

Nederlandse Strijdkrachten in Indonesië
WAPENBROEDERS

4e Jaargang
14 Juli 1949
Nummer 15

Zijne Excellentie
de Legercom-
mandant Luite-
nant-Generaal
D. C. Buurman
van Vreeden

NAAST DE STREEP

De dag volgend op Haar Koperen huwelijksfeest tekende H. M. de Koningin het Koninklijk Besluit, waarbij Generaal-Majoor D. C. Buurman van Vreeden tot Luitenant-Generaal en Legercommandant benoemd werd. De belangrijkste pagina's van dit nummer zijn aan deze gebeurtenissen gewijd.

„Ons antwoord aan de NIWIN” — een artikel waarvoor wij speciaal de aandacht vragen — kwam daardoor op een minder-actuele plaats terecht. Desondanks verwachten wij dat onze oproep gehoord zal worden.

Dienst Welzijnsverzorging ontvangt zo'n honderd brieven per dag naar aanleiding van de lectuur-enquête. In vele van die brieven wordt gevraagd naar ingebonden jaargangen van „Wapenbroeders”. Men moest toch beter weten. De gehele oplaag van ons blad wordt over de troep gedistribueerd, zodat er geen voorraad bestaat, waaruit jaargangen kunnen worden samengesteld. „Dat kan ik ook” was het motto waaronder de NIWA in „Wapenbroeders” een prijsvraag uitschreef voor het beste liedje en beste schetsje. De jury vraagt de inzenders geduld te hebben. Het vaststellen van de uitslag, is gezien het aantal inzendingen, een omvangrijke bezigheid.

DE VOORPLAAT

Bij Koninklijk Besluit No. 2 van 8 Juli 1949 is Generaal-Majoor D. C. Buurman van Vreeden met ingang van de dag van het K. B. benoemd tot Luitenant-Generaal en tot Commandant van het Leger in Indonesië tevens Hoofd van het Departement van Oorlog.

Realisatie

„Wapenbroeders”
Dienst voor Legercontacten
Batavia.

Op Donderdag 7 Juli vierden Hunne Koninklijke Hoogheden, Koningin Juliana en Prins Bernhard, hun twaalf en halfjarig huwelijksfeest. Op deze dag, die op verzoek van H. M. de Koningin slechts op sobere wijze gevierd werd, richtte zich de Legercommandant, Luitenant-Generaal D. C. Buurman van Vreeden, namens het Leger in Indonesië met onderstaande radiotoespraak tot het Koninklijk Paar.

MAJESTEIT, KONINKLIJKE HOOGHEID

Bij de viering van Uw twaalf en half jarig huwelijksfeest, moge ik U namens alle troepen onder mijn bevel, zowel van de Koninklijke Landmacht als van het Koninklijk Nederlands-Indonesisch Leger mijn gelukwensen aanbieden.

Op een dag als vandaag geeft heel het Nederlandse volk zich dubbel rekenschap van de onverbreekbare verbondenheid met het Huis van Oranje-Nassau. Het weet zich geschaard om de Oranje-Troon maar het ziet ook op naar de Koninklijke Moeder, naar heel het Koninklijk gezin, als een tastbaar symbool van een gelukkig gezinsleven.

Wij weten dat U, Majesteit en U, Koninklijke Hoogheid, naast de grote verantwoordelijkheid en de vele plichten, welke de Uwe zijn, Uw kinderen, onze Prinsessen, opvoedt en omringt met die zorgen en zorgvuldigheid, die haar zullen maken tot de voorgangers van het Nederlandse Volk, zoals ook Gij dat zijt, in alle opzichten.

Niet alleen de Nederlandse militairen in Indonesië vertoeven heden in gedachten bij het Koninklijke gezin in het Vaderland.

Ook de Indonesische militairen, uit welke streek zij ook komen, gedenken de Koninklijke familie steeds met liefde. In brede lagen van het Indonesische volk is het grote prestige van het Oranje-Huis een hechte band, die Indonesië met Nederland bindt.

Het Leger in Indonesië in al zijn geledingen, biedt U daarom ter gelegenheid van Uw koperen huwelijksfeest zijn beste wensen aan voor een toekomst, waarin het U gegund moge zijn, in vrede temidden van Uw volk en met steun van onze geliefde Prinses Wilhelmina de Prinsessen groot te brengen en haar lang daarna nog als gelukkige mensen gade te slaan.

Waargenomen!

3

Militairen van 5-8 R.I. vergezelden de Wali Negara van Zuid-Sumatra, Abdul Malik, tijdens een tocht door dit gebied. Links: De tocht wordt even onderbroken. De kampongbevolking is reeds toegestroomd om naar de woorden van de Wali Negara te luisteren. Rechts: En dit is het escorte. „Wat hebben we een stof gehapt.....”

Soldaat

Toen de 1e Genie Veldcompagnie te **BANJUMAS** een nieuw kampement betrok werden diverse sportwedstrijden gehouden. Sold. Laiman won de hinderniswedstrijd. Hij ziet er nog witjes uit. „Allemaal sport”.

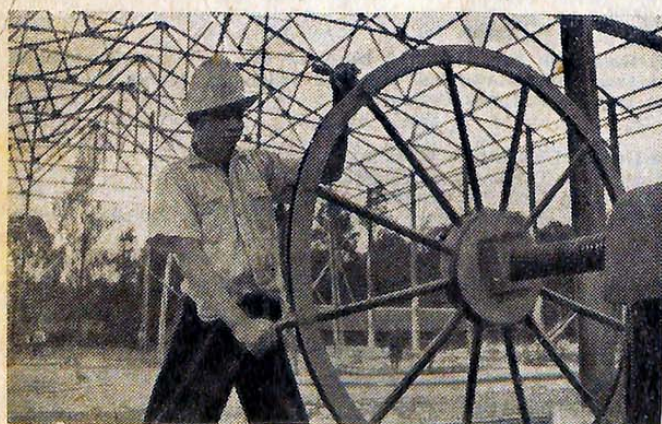
Luitenant

Tijdens een patrouille langs de kust van Noord-Celebes werd de commandant, de 1e Lt. H. F. M. Coerwinkel op de gevoelige plaat vastgelegd. Geen atelier-foto, maar wel een herinnering aan de tijd, dat we liepen alsmaar liepen...

Generaal

Generaal-Majoor P. Scholten, Territoriaal tevens Troepencommandant Noord-Sumatra heeft zijn bureau aan de Serdangweg te **MEDAN** even verwisseld voor zijn rijpaard. De Generaal gereed om uit te rijden.

Wederopbouw op Java. De thee-fabriek van **PENGALENGAN** wordt met handkracht weer overeind gezet. Het gaat langzaam, maar zeker.

Ook in **KEDIRI** worden vroegere republikeinse militairen opgeleid voor het Federale Leger. Soldaten luisteren naar de nieuwe instructies.

Wapenbroeders

4 Wij zijn: een eenheid

Op Zondag 10 Juli richtte zich de nieuwe Legercommandant met navolgende radio-toespraak tot de troepen.

Officieren, onderofficieren en militairen beneden die rang,
Het heeft Hare Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin, behaagd mij te benoemen tot Commandant van het Leger in Indonesië.

In verband met deze benoeming wil ik mij heden in korte woorden tot U richten. U allen, op welke plaats U ook gesteld bent, verricht thans een moeilijke taak.

Velen van U hebben zelfs een zó zware taak onder zó moeilijke omstandigheden te volbrengen, dat het begrijpelijk en verklaarbaar is dat er weleens ogenblikken zijn, waarop ge U afvraagt, wat het „waarom“ van dit alles is.

Het is niet mijn bedoeling, het antwoord op deze vraag te geven in de zin, waarin zij meestal gesteld wordt. Dat ligt niet op mijn weg.

Ik wil echter wel met U ingaan op een ander „waarom“ namelijk het waarom in de militaire zin des woords.

Ik wil U dan in de eerste plaats ervan doordringen, dat wij allen, van de hoogste tot de laagste, onze moeilijkheden hebben. Ook al liggen die moeilijkheden voor de een niet hetzelfde als voor de ander, zij komen toch alle tezamen in dat éne punt: het getrouwelijk volbrengen van de ons opgelegde taak. Bovendien wil ik er U op dat Uw moeilijkheden eveneens die zijn van Uw Commandanten en uiteindelijk dus ook van de Legercommandant.

De zorg voor de aan zijn hoede toevertrouwde troepen is de belangrijkste taak van de Legercommandant en het gaat hem aan het hart als de omstandigheden, waaronder de troep werkt en leeft, niet zo zijn als het zou moeten zijn.

Het is goed dat U weet dat de Legerleiding en ook de Regering nauwkeurig op de hoogte zijn van Uw moeilijkheden en dat, met de beperking dat ijzer nu eenmaal niet met handen gebroken kan worden, steeds alles gedaan wordt voor U wat mogelijk is.

In de tweede plaats dit: U allen, of U tijdens de tweede wereldoorlog nu in Nederland of hier te lande vertoefde, hebt buitengewoon moeilijke jaren achter de rug, waarin U vaak voor hete vuren hebt gestaan.

Velen hebben wij bij die hete vuren moeten achterlaten; U tot wie ik thans spreek, zijt er heelhuids vandaan gekomen.

Ook in de jaren die volgden op de tweede wereldoorlog stonden hier te lande KL zowel als KNIL dikwijls voor hete vuren, en ook nu hebben wij er velen van ons moeten achterlaten.

Het is te voorzien dat de hete vuren nog niet dadelijk overal in Indonesië gedoofd zullen kunnen worden. Zolang dat niet is geschied, is de bijzondere taak die U en mij is opgedragen, nog niet voltooid.

En zolang die taak nog niet voltooid is, gaan wij, die al zo vaak voor hete vuren gestaan hebben, (in welke vorm dan ook), niet uit de weg voor de moeilijkheden die wij nog zullen ontmoeten.

Wij weten ons daarbij van de laagste tot de hoogste als soldaten nauw aan elkaar verbonden in één en hetzelfde Leger, wij weten dat wij elkaar nodig hebben, wij weten

DE MILITAIRE LOOPBAAN

van onze nieuwe Legercommandant

Geboren te Surakarta op 16 Juni 1902

- 16-9-1921 : Cadet aan de Koninklijke Militaire Academie voor het Wapen der Artillerie in Ned.-Indië.
- 30-7-1925 : Benoemd tot 2e luitenant bij het Wapen der Artillerie van het Leger in Ned.-Indië.
- 26-12-1925 : Naar N.O.I. vertrokken.
- 30-7-1928 : Bevorderd tot 1e luitenant.
- 23-3-1931 : Gedetacheerd bij de Herzieningsbrigade van West-Java te Bandung.
- 12-8-1931 : Vertrokken naar Nederland ter bijwoning van de Cursus voor Krijgskundige studien aan de Hogere Krijgsschool daar te lande.
- 26-9-1934 : Terug naar Ned.-Indië en gedetacheerd bij het Korps Marechaussee in Atjeh en Onderhorigheden.
- 3-1935 : Gedetacheerd bij de Staf der Ite Divisie en ingedeeld bij het 1e Bat. Inf.
- 6-4-1938 : Geplaatst bij het Hoofdkantoor van de Generale Staf te Bandung.
- 22-2-1939 : Bevorderd tot Kapitein.
- 22-3-1939 : Overgegaan bij de Gen. Staf en à la suite van zijn wapen gevoerd.
- 7-3-1942 : In opdracht Legercommandant naar Australië.
- 8-5-1942 : Geplaatst bij het Hoofdkantoor Bevelhebber Strijdkrachten Oosten, teneinde te worden gedetacheerd als Ned. Liaison Officier bij het Britse Algemeen Hoofdkwartier te New Delhi.
- 28-5-1942 : Bevorderd tot Majoor.
- 22-12-1942 : Vertrokken naar Djiddah (Saoedi Arabië) en belast met de werving van Inheemse militairen voor het K.N.I.L.
- 2-2-1943 : Terug naar New Delhi.
- 6-6-1943 : Eervol ontheven als Ned. Liaison Officier en vertrokken naar Chungking.
- 7-6-1943 : Te Chungking aangekomen en geplaatst als Militair Attaché bij Harer Majesteits Ambassade.
- 7-6-1943 : Bevorderd tot Kolonel der Artillerie.
- 7-7-1943 : Tevens wederom belast met de functie van Neth. Mil. L.O. bij Seac. H.Q.
- 11-1943 : Eervol ontheven van de functie van Neth. Mil. L.O. en benoemd tot Ned. Staf Officier bij H.Q. Seac te New Delhi.
- 8-1944 : Eervol ontheven van de functie van Mil. Attaché en geplaatst voor vast bij de Ned. Staf bij H.Q. Seac te Kandy.
- 1-12-1945 : Naar Singapore met H.Q. Seac.
- 15-12-1946 : Vertrokken van Singapore naar Batavia en geplaatst bij het Algemeen Hoofdkwartier.
- 7-3-1946 : Benoemd tot Chef van de Generale Staf.
- 29-3-1946 : Bevorderd tot Generaal Majoor der Artillerie.
- 15-12-1947 : Bij Koninklijk Besluit no. 51 benoemd tot lid van de Ned. Delegatie.
- 17-8-1948 : Vertrokken naar Nederland om op te treden als leider van de Legerdeputatie bij de inhuldigingsplechtigheden van H.M. Koningin Juliana.
- 7-9-1948 : Terug naar Indonesië.
- 8-7-1949 : Bij Koninklijk Besluit No. 2 benoemd tot Luitenant-Generaal en tot Commandant van het Leger in Indonesië, tevens Hoofd van het Departement van Oorlog.

De Generaal-Majoor D. C. Buurman van Vreeden is:

Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw,

Ridder in de Orde van Oranje-Nassau,

Commander of the Military Division of the Most Excellent Order of the British Empire.

Hij is in het bezit van het Officiers Kruis voor langdurige dienst (20 jaar), van het Oorlogsherinnerings Kruis en het Kruis voor Orde en Vrede.

dat wij zijn: een éénheid, waarin de een niet verder kan zonder de loyale plichtsvervulling van de ander.

Dit is dan het antwoord in de militaire zin des woords op de vraag „waarom“.

Ik ben er van overtuigd dat U mij verstaan en begrepen hebt en dat wij gezamenlijk, U op Uw plaats en ik op de mijne, de vuren zullen doven, voor welke wij nog komen te staan.

Na de reis

ALS je op zo'n tocht Nederland—Indonesië terugkijkt, merk je, dat er iets aan de hand is geweest met de tijd. De hele reis hebben eigenlijk alleen dag en nacht voor je gegolden, maar dat is dan ook alles. Een datum kun je je haast niet herinneren en alle gebeurtenissen vervagen en lopen door elkaar. Je gedachten springen van het een naar het ander en pas later merk je, dat de volgorde anders was.

In ieder geval komt vooraan de inscheping. Je krijgt werkelijk respect voor de mensen van de Dienst Verkeerswezen, die zo'n verplaatsing van alle militairen uit alle delen van het land regelen.

Er werden onderdelen infanterie, Marine, K.N.I.L., Pioniers, verpleegsters en een NIWIN-gezelschap verscheept, en dat alles wordt gladjes en soepel in een paar uur aan boord gebracht. Voor je het weet sta je aan boord met 30 sigaretten in je hand en een beker koffie in je maag.

Ouders en verloofden zijn hardnekkig. De marechaussee van heel Nederland mag desnoods de haventerreinen afzetten, zij komen aan de boot. Bij de hekken, die de kade afsluiten, verdrongen zich honderden en om het schip zelf joegen kleine bootjes, volgepropt met de mooiste meisjes en de liefste moeders, die met vlaggetjes zwaaiden en om Jan of Piet riepen, die ook soldaat was en of-
fice aan boord was. Was dan de gewenste Jan gevonden, dan moest hij zich taal houden, riepen ze, en tante Jans gaf ook nog de groeten en schrijf gauw en nog eens: hou je taal.

Toen dan vlak voor het vertrek de hekken opengingen, zag de kade zwart van al die mensen, die ook alsmaar riepen, dat je je taal moest houden. Zo iets maakt je toch blij. Van boord werden rollen pepermunt en sigaretten naar de wal gegooid en baretten en wat niet.

Want al die mensen kwamen je het beste wensen en je wilt laten zien, dat je dat fijn vindt.

Om vier uur brulde de stoomfluit en statig begon het schip zijn zoveelste reis. Gejuich aan de wal, gejuich aan boord, nog een laatste keer de vraag of je een aapje mee wou brengen, en dan zijn het alleen nog de schepen in de haven, die ons een Behouden Vaart toeloeien.

Dan zit je 's avonds op de Noordzee en Nederland glijdt langs je heen.

De vuurtoren van IJmuiden, van Zandvoort, Scheveningen en de Hoek. „Kijk, peer, daar net achter dat lichtje daar. Daar woon ik. Moesten ze thuis weten dat ik nou langs vaar”.

De vuurtorens zwaaien hun lange lichtarmen door de lucht. Flits, flits, even wachten, flits even wachten, flits, flits, even wachten, flits, als maar door.

Nederland wenst je goeie vaart en het beste. En alsmaar die schepen.

„Jo, 't lijkt hier wel de Kalverstraat met zoveel verkeer. Daar heb je een tram ook”. Goed het was een passagierschip, maar lijkt dat soms niet op een tram?

Maar je moet ook slapen. Dus naar je kooi. Dat schip jaagt wel verder. Dat

rust niet. En de uitkijk op de bak rust ook niet. Die vertelt verhalen, heel sterke, aan een paar opblijvers en zingt, met een stem, die daar niet helemaal voor geschikt is. Toch zijn 't goeie liedjes, machtig sentimenteel.

En de jongens, die de scheepskrant stencilen, rusten ook niet. Want de mensen willen lezen. Zo'n krant brengt eens wat afwisseling.

Voor je het weet, sta je aan boord...

Er was meer afwisseling aan boord, dank zij het Volkstoneel van Herman Boubier. Het valt niet mee als je gewend bent te spelen in goede zalen, waar een Nederlands koeltje doorheen waait, om dan ineens in een schommelend vooronder, zwemmend in je zweet, op een gebrekkig toneeltje, avond aan avond een zaal niet alleen bezig te houden, maar ze te laten genieten. De mensen van Boubier hebben dat klaargespeeld en daarvoor zijn we ze dankbaar en we wensen ze het allerbeste op hun tournee door Indonesië.

En dan Koninginnedag. Het is gek, maar zo ver van Nederland, is zo'n feest heel anders en tegelijk weer hetzelfde. Je ziet geen parades, je ziet geen vlaggenzee, maar er is wel dat gevoel en gezin en die muziek. We hebben in angstige spanning staan kijken naar het kussenvechten, en hoe de Snor en de Rooie het wel vijf minuten uithielden, voor er een bezweek.

Het touwtrekken viel in de smaak bij de geestelijke verzorgers. Onder grote belangstelling gingen ze hun krachten meten met de doktoren. De geest overwon dank zij ook het gewicht van een paar dominees.

Verder is er water. Het is ongelooflijk, dat er zoveel water bestaat. Van IJmuiden tot Port Said water, met af en toe een glimpje van de kust. Je bent dan zo ongeveer goed rijk om behoorlijk afgezet te worden in Port Said. Wat dan ook gebeurde.

Ieder schijnt daar Ali Baba te heten, maar er zijn beslist meer dan veertig rovers. Onze scheepspolitie lette scherp op, dat deze handelende makkers niet aan boord kwamen. Maar op een gegeven ogenblik kwamen er toch twee ontzettend vuile heren naar boven klimmen. Marechaussee, „Terug”. Klimmers, iets onverstaanbaars en doorklimmen. De marechaussee werd toen heel erg kwaad en wilde ze juist met een flinke trap in het water laten belanden, toen een Egyptische politie-agent hem vertelde, dat deze mensen voor ons drinkwater kwamen zorgen. Vriendelijke grijns van politie en watertankers, klespijnlachje van Marechaussee.

De Rode Zee was erg warm en de mensen met ervaring zeiden, dat het op de Indische Oceaan wel koeler zou worden. Maar toen we daar waren, was het nog heter.

Gesprek in de Rode Zee, „Wat een kale kust hier, he? Alleen maar steen en zand”. „O, dat is niks, vergeleken bij Aden, daar hebben ze niet eens zand”.

Na lange dagen van water, vliegende vissen en hitte, was het passagieren op Sabang een feest. De pasar werd bestormd en de pangs maakten weer goede prijzen. De bewoners van Sabang vinden die militaire bezoekers heus wel gezellig, maar ze zouden wel graag hebben dat de heren wat meer aan tawaren deden. Ze kunnen haast niets kopen want alles wordt bewaard voor de soldaten, die driedubbele prijzen betalen”.

Terug aan boord. „Fijne wandeling gemaakt op een echte berg, joh”.

In Belawan gaat een gedeelte van boord. Generaals komen ons verwelkomen. Mening van een soldaat: „Ik voel me gewoonweg belangrijk”.

Wie kent hen?

De Opsporingsdienst van Overledenen (O.D.O.), Departement van Justitie, Rijswijk 17, Batavia, vraagt inlichtingen omtrent onderstaande personen.

Iedere informatie, hoe onbelangrijk ook, kan er toe bijdragen dat aan de ongerustheid en onzekerheid van de nabestaanden een einde komt.

HENRI RIJKE

Landstorm sid., stbk. nr. 45198, in 1898 te Padang Pandjang geboren, van beroep Ambtenaar bij de Rubberrestrictie. Vermist sedert Februari 1942, vermoedelijk in de omgeving van Djambi.

ATMODIREDO

Jav. mil. stbk. nr. 34024, vermoedelijk gesneuveld in Portugees Timor.

G. J. SLETERING

Gepens. Oit. KNIL, stbk.nr. 68930, op 2 Augustus 1885 te Pekalongan geboren. Laatste bekend adres: Djocjarta, wijk Ngupasan.

Wapenbroeders

In de smidse van het Leger

TECHNIEK is de grote religie van de twintigste eeuw.

De hogepriesters van deze moderne religie zijn de technici. De mensen, die zonder meer weg weten tussen wentelende wielen en trillende cylinders.

Maar wij willen wedden, dat zelfs zij, deze begaafden en uitverkorenen, zich als een kat in een vreemd pakhuis zouden voelen, wanneer zij zoals wij, pardoes in de Leger Productie Bedrijven te Bandung terecht kwamen. De naam zegt, zoals die van elke Legerinstelling, alles en niets. De bezoeker kan een akelig kleine loods verwachten met wat oud roest en een paar potten verf, maar ook een enorme fabriekscomplex met duizenden arbeiders, gierende sirenes en dreunende machines. En dat laatste kan men zonder kans op teleurstelling rustig verwachten bij een bezoek aan de L.P.B. Een bedrijf, dat een oppervlakte van 230 hectare beslaat, meer dan vijfduizend arbeiders in dienst heeft en regelmatig nieuwe krachten oproept, omdat men nog steeds aan het uitbreiden is. Dat vonden wij ergens weggedrukt in de zuidhoek van Pasundans hoofdstad.

„Leger Productie Bedrijven” is een alleszeggende naam. Er wordt geproduceerd voor het Leger en dat wel in de ruimste zin van het woord. In de gieterij glijden aluminium schakelkasten in en uit de ovens en voorwereldlijke gietstukken van zes ton zweven kreunend boven Uw hoofd. De veertig vuren in de smederij verhitten evengoed staal voor spijkers als voor pantserplaten. Een huizenhoge pers slaat met de regelmaat van een klok omlaag. Elke keer, dat de kleine man bij de handle zijn hand beweegt, beukt negenhonderd ton op het gloeiende staal. De „rommelpot” in de blikslagerij ziet er uit als een grote deegmachine. In zijn ingewanden rinkelend en rammelt het, dat horen en zien vergaat: zoveel duizend koperen koppels worden gladgeschuurd.

Twee machines verderop verdwijnen grote platen glanzend blik in waterdicht sluitende verbandtrommels. Overweldigend is de draaierij.

Als de naaimachines in een confectie-

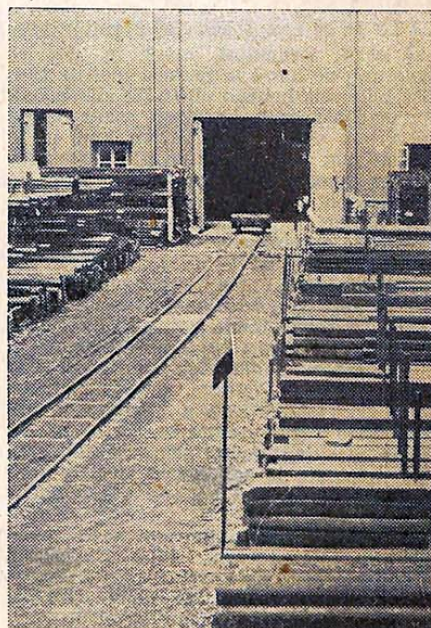
fabriek, staan hier de geheel automatische draaibanken in enorme batterijen naast elkaar. Wie er even aan denkt, dat één zo'n draaibank een paar keer zijn jaarsalaris vertegenwoordigt, beseft welk een kapitaal hier, onder een dak van glas en staal, productief gemaakt wordt.

De houtwerkerij begint met een loods vol ruwe, groen uitgeslagen boomstammen en eindigt bij vlekkeloos gelakte stoelen en bureaux, laadbakken voor drietonners en kapspanen voor powerwagens.

In de magazijnen vindt men zowel transformatoren, die duizend en meer Volt de baas kunnen worden als paardenhoofdstellen, ruw staal in gelijke hoeveelheden als porcelainen isolatoren. De L.P.B. heeft een eigen elektrische centrale, waar het stil en rein is als in een tempel. Eigen gasinstallaties en een uitgebreide researchafdeling. De L.P.B. heeft.....

Ach, men heeft er alles, wat men er niet verwachten zou en de leek, die er twee dagen heeft rondgedwaald zou het liefste maar weer van voren af aan beginnen, want het duizelt hem. Hij weet niet meer, waar hij wel en waar hij niet geweest is. In de constructiewerkplaats of in het laboratorium, de wapenafdeling of de pyrotechnische afdeling, de munitiefabriek of de tekenkamers.

Overal zingt het lied van de arbeid en vooral van de wederopbouw. Ook voor de oorlog bestond dit bedrijf en vanzelfsprekend beschouwde de Jap het als een kostbare krijgsmidde. Machines verdwenen en nieuwe Japanse kwamen er bij. En met de capitulatie verdwenen er meer, dan er ooit in die oorlogsjaren bijgekomen was. Vandalen richtten een ravage aan. Personeel werd weggevoerd en toen de tegenwoordige directeur, de Kolonel C. F. Metz, het bedrijf aan zijn zorgen zag toevertrouwd was slechts de chaos zijn deelgenoot. Maar toen eenmaal de eerste ovensvuren brandden, de eerste trucks door de fabriekspoort reden en voor de eerste maal de sirenes de nieuwe werkdag opengierden, was de grootste schrede op de weg tot herstel gezet. Wie

Staal voor de smederij.

nu 's morgens de duizenden arbeiders — hoofdzakelijk burgers — door de poort ziet stromen, beseft wat hier gepresteerd is. Het grenst aan het ongelooflijke. De Leger Productie Bedrijven zijn weer hard op weg om te worden wat zij waren: de smidse van het Leger. Nog ontbreken belangrijke machines en instrumenten, nog wordt er in sommige hallen gewerkt met verouderd materiaal, met Amerikaanse, Engelse, Duitse en Japanse machines door elkaar, maar de productie loopt met de dag op en reeds nu is deze monsterwerkplaats een onmisbare rader in de enorme machinerie, welke Leger heet.

Het grote tekort aan technisch geschoolden doet zich hier meer dan elders schrijnend voelen en zo is het te verklaren, dat kort na 19 December vorig jaar enkele leden van de bedrijfsleiding de lange reis naar Djocja maakten. Zij vonden daar behalve wat verloren gewaande uitrustingsstukken en machines een warm onthaal bij de 400 Sundanezen die destijds tegen wil en dank uit hun geboortestreek waren weggevoerd en niets liever wilden dan zo vlug mogelijk met hun gezinnen terugkeren naar hun oude „baas”.

Per trein en truck maakten zij de lange reis terug naar Bandung en zoals al die andere duizenden landgenoten gaan deze „ouwe getrouwen” nu weer elke ochtend onder het gegil van de sirene de fabriekspoort binnen.

Dit jaar zullen bij de L.P.B. enige bedrijven hun meer dan honderdjarige ouderdom gaan vieren en wat zou voor zulk een bedrijf een waardiger feestentourage zijn dan het daverende lied van de arbeid, dat nu weer uit elke fabriekshall de bezoeker tegemoet klinkt?

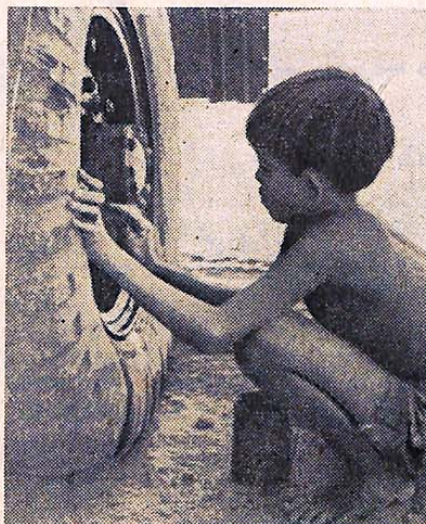

Jappentanks voor de sloper.

Wapenbroeders

'n Baaiie goe wâ

TOEN ons regiment 113 jaar bestond, werd in Caïro een vrachtauto uit een transportschip geladen. Er klom een Zuid-Afrikaan in en hij begon te rijden. Hij vond het een „baaiie goe wâ” en reed er mee naar Tripolis. De Duitsers en Italianen bestookten hem met artillerie, maar de „baaiie goe wâ” werd niet getroffen. In Tripolis gaf hij de strijd op en ging naar Engeland voor revisie. Een Canadees reed hem kort na het Ardennenoffensief door Frankrijk, België, Zuid-Nederland naar Duitsland. Toen ons regiment 116 jaar bestond rustte hij uit in een dump bij Hamburg. Eind 1946 ging hij naar Indonesië en kwam op een dump te staan, die hem sterk aan de Noord-Afrikaanse woestijn herinnerde. De tranen liepen hem uit z'n stadslichten (de koplampen waren gestunt) Toen hoorde hij een chauffeur, die in zijn motorkap keek, iets mompelen, dat klonk als: „een banjak goede wagen”. Zo oud als hij was, voelde hij zich weer fit genoeg om met 3 ton op zijn rug door het Buitenzorgse te rijden. Nieuw geverfd reed hij mee met de parades in Buitenzorg en Tjandjur bij het 118- en 119-jarig bestaan van het regiment. Daar tussendoor reed hij naar Kratak, Sukabumi en Sindangbarang (aan de Zuidkust).

Voedsel, kleding, munitie, post, patrouilles, brugmateriaal, paarden, benzine, maar ook Chinese vluchtelingen en Rode Kruis-teams sleepte hij over de bergruggen. Soms met slechte banden of met versleten ventilatorriemen. De veren, die bij Tobroek al gehobbeld hadden, braken en hij moest wachten, lang wachten op nieuwe.

Soms werd hij kritisch bekeken en er werden lange lijsten gemaakt van onderdelen, die eigenlijk vervangen hadden moeten worden. In December 1948 ging hij de kant van Tandjong Priok op, maar in plaats van het welverdiende slooppark, kreeg hij de wegen van het Bantamse onder zijn wielen. Stof, modder, kuilen, kogels konden hem niet klein krijgen, zolang zijn baas hem een „banjak goede wagen” noemde. Hij wil bij de baas blijven omdat die in hetzelfde schuitje zit (of beter nog niet zit). Daarom wil hij ons 120-jarig bestaan ook nog meereiden, desnoods ongeverfd. Als eenmaal de tijd van scheiden komt, (Lach niet, het schema bestaat nog!) zal een jager naar de boot gaan, pratende over zijn „banjak goede wagen” en op de dump zal alleen maar een oude wagen staan. Want het zijn de voeten die op de gaspedaal trappen, de handen, die het schaarse gereedschap hanteren, waar het op aankomt. En op het hart dat een chauffeur voor zijn wagen heeft. Dat is de M.T. sectie.

THUISVAREN

Met veel muziek en veel getoeter kwam een plezierboot in zicht als eerste welkom. Daarop stonden en hingen vaders en moeders en een hele serie vriendinnen en verloofden, van onze mede-globetrotters. Toen zij langszij voeren werd er gegild om Pietjes en Jantjes; er waren ineens wel twee à driehonderd Jantjes en Pietjes aan boord, want er daalde een milde regen van kushandjes naar beneden. Toen we de sluis binnenvoeren werd het nog veel erger, want toen liepen drommen families langs de Amsterdamse kade. En een nonni's en njonja's putih, dat er liepen..... Menige stoere O.V.W.-er pinkte een traantje weg bij het zien van al dat vrouwelijk schoon. 's Morgens vroeg werd begonnen met de debarkatie, eerst kwamen de mensen aan de beurt, die het verst weg woonden, zoals de Friezen en de Limburgers. Langs de loopplank stond een erewacht van Marva's, die verschillende echte militaire opmerkingen en gezegden te horen kregen, en dit alles lief blozend aanhoorden. De blik-winkel was ook present en deed zijn best om het muzikale gedeelte van onze intocht zo huidruchtig mogelijk te maken, ze stonden er zo waar bij te zweten! Na bij de verschillende S.M.A.'s ons geld, onze verlofpas, bonnen, en textielpunten niet te vergeten, te hebben ontvangen, werden we door het Thuisfront onthaald op koffie en appelen. De bussen stonden al startklaar voor de verschillende streken en steden. Toen: pulang!!

En nou ben ik weer kombali als Jan bij Jan!

W. Scholten-KNIL

FRONT VAN EER

Het heeft H. M. de Koningin behaagd de volgende onderscheidingen te verlenen

RIDDER M.W.O. 4de klasse
de Landstomsoldaat der Inf. J. van OORT.

De BRONZEN LEEUW posthuum
aan wijlen de soldaat der Genie F. J. CARL.
wijlen de Heer J. F. KALALO,
wijlen de tlt. Inf. KNIL C. L. KIST,

BRONZEN LEEUW aan

Kapitein der Infanterie E. Th. POPPE.
S.M.I. Inf. KNIL. M. BROEKSTRA,
Elt. Inf. KNIL. E. GROENEVELD,
Kapt. Inf. KNIL. G. J. HORSTHUIS,
Elt. Inf. KNIL. G. A. de JONG,
Man. Sgt. tkl. M.L. P. H. KAPULANG,
Kapt. Inf. KNIL. F. D. LAURENS,
Tlt. Inf. KNIL. S. NAUTA,
Olt. Art. KNIL. J. B. VERMEULEN,

Het „VLIEGERSKRUIS” ten tweede male
aan:

Kapt. Vlg. Wnr. M.L. F. E. BROERS.

Het „BRONZEN KRUIS” aan:

Res. elt. Inf. KNIL. E. E. H. BRETON
VAN GROLL,
Sgt. Inf. KNIL. D. A. C. JANSSEN,
Olt. cav. KNIL. P. KINGMA,
Jav. Sgt. tkl. Inf. KNIL. KISOET,
S.M.I. Inf. KNIL. MOERAD,
Mad. Sgt. Inf. KNIL. MOHARI,
Elt. Inf. KNIL. J. F. MOLENKAMP,
S.M.I. Inf. KNIL. D. M. NOORT,
Res. Kapt. Inf. KNIL. E. PILKES,

Het „KRUIS VAN VERDIENSTE” aan:

Elt. Inf. KNIL. S. D. CATALANI,
Res. elt. M.A. KNIL. Th. L. J. KRAMP,

BRONZEN EREPENNING VOOR MENS- LIEVEND HULPBETOON

Opperrwmr. J. Th. HOMMERSON.
Mil. Sergt. J. M. HECK.
Mil. Wmr. J. A. C. HECK,
Res. Kpt. vsd. J. L. BOER,
S.M.I. H. W. B. BEEKWILDER.

Bij Koninklijk Besluit gemachtigd tot
het aannemen en dragen van het ordeteken
van

COMMANDEUR IN DE KROONORDE VAN BELGIE

de Luit.-Kol. KNIL W. ROMSWINCKEL

Het heeft Z. M. de Koning van Groot-
Britannië behaagd te benoemen tot

**Hon. MILITARY MEMBER of the most
excellent ORDER of the BRITISH
EMPIRE.**

De als zodanig tijdelijk benoemde Kolonel
van het Wapen der Cavalerie B. J. BUMA,
thans Plv. Adjutant Generaal in Indonesië.

Wapenbroeders

Langs de posten met pen en tekenstift

De tekenaar trekt zijn lijnen op het witte papier en ik, ik mag U het verhaal vertellen.....

Stille graven

HOOG is het onkruid opgeschoten. De natuur, niet langer aan banden gelegd, overwoekert alles, maakt het tot een chaos. Zerken zijn omgekanteld, pilaren zijn gebroken. De pracht en praal door mensenhanden hier opgebouwd, ach, weldra zal het onvindbaar zijn, volkomen bedekt door een groen tapijt van planten en struiken.

En de tekenaar zag dit en trachtte het met wat pennestroken vast te leggen. Hij schetste het familiegraf met het koepelvormige dak, de deur staat open, je kunt er zo maar binnengaan..... Hij gaf weer, de omliggende graven, mannen, vrouwen, kinderen, hier ter ruste gelegd in een vorige eeuw. Nederlanders, die naar Indonesië togen om te vechten tegen het ongebreidelde in de tropen-natuur. Die het woedende dier de bek open-rukten om het te tomen. Die het onkruid vernietigden en hiervoor in de plaats de cultures stelden, waardoor Indonesië groot en belangrijk werd in de wereld: rubber, thee, kina en tabak.....

Een vervlogen generatie, waarmee het lot een grillig spel gespeeld heeft. Hier liggen zij, de stille graven en in de lange jaren, waarin geen enkele Hollander in staat was om het woedende dier, de tropennatuur, in toom te houden, heeft het de aangeboden kans gegrepen en nam wraak. Het dolde rond tussen de zerken en pilaren. Het marmer spleet, inscripties vervaagden, zuilen braken af. Een wilde dans, een gierende hoon, tomeloos, ongebreideld.....

De brug

De tekenaar is laag gaan zitten, vlak langs de oevers van de bruisende kail,

is. Net zo wegvagen, als geschiedt daar bij die graven, door die struiken en planten. Splijt het, breek het af, maak het onvindbaar!

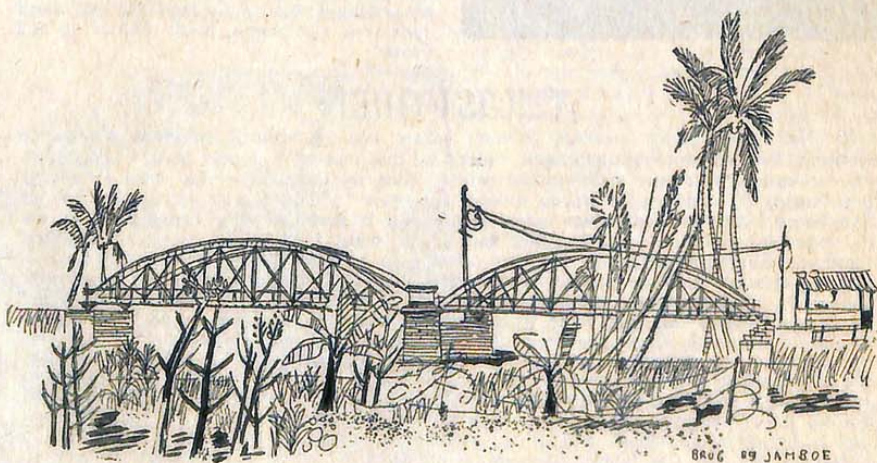
Maar de brug ligt daar nog; zij is een levend monument en niet slechts herinnering aan een verleden. Auto's, grobaks, pikolandrags, zij allen passeren deze brug, zij verbindt het achterland met de stad. Via haar komen de producten op de markt en komt de welvaart in de kampong. Welk een zineloosheid is dit, om deze brug te willen vernietigen? Is de natuur dan voorbestemd om te vernietigen, om ongebreideld te zijn? Ja, wellicht is dat zo..... ware daar niet de mens om als koning over haar te heersen, het wilde te temmen, de chaos te ordenen.....

Het detachement

Er verschijnt nog een derde tekening op het witte papier. Wat bilik-kampong-huisjes, een vrachtwagen, een paar soldaten, wat palm- en loofbomen. Het is de militaire post bij de brug, het onderkomen van de mannen, die haar bewaken.

Dit zijn de mensen, die opnieuw, na de lange jaren van machteloosheid de strijd tegen de natuur aanvingen. Niet in de eerste plaats tegen de bandeloze flora, het oerwoud, het onkruid, vechten zij. Het is de menselijke natuur, die wild gemaakt werd en weer gebreedeld moet worden. De menselijke natuur, die zinloos wil vernietigen, wil roven en moorden, moet tot staan gebracht worden.

In de ruïnes van een verwoeste onderneming zitten zij, een groep jonge Nederlandse kerels. Zij hebben gezien en geleerd, dat het een onmogelijkheid is de natuur buiten de mens te tomen, wanneer niet eerst de natuur in de mens getoomd is. Wanneer deze natuur nog slechts een wilde, woeste drang toont tot vernietiging, tot kapot maken.

WAPENBROEDERS GEVALLEN

9

In de periode van 5 tot
en met 11 Juni 1949

K.L.

Wmr. H.C. Bak	No. 251103007
Sld. W.J.H. Engelen	„ 250123121
Sld. M.M.G. Richard	„ 281113187
Sld. W. P. J. Cillesen	„ 250713010
Sgt. A. Rijsdam	„ 270210125
Sld. H. H. Levy	„ 250222074
Sld. C.P.C. Hooyen	„ 260119041
Kpl. J. Niemeijer	„ 281009221
Wmr. C. de Bruin	„ 240324006

K.N.I.L.

Tim.kpl.Inf. A. Adu Isa	„ 35742
Mad Bar.sld.Inf. Abdul	„ 40138

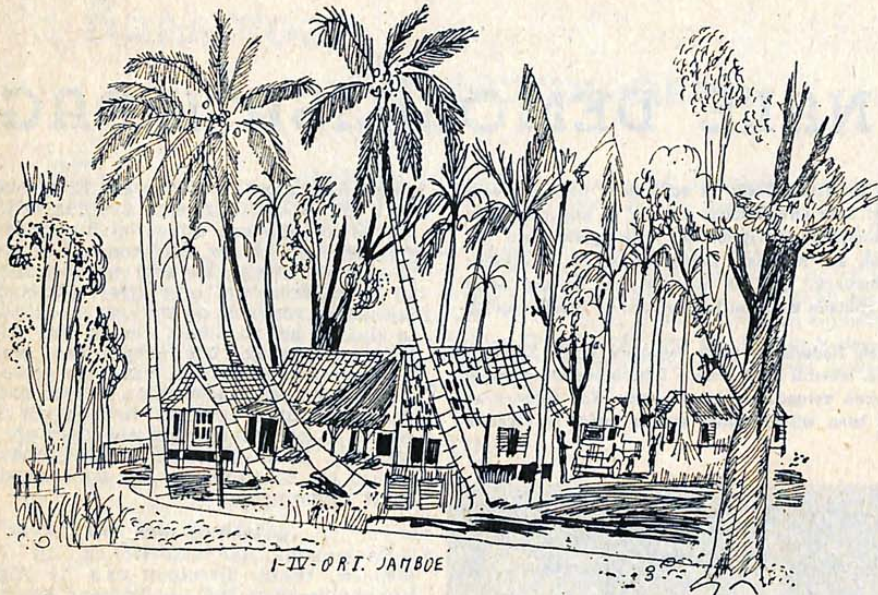
De vorige verlieslijsten dienen nog
te worden aangevuld met:

K.L.

Sld. S. J. van Thiel	No. 280817517
----------------------	---------------

K.N.I.L.

Tim. sld. ekl. Inf. G. Gelatang	No. 34177
Men. sld. tkl. Inf. J. A. Rumagit	No. K. 74715540

Daarom moeten zij, desnoods met dwang optreden tegen de mensen, die in bendes rondzwerven, totdat zij geleerd hebben zich te beheersen, zich in te tomen; totdat zij weten, hoe de mens zich heeft te gedragen als Koning der natuur.

Een mooi, maar zwaar werk. Langer dan twee jaar zijn zij daar nu mee bezig, deze groep. Zij trokken van de ene blikhut naar de andere, dan hier, dan daar, zij hadden successen en tegenslagen, maar successen het meest.....

Stille graven

En laat nu maar die stille graven, die monumenten uit het verleden, laat hen overwoekerd worden door onkruid, door planten en struiken. Immers, zo wordt een nieuw gedenkteken gevormd, een waarschuwing vol diepe zin. De graven liggen in een stil en vergeten hoekje en vooral nu ook de toegangsweg haast is dichtgegroeid, komen er slechts hoog zelden bezoekers. Maar komt U ooit in deze streken, loop er dan niet voorbij, maar neem dit beeld in U op, laat Uw gedachten de vrije loop en leer de les van dit grillig spel.

Hier liggen zij bijeen, een groepje koningen der natuur uit een vroegere eeuw. Tzamen hebben zij gevochten en het oerwoud in plantages herschapen en eenmaal getemd, bleek de natuur mild en zij leverde rijke oogsten en zij maakte Indonesië groot.

Thans zijn deze lieden uitgestreden en op een voor haar gunstig moment hernam de natuur haar vrije loop als een paard dat op hol slaat. Er waren geen Nederlanders om dat paard tot staan te brengen, om het opnieuw te tomen. Er waren wel bendes, die de natuur meehielpen met de vernietiging.

En zo staan daar deze overwoekerde monumenten! Af en toe komt een nieuwe scheur in het marmer, soms knapt een zuil met dor geluid. Een grillig spel! De pracht en praal duidt op de weldaden hun tijdens het leven door de natuur geschonken. De scheuren en breuken duiden op de onmisbaarheid van de mens, als koning van de natuur.

Bij de brug over de kali, daar liggen de Nederlandse mannen en hun ogen zijn

scherp en waakzaam. Zij kennen de les van de graven: „De natuur is mijn vijand, zolang ik niet haar meester ben. Daarom zullen wij niet opnieuw de kans openen tot een dergelijk dol en alles vernietigend op hol slaan. Wij zullen Koning zijn, tot wij dit Koningschap kunnen overdragen op het volk van dit land!

GOD en SOLDAAT

In mijn leven is er eigenlijk geen plaats voor U. Er zijn honderd andere dingen die me meer bezighouden en me meer opleveren. Ik zeg maar eerlijk God, hoe het er bij staat. Het is anders geweest toen ik nog jong was, maar als ik nu nog bid is het vaak uit sleur en zonder veel inhoud. Vroeg of laat zal ook dit misschien achterwege blijven en dan zijt Ge helemaal een vreemde voor me geworden. Toch zou ik met U willen praten of nog liever helemaal niets zeggen en alleen maar weten, dat ik met U op goede voet sta. Ik ben het zo zat om van de ene dag in de andere te leven, zo goedkoop en slordig alsof het er eigenlijk niets op aankomt. Gelukkig maakt het me niet, al doe ik ook alsof. Ik verlang naar iets anders, naar rust en zekerheid in mijzelf, naar kracht om goed te zijn en goed te willen. Maar dat verlangen vervaagt en verdwijnt tenslotte als ik weer terugval in het leven van iedere dag. Het is ook zo moeilijk om je oude leven los te laten en een nieuw te beginnen. God, het is zo'n toer om U in mijn soldaten-leven vast te houden.....

En het is alsof God antwoordt: Ik heb er lang op gewacht, soldaat dat je zo met Mij zou praten. Zonder dat je het zelf wist heb je gebeden, want wat is dat anders dan spreken met Mij. Ik zou willen dat je begon met dat goed te begripen. De meeste mensen komen

wel met woorden, maar hun hart is ver van Mij. En het is juist Mij verlangen de mensenharten tot Mij te trekken om ze gelukkig te maken. Juist nu je ouder geworden bent en het leven zijn eerste scherpe lijnen in je gelaat getrokken heeft, heb je Mij nodig.

Meer dan in je jeugd die zonder schokken verliep. Het gaat er slechts om dat je Mij een plaats wil geven in je leven, ook al denk je zelf dat er geen plaats voor Mij is. Je kunt slechts ruimte voor Mij maken door opruiming te houden. Er is zoveel in je ziel binnengedrongen, dat er niet thuis hoort. Puin en afval versperren de weg en Ik wacht tot je een doortocht voor Mij vrij maakt. De kracht, de zekerheid, de rust, waarnaar je verlangt, ben Ik. En je bent pas gelukkig, wanneer je Mij je vriend kunt noemen. Want dat wil Ik zijn, daarvoor ben Ik op aarde gekomen, als mens in alles aan je gelijk behalve de zonde.

Niet alleen ben Ik je Schepper en Koning. Begin en Eind van al wat is en zal zijn, maar Ik ben ook de beste van al je vrienden omdat Ik Mijn Leven voor je heb overgehad. Vertrouw op Mijn sterkte, geloof in Mijn Liefde, dan zul je merken, dat niet jij Mij, maar Ik jou vasthoud. Want door dit ruwe leven heen wil Ik je voeren naar de Eeuwigheid. Kom en volg Mij. Ik ben de weg, de waarheid en het leven.

Miles.

NATIONALE DEMOBILISATIEDAG

Nu de troepenschepen regelmatig thuisvaren en de demobilisatie in volle gang geraakt, treedt in Nederland een grote activiteit naar buiten om al deze terugkerende en nog in aantocht zijnde militairen een ordentelijke plaats te geven in de burgermaatschappij. Met opzet spreken wij van „naar buiten treden“, want binnen de organisaties als Nationale Demobilisatieraad, Directoraat Demobilisatie K.L., Rijks- en Gewestelijke Arbeidsbureaux, e.d., is men al jaar en dag bezig om voor de duizenden onzer de overgang van het militaire naar het burgerleven zo goed mogelijk te doen verlopen.

Thans is het zover, dat in deze activiteit het gehele Nederlandse volk betrokken wordt. Zo werd te Utrecht een Nationale Demobilisatiedag gehouden, waarbij de Nationale Demobilisatieraad onder voorzitterschap van Prins Bernhard in buitengewone vergadering bijeenkwam. Van hetgeen er op deze belangrijke bijeenkomst werd besproken, laten wij hieronder een en ander in verkorte vorm volgen.

Minister-President Dr. Drees aan het woord tijdens de buitengewone vergadering van de Nationale Demobilisatieraad in de Schouwburgzaal te Utrecht. Derde van rechts: Z. K. H. Prins Bernhard, die de vergadering presideerde.

(Van onze Nederlandse correspondent).

Prins Bernhard, voorzitter van de Nationale Demobilisatieraad, opende de vergadering en zei o.a.: „Op ons volk rust een zware verplichting. Zij die terugkeren, mogen van ons verlangen, dat wij ons tot het uiterste inspannen. De demobilisatie is een zaak van het gehele volk“. De Prins beschouwde deze samenkomst als een appel van allen, die een bijdrage kunnen leveren om de gedemobiliseerde militair weer in de burgermaatschappij op te nemen. De Prins merkte tenslotte op, dat de aanwezigheid van honderden regeringspersonen en vooraanstaande figuren uit het bedrijfsleven wel bewees, dat bij ons volk de vaste wil aanwezig is, om de terugkerende militair te helpen.

„Plaats voor flinke kerels“

Minister President Dr. Drees weerlegde de misvatting, als zou in Nederland voor het grootste gedeelte van de demobilisanten geen plaats meer zijn. De werkloosheid in Nederland is nog klein. Er is in ons land — nu meer dan ooit — behoefte aan kerels, die van aanpakken weten, aldus dr. Drees. Slechts bij de

herplaatsing van ongeschoolde werkkrachten zag de minister-president moeilijkheden rijzen. De gedemobiliseerden moeten voorrang hebben en zij zullen de gelegenheid krijgen.

„Alles moet wennen“

Op zijn eigen — vaak geestige wijze — besprak daarna de minister van Oorlog mr. W. F. Schokking de toestand. Hij begon aldus: „Toen ik bij de ontscheping van een troepenschip was geweest en ik naar huis reed, zag ik ergens vlaggen aan een huis. Ik ben daar binnengegaan en werd o.a. voorgesteld aan de verloofde van de militair, die nog niet thuis was. Hij kende haar nog niet. Ze liet mij een foto zien en toen zei ik: „Ik kan mij best begrijpen, dat je daarop bent ingegaan“. „Maar“, zo vervolgde minister Schokking en kwam daarmee tot de kern van zijn verhaal: „als hij nu straks thuis komt, zal hij haar niet alleen naar alle verwachting om het middel pakken. Zij moeten ook aan elkaar wennen“. En met deze „short-story-met-een-happy-end“ typeerde mr. Schokking de toestand van de teruggekeerde militair in het alge-

meen. Alles moet eerst wennen. Er breekt voor de ex-militair een overgangstijd aan. Velen kunnen direct bij hun vroegere baas terugkeren. Anderen niet, maar al beschikken zij niet over werkroutine, zij beschikken wel over ijver. Minister Schokking verzocht de werkgevers soepel te zijn bij het in dienst nemen van een gedemobiliseerde. Uit gesprekken met terugkerende militairen was hem gebleken, dat de kerels gewonnen hebben aan vastberadenheid en de wil hebben zelf te slagen in het vinden van een burgerbetrekking. Maar de verantwoordelijkheid berust bij de minister, die de troepen heeft uitgezonden.

„Contact met werkgever“

De oud-minister van Oorlog, mr. J. Meynen, thans directeur van de Alg. Kunstzijde Unie N.V. te Arnhem, kwam met cijfers op tafel.

Van de 50.000 te demobiliseren militairen zijn er rond 30.000 ongeschoolde werkkrachten. Hiervoor zijn plm. 20.000 bestemd voor handenarbeid.

De praktijk heeft uitgewezen, dat slechts zeer weinig werkgevers hun terugkerende werkkrachten niet weer opnieuw in hun bedrijf hebben opgenomen. Hij gaf de militairen, die binnenkort voor demobilisatie in aanmerking komen de raad, *zodra zij iets van hun demobilisatie afweten contact op te nemen met hun vroegere werkgevers.*

De ervaring, die het bedrijfsleven met de herplaatsing van gedemobiliseerden heeft, is, dat zij uitmunten door plichtsbetrachting, ijver en activiteit.

Ook richtte mr. Meynen een waarschuwing tot de demobilisanten. Deze willen vaak iets anders, dan wat zij vroeger deden. Dit is niet onredelijk maar riskant. Wanneer men de vroeger opgedane ervaring weggooit, om elders opnieuw te beginnen, loopt men een gevaarlijk risico.

Alle verandering is geen verbetering. Zij, die nog een vak moeten leren, bond hij op het hart, dat men het goede vakmanschap moet verkiezen boven de lagere administratieve functie.

Ook deze spreker deed een beroep op het bedrijfsleven, om de ongeschoolden een kans te geven. Deze scholing is een onderdeel van de industrialisatietaken, waarvoor Nederland is gesteld.

Mr. Meynen verzocht de demobilisanten eveneens soepelheid te betrachten bij het zoeken naar werk. Er is gebleken, dat uit de Friese streek een aantal werkzoekende militairen zijn overgebleven, die goede kansen hadden in de Zaanstreek, inclusief kost- en inwoning in gezinsverband. Zij waren echter zo aan hun eigen streek gehecht, dat zij deze kansen af sloegen.

De ene streek is nu eenmaal gunstiger voor het opnemen van werkkrachten dan de andere en een zekere verschuiving is noodzakelijk.

Naast de industrialisatie moet het woord emigratie in onze gedachtenwereld een vooraanstaande plaats hebben, aldus mr. Meynen. Nederland kan een bevolkingsaanwas van 100.000 per jaar niet verwerken, tenzij naast nieuwe mid-

(Slot op pag. 11)

'n Kans voor Kantoormensen

„Kantoormensen in 't gedrang“, schreven wij kortgeleden. Inderdaad de toekomstmogelijkheden voor kantoormensen zijn niet rooskleurig. Toch zullen zij altijd een belangrijke schakel in het maatschappelijk leven blijven. Zonder geschoolde vaklieden kan de zaak niet draaien, zonder geschoolde administratieve krachten evenmin. In dat „geschoold“ zijn zit 'm juist de kneep. Ook de kantoorbediende moet vakman zijn wil hij kans van slagen hebben. En weer slaat de hamer op studie, studie en nogmaals studie. Onderstaand artikel van Dienst Vorming over het „Diploma Moderne Bedrijfsadministratie“ brengen wij daarom met meer dan gewone nadruk onder de aandacht van de lezers.

EXAMEN MODERNE BEDRIJFSADMINISTRATIE

MISSCHIEEN nooit van gehoord. Dat zal niemand U kwalijk nemen. Zoals de naam het zelf zegt, wij hebben hier te maken met een moderne instelling.

De geschiedenis is ongeveer als volgt: Nadat Philips te Eindhoven met succes dit examen had ingesteld voor zijn hoger administratief personeel, werd het zo populair, dat o.m. „de Nederlandse Associatie voor Praktijkexamens“ (kortweg de „Associatie“ genoemd), er toe overging deze test als een officieel en voor een ieder toegankelijk examen te organiseren.

Daarmede deed een derde examen op hoger handelswetenschappelijk gebied zijn intrede.

Vóór 1947 kende men slechts twee examens. Het oudste was de akte M.O. boekhouden (tegenwoordig beter bekend als de akte Handelswetenschappen A). Ofschoon een ieder, die zich verder wilde verdiepen in de handelswetenschappen, zijn kennis graag bekroond zag met dit diploma, was en bleef de akte M. O. Boekhouden van huis uit een onderwijs-akte.

Zodoende werd door het Departement van Onderwijs — bij Koninklijk Besluit van 1925 — het Staatspraktijkdiploma (afgekort: S.P.D.) ingesteld. De bedoeling was het aantal kandidaten voor de akte M.O. tot normale proporties terug te brengen én tevens een examen in te stellen, dat meer op de praktijk was gericht.

Toch faalde deze opzet, omdat de meesten, die het S.P.D. gehaald hadden, daarna toch voor de akte M.O. opgingen! Bovendien had het S. P. D. nog een sterk theoretische inslag en was de opleiding voor een gemiddeld student behoorlijk zwaar.

Geen wonder, dat op de lange duur naar een middenweg gezocht werd tussen de lagere examens, zoals het praktijk diploma Boekhouden der Associatie (dit is na het Middenstandsexamen het eenvoudigste examen op handelswetenschappelijk gebied) en de op hoog niveau liggende examens voor het S.P.D. en de M.O. akte.

Middenweg gevonden

Deze middenweg is dan ook gevonden. Het examen Moderne Bedrijfsadministratie staat juist tussen het Praktijkdiploma Boekhouden der Associatie enerzijds en het S.P.D. en M.O. boekhouden anderzijds, in.

Niet alleen, dat het examen Moderne Bedrijfsadministratie een kortere opleidingstijd vereist (iemand, die het Praktijkdiploma Boekhouden bezit, zal nog één jaar moeten studeren), maar ook vormt het de natuurlijke uitbouw van het Praktijkdiploma Boekhouden der Associatie en zo nodig de overgang naar hogere studie, die met een examen S.P.D. of Boekhouden kan afgesloten worden.

„Alles goed en wel“, zal nu de K.L.-militair zeggen, „dat is heel aardig als ik weer in Nederland zit. Misschien kan ik in Indonesië vast beginnen aan een cursus, maar het examen zal toch moeten wachten tot na mijn demobilisatie“.

Niet juist, Wapenbroeder! De zaak

nis van de moderne, gecompliceerde boekhouding en administratie op een dusdanig peil te brengen, dat hij hierin *stellig niet de mindere* behoeft te zijn van hen, die straks in het moederland of bij de Europese ondernemingen in Indonesië naar een behoorlijke functie zullen dingen.

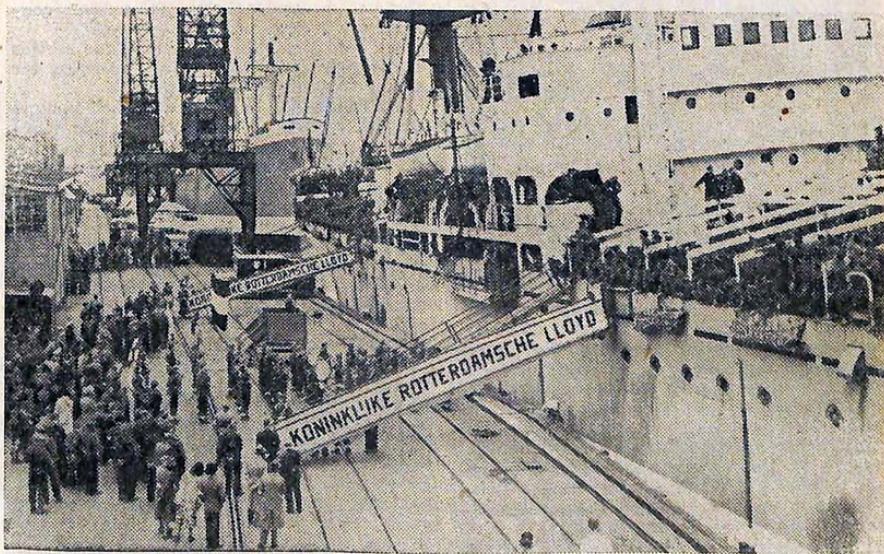
De studie voor het Praktijkdiploma Boekhouden eist 10 á 12 maanden, waarbij dan gerekend is op een wekelijkse studie-tijd van 12 á 14 uur. De, op deze studie aansluitende cursus M.B.A. neemt eveneens 10 á 12 maanden, ook gerekend op een studie-tijd van 12 á 14 uur per week!

De cursus Praktijkdiploma Boekhouden kan worden gevolgd door een ieder die M.U.L.O.-onderwijs heeft gehad en de cursus M.B.A. door een ieder, die in het bezit is van het Praktijkdiploma Boekhouden (Associatie-examen).

Natuurlijk stelt het volgen van een schriftelijke cursus *andere* eisen dan het volgen van een mondelinge cursus. Men zal in het algemeen *zelfstandiger* moeten zijn en soms zich méér moeten inspannen om de oplossing van een bepaald probleem machtig te worden dan de man, die een mondelinge cursus volgt.

Aan de andere zijde heeft deze kant van de studie ook haar eigen bekoorlijkheid en het inzicht van de problemen wordt stellig scherp(er) als men voor het verkrijgen van dit inzicht wat meer moeite heeft moeten doen.

Tevoren moet U in het bezit zijn van het Praktijkdiploma Boekhouden van deze Associatie, anders wordt U niet toegelaten.

Op de kade in Holland begint de toekomst. Ben je er klaar voor?

staat er enigszins anders voor. Naarmate de tijd voortschrijdt, breidt het aantal faciliteiten op examengebied zich steeds uit.

Dezelfde Nederlandse Associatie voor Praktijkexamens, die 2 x 's jaars Nederlandse, Engelse, Franse en Spaanse Handels-correspondentie- en Boekhoudexamens organiseert, heeft thans ook het examen Moderne Bedrijfsadministratie op haar Indisch programma staan.

De militair heeft dus inderdaad de mogelijkheid in zijn diensttijd zijn ken-

Het examengeld is hetzelfde als voor de andere Associatie-examens, dus voor militairen, beneden de rang van officier, f 17,50, terwijl de Dienst Vorming nog in dezer voege subsidieert: Officieren. nihil; onderofficieren 1/3; korporaals en manschappen, de helft.

Voor hen, die zich verder wensen te bekwamen op handelswetenschappelijk gebied, hier ligt een kans!

Wie er toe in staat is, hij grijpe hem!

J.v.H.

(Dienst Vorming).

Wapenbroeders

Infanterie en atoom-oorlog

Het is niet onwaarschijnlijk, dat de oorlog van de toekomst in het teken zal staan van het atoomwapen. Daarom is het reeds nu noodzakelijk zich op die waarschijnlijkheid in te stellen.

HET is (eveneens reeds nu) mogelijk te voorspellen dat het de voornaamste taak van de infanterie zal worden, vijandelijke bases en stellingen van waaruit het atoomwapen in de vorm van vliegtuigbommen, raket- en/of robotprojectielen wordt afgezonden, te overmeesteren en onschadelijk te maken. Men mag aannemen dat in een dergelijke atoomoorlog de aanvallende infanterist veiliger zal zijn naarmate hij zich dicht bij de vijandelijke positie bevindt daar deze laatste dan weinig of geen gelegenheid wordt geboden een efficiënt gebruik te maken van het eigen, het atoomwapen.

Maar de modder blijft...

Waar het derhalve noodzakelijk zal zijn de infanterie in de kortst mogelijke tijd zo dicht mogelijk bij de vijandelijke stellingen te brengen ligt het voor de hand, dat de infanterie van de toekomst voor een zeer belangrijk deel uit luchtlandingsstroepen zal moeten bestaan, daar gemotoriseerd transport te kwetsbaar is door omvang en geringe snelheid voor atoombommen met hun extensieve vernietigingsmogelijkheden.

Nu stelt een operatie met luchtlandingsstroepen, vooral wanneer het uitgangspunt van de operatie op slechts korte afstand van het aanvalsdoel wordt ondernomen, zeer speciale eisen aan coördinatie en coördinatie en het is te voorzien, dat de huidige organisatie van de infanterie in meer dan één opzicht niet zal voldoen aan de dan te stellen eisen.

Het peloton te groot!

Reeds in de loop van de tweede wereldoorlog heeft men de ervaring opgedaan dat het peloton als eenheid bij offensieve actie niet dan wel onvoldoende binnen stembereik van de commandant valt, waardoor de directe persoonlijke bevelvoering

ernstig wordt geschaad. In het algemeen kon de pelotonscommandant slechts twee of drie man in zijn onmiddellijke nabijheid bereiken, zijn overige manschappen waren, dekking zoekend tegen vijandelijke observatie en vijandelijk vuur, zowel voor de vijand als voor de eigen commandant onvindbaar. Wanneer snel moest worden opgerukt, bleek deze situatie nog te verergeren en men is derhalve tot de conclusie gekomen, dat het ongeveer dertig man tellende peloton reeds voor de huidige omstandigheden en zeker voor operaties in de toekomst te groot, te onhandelbaar is. Het maximum aantal soldaten dat onder directe persoonlijke leiding van de commandant kan blijven, wordt op tien man geschat, zodat de sectie als eenheid optreedt in de plaats van het peloton. Maar moge dan al het peloton van drie secties te omvangrijk zijn voor directe bevelvoering, van de andere kant is het te klein dan dat een apart pelotonshoofdkwartier uitgerust met eigen radio-telefoonverbindingen met de secties verantwoord zou zijn.

Men heeft zich derhalve voorgesteld in de toekomst het peloton samen te stellen uit zes secties à tien man onder commando van een onderofficier — de eigenlijke leider van zijn manschappen — terwijl de pelotonscommandant een uitsluitend controlerende functie wordt toegedacht.

Vier van dergelijke pelotons à zes secties zouden dan een compagnie vormen ter sterkte van ongeveer 250 man.

Het tempo van de operatie, het volume van het radiotelefoonverkeer en de snelheid waarmee beslissingen moeten worden genomen, zijn de beslissende factoren voor het bepalen van het aantal ondercommando's. Op zijn beurt zal het bataljon bestaan uit vier compagnieën, waarbij, alweer rekening houdende met het bovenstaande, het huidige omvangrijke bataljonshoofdkwartier (met eigen transport, verbindingen- en ondersteuningscompagnieën) tot aanmerkelijk kleinere proporties dient te worden teruggebracht.

De operationele basis-eenheid wordt dan de brigade van drie bataljons daar het bewegingstempo en het gebrek aan operatieruimte een centralisatie tot divisies niet raadzaam maken. Slechts als schakel in de algemene bevelvoering en niet als operationele eenheid wordt het begrip divisie gehandhaafd als controlerend lichaam gesteld boven zes brigades.

Want ook hier geldt dat onder de te verwachten omstandigheden waarbij de brigade als operationele eenheid optreedt er geen reden is een tactische controle uitoefenend lichaam te laten voortbestaan, wanneer dit slechts drie brigades onder zich gesteld ziet. Temeer geldt dit daar onder de gewijzigde omstandigheden in de voorgestelde organisatie het merendeel van de administratieve problemen, die het eigenlijke werk van een omvangrijke divisiestaf uitmaakten (bevoorrading, transport, personeelszaken, enz.) naar beneden en naar boven worden afgewenteld.

De toekomstige divisie van zes brigades zal derhalve door decentralisatie van het

commando voor wat betreft directe operaties van tactische aard en vrij van het merendeel der administratieve problemen ondanks de verdubbeling van de personeelssterkte toch waarschijnlijk makkelijker hanteerbaar zijn dan de vroegere. Natuurlijk brengt de decentralisatie in de bevelvoering benedenwaarts op het niveau van onderofficier en soldaat bepaalde consequenties met zich mede op alle gebied. Opleiding, uitrusting en psychische vorming van de soldaat zullen aan de nieuwe organisatie, aan de nieuwe eisen moeten worden aangepast.

(wordt vervolgd)

(Bewerkt naar een artikel van P. H. H. Bryan in Army Quarterly).

Vrouwencorps in Zuid-Afrika

De Zuid-Afrikaanse strijdkrachten zullen voortaan ook een permanent vrouwencorps onder hunne gelederen kennen. Op het ogenblik vindt de werving plaats van vrouwen, die geplaatst zullen worden als steno-typisten, telefonisten, radarbediening en bij de tandheelkundige dienst, als chauffeurs bij de ambulance eenheden en verder in alle categorieën waarin zij hun bruikbaarheid tijdens de oorlog hebben bewezen.

De dienstdadigheid is vastgesteld op drie jaren. De leden van dit corps treden toe in de rang van soldaat, doch naar de mate van ervaring en dienstdadigheid zullen bevorderingen plaats vinden. Aspiranten moeten tussen de 16 en 40 jaren oud zijn, ongehuwd, weduwe of gescheiden zijn en een examen afleggen.

De hoogst bereikbare rang zoals die op het ogenblik is vastgesteld is die van majoor.

(New York Times).

*En het water. . . .
En het rweet. . . .*

VAN GAANDE EN KOMENDE DINGEN

Vrij roken

„**A**N alles komt een eind”; deze uitspraak wordt vaak gezegd met een gevoel van spijt, doch even vaak met een zucht van verlichting.

En dit laatste is het geval als wij nevenstaande foto bekijken, waarop een dame een van haar geliefde cigarett merken koopt, zonder dat ze met een bezwaard gemoed haar tabaksbonnetje hoeft in te leveren.

Want met ingang van 1 Juli is de tabaksdistributie in ons land opgeheven. We gaan de goeie kant op. Men kan weer elk gewenst merk krijgen in onbeperkte hoeveelheid (zolang de voorraad strekt tenminste).

Denk nu niet dat we direct in een eldorado op rookgebied terechtkomen, want de prijzen maken het ons voors hands niet mogelijk om onbeperkt de witte staafjes in rook te doen opgaan. Alles met mate! Maar de mogelijkheid is er in ieder geval en wordt niet geblokkeerd door distributiebepalingen.

13

I.G. Farben valt uiteen

In het buitenland is aan iets anders een einde gekomen, en wel aan de, nog steeds door buitenstaanders beschouwde heerschappij van het grote I. G. Farben-concern. Deze reusachtige trust valt vak in het kader van de ontmanteling. Men heeft overeenstemming bereikt over de vorming van drie zelfstandige industrieën. De verkoop aan de nieuwe eigenaars zal zeer binnenkort een feit worden.

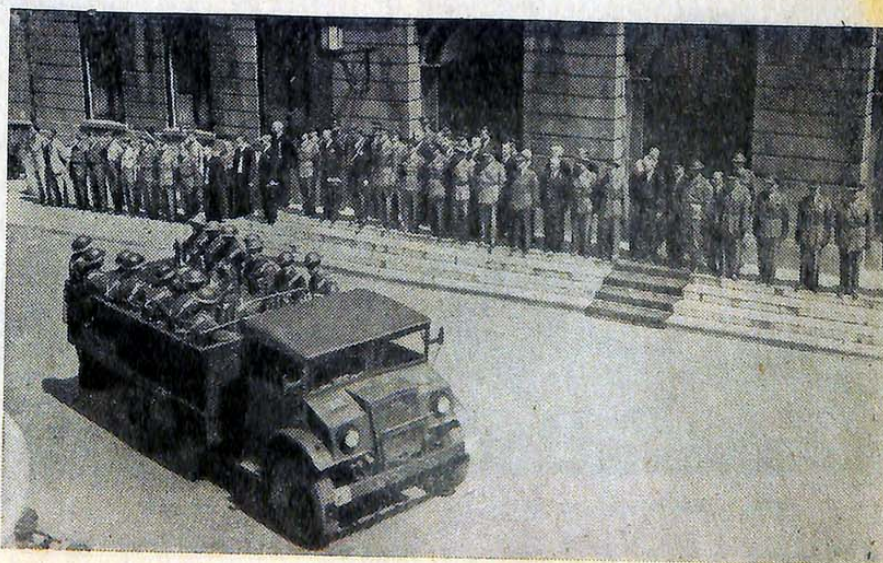
Op de foto ziet U de imposante gebouwenreeks van de I. G. Farben in Frankfort, waar thans nog de staf van het Amerikaanse leger in Europa verblijft houdt.

Nieuw wapen opgericht

DE vorige maand maakte Utrecht kennis met een nieuw wapen van de Koninklijke Landmacht, de Verbindingsdienst. Op het binnenplein van de Hojel-kazerne waar het nieuwe onderdeel is gelegd, werd een parade gehouden, die o.a. werd bijgewoond door Min. Schokking, Gen. Kruls en luit. gen. Calmeijer. Na inspectie van de troepen hield de minister een toespraak waarin hij o.m. zei: „De Verbindingsdienst is het zenuwstelsel van het leger. Daarom kan ook de eis worden gesteld, dat over goed materiaal kan worden beschikt, anders is het maar beter er niet mee te beginnen!” Verder wees de minister er op, dat het nieuwste wapen afstamt van het oudste onderdeel van de Koninklijke Landmacht, nl. de Genie.

In het middaguur kon de Utrechtse burgerij de geheel gemotoriseerde afdeling bewonderen in een defilé, waarvan U op de foto een truck het bords van het stadhuis ziet passeren.

Wapenbroeders

Drukke langs onze waterkant

DE bedrijvigheid in de Nederlandse havens houdt gelijke tred met de vooruitgang in de wederopbouw van ons land, langzaam maar zeker. Over 1948 kan men zelfs zeggen dat die bedrijvigheid aanmerkelijk is toegenomen en ook voor dit jaar is de ontwikkeling van het havenbedrijf zeer bevredigend te noemen. De kolentransporten uit Noord-Amerika werden hervat en wat de leveranties in het kader van de Marshall-hulp betreft, daarvan kan men eveneens voor onze havens het beste hopen.

Dit jaar heeft het „Directoraat-generaal voor de Prijzen” niet bepaald welke tarieven voor het laden van zeeschepen berekend moesten worden, doch werd dit overgelaten aan de havenbedrijven. Een en ander zal zeker aanleiding geven tot concurrentie, maar zolang deze gezond blijft zal zij zeer zeker een prikkel zijn tot grote inspanning van de bedrijven.

Het is jammer, dat er nog steeds een onderlinge naijver heerst tussen ons en onze Zuiderburen. Zelfs de Benelux-gedachte heeft aan dit feit weinig kunnen veranderen. In Antwerpen is men maar weinig te spreken over de inmening van Nederlandse firma's in de havenzaken. Het is dus zaak om paraat te blijven, doch aan de andere kant alle oneerlijke concurrentie de kop in te drukken.

Rijnvaart

Dezelfde opleving als de kustvaart en de binnenvaart, vertoont ook de Rijnvaart. Teneinde tegemoet te komen aan de moeilijkheden die de Nederlandse Rijnvaarders ondervinden met betrekking tot de voedseldistributie in Duitsland, heeft de Nederlandse Rijnvaart Missie te hunner behoefte winkels te Mannheim ingericht, waar men op Ne-

Winkel van de Nederlandse Rijnvaart Missie in Mannheim.

derlandse bonnen en met speciaal Rijnvaartgeld zijn inkopen kan doen. Bovenstaande foto toont wel duidelijk aan, dat van deze unieke gelegenheid een druk gebruik wordt gemaakt.

Scheepsruimte en olie

Met onze scheepsruimte gaat het wel de goede kant op. De vooroorlogse tonnage is al weer bereikt, zo niet overschreden. Nog steeds worden er op binnen- en buitenlandse werven schepen gebouwd voor Nederlandse rederijen. Onze vloot bestaat momenteel uit plm.

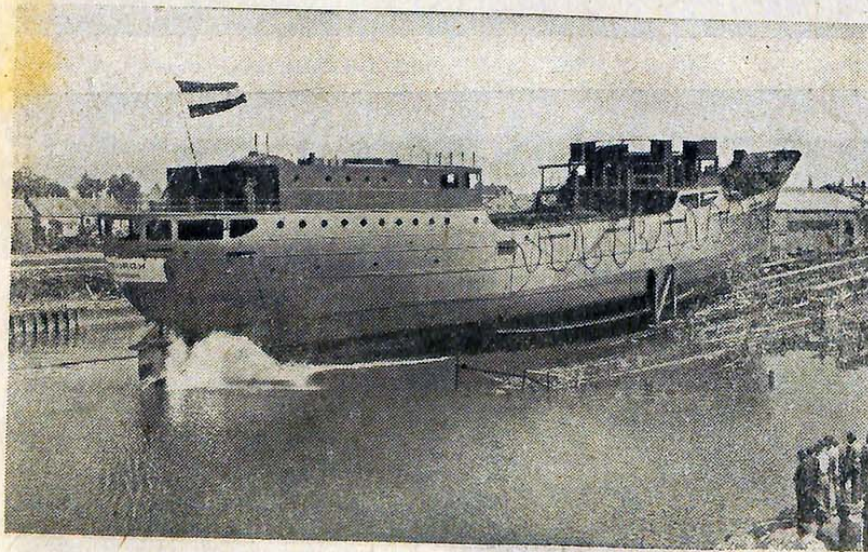
1150 grote en kleine schepen met een tonnage van naar schatting ruim 3.000.000 ton, volgens gegevens welke wij in het tijdschrift „Blauwe Wimpel” vonden.

Rotterdam kreeg in 1948 bezoek van 8502 zeeschepen met een gezamenlijke tonnage van 12.670.901 netto reg. ton. Het aantal schepen op de Waterweg nam in het afgelopen jaar toe met 43% in vergelijking met het voorgaande jaar; voor de tonnage bedroeg deze verhouding 32%.

Pernis zag de grootste tanker ter wereld, de Panamense Bulkpetrol, 30.000 ton ruwe olie lossen. In het begin van het volgend jaar hoopt men daar klaar te zijn met de bouw van het tweede bedrijf voor de verwerking van ruwe aardolie in Rotterdam. Dit jaar nog zullen te Pernis op de terreinen der BPM zes schoorstenen worden opgetrokken van 60 meter hoogte. Deze opdracht is de grootste die ooit in Nederland op het gebied van schoorsteenbouw werd gegeven. De foto laat twee van de schoorstenen, die reeds voltooid zijn, zien. De schoorstenen worden geplaatst op een fundering van 155 kub. meter beton. Voor de binnenvoering worden 80. kub. meter beton en 50.000 stenen verwerkt, als U dat iets zegt. Aan elke schoorsteen bouwt men 3½ maand.

Oude bezoekers

Rotterdam kreeg nog een andere belangrijke bezoeker vorig jaar, nl. het Amerikaanse s.s. Governor Graves, die het transitograan voor Duitsland bracht. De lading van 9500 ton werd in 15½ uur gelost, zodat deze uitstekende bediening in een Nederlandse haven een niet minder uitstekende indruk bij de geallieerde autoriteiten heeft achtergelaten.

M.s. „Domburgh” wordt te Alblasterdam te water gelaten.

Wapenbroeders

Andere bekende vooroorlogse bezoekers keerden naar de Maasstad terug, o.a. de „Iran“ van 7134 ton, waardoor op de 1e Kerstdag 1948 voor het eerst sinds de bevrijding weer de Irakse vlag in de Rotterdamse haven wapperde. Ook de bekende schepen van de „Hellenic Lines“, die voor de oorlog geregeld de Maas op en af voeren, zijn tengevolge van het opnieuw hervatten van de Levantdienst op Rotterdam, weer trouwe bezoekers van onze grootste havenplaats geworden.

Uitbreiding

Als wij in deze buurten blijven rondzwerven, dan komen wij vanzelfsprekend terecht bij de bekende scheepswerven van Kinderdijk en Alblasserdam. Van deze laatste plaats ziet U een foto van de scheepswerf „De Noord“ waar het m.s. „Domburgh“ te water wordt gelaten. Het schip meet 1200 ton en werd gebouwd voor rekening van de rederij N.V. Wm. H. Miller & Co. te Rotterdam.

In de hoofdstad richten veler ogen zich op het Rijnkanaal. De bouw daarvan wordt weliswaar vertraagd wegens gebrek aan middelen, maar de minister is de slechtste ook nog niet en heeft nogmaals 4 miljoen gulden beschikbaar gesteld, waardoor het thans mogelijk is geworden om het kanaal in 1952 gereed te krijgen. Helemaal content is Amsterdam daar wel niet mee, maar je kunt nu eenmaal geen ijzer met handen breken.

De IJ-haven daverde van het geweld der heilichines die de proefpalen voor de uitbreiding van de Oostelijke handelskade in de grond beukten. Het Ge-

meentelijk Petroleum Entrepôt wordt blij gemaakt met een nieuw ketelhuis. De laatste resten van het Hendrikdok werden uit het IJ gevist en thans is men bezig met het herstellen van dit eertijds grootste droogdok van Amsterdam.

Schepen voor het buitenland

Buitenlandse rederijen weten het vakmanschap van de Nederlandse scheepsbouwers op de juiste waarde te schatten en er worden dan ook heel wat bestellingen uit het buitenland bij onze scheepswerven geplaatst.

Noorwegen zag met trots en grote voldoening hoe enige fraaie vracht- en passagiersschepen in Nederland van stapel liepen, o.a. de Sunnyville en Oslofjord, bij welk laatste schip de Noorse koning de doopplechtigheid verzichtte.

Dit artikel zou nog onvollediger zijn wanneer wij niet even een vluchtig bezoek brachten aan onze Noordelijke havens Delfzijl en Harlingen. Over het afgelopen jaar kwamen in Delfzijl 1511 schepen binnen met een br. tonnage van 1.587.922 ton. Over dezelfde periode arriveerden in Harlingen 533 schepen met een gezamenlijke inhoud van 515.644 ton.

Deze Friese havenplaats is enige tijd geleden verrijkt met twee elektrische volportaalkranen die in Nederland enig in hun soort zijn. Deze kranen zijn in Schotland vervaardigd en Amsterdam en Rotterdam zullen zeer binnenkort eveneens van dit soort kranen gebruik maken.

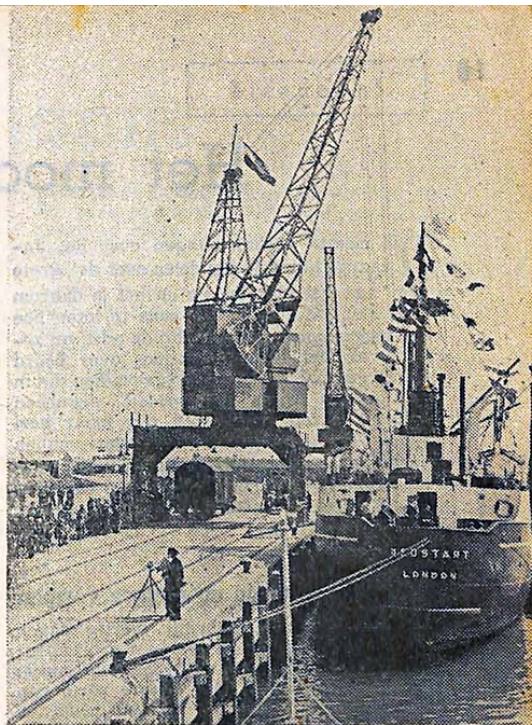
De foto toont hoe het eerste schip de

„Red Start“ van Londen, door middel van de nieuwe kranen wordt geladen.

Onze naam van vooraanstaande zeevarende mogendheid heeft nog niets van zijn befaamdheid ingeboet en zolang er de vlaggen over de zeeën zullen varen, zal het rood-wit-blauw zich fier en vrij vertonen tussen de vlaggen van de andere naties.

*

Eén der zes schoorstenen die dit jaar op het terrein van de Bataafse Petroleum Maatschappij te Pernis zullen verrijzen.

* De „Red Start“ uit Londen wordt te Harlingen met de nieuwe, elektrische volportaalkraan geladen.

Terzijde

Sleepboot gestolen

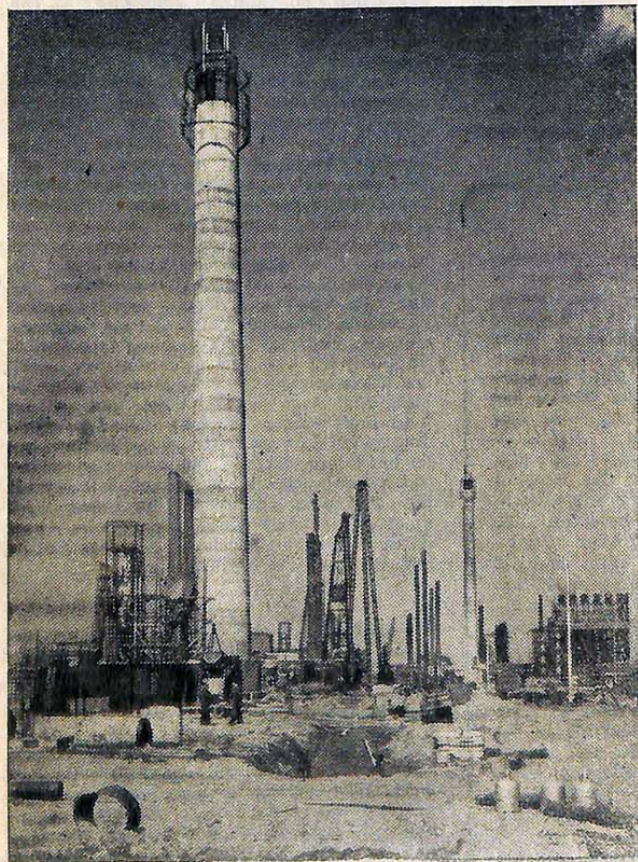
EEN 19-jarige jongeman uit Rotterdam kreeg het onlangs in zijn hoofd, om er met een sleepboot van door te gaan. Deze niet alledaagse diefstal geschiedde in de Zalmhaven te Rotterdam en de jongeling was van plan naar Frankrijk uit te wijken en daar zelf een sleepdienst te beginnen.

De recherche kwam er al spoedig achter dat bovengenoemde jongeman, die vroeger in dienst was geweest van een sleepvaartmij, kort voor de verdwijning van de sleepboot, in de buurt van de Zalmhaven was signaleerd. Een lang en diepgaand onderzoek leidde tot de opsporing van de sleepboot bij het Belgische plaatsje Eijsden. De boot had al een ander kleurtje. De jongeman werd na lang zoeken ontdekt op een andere boot en door de Belgische politie gearresteerd. Om zijn uitlevering werd verzocht; de sleepboot is inmiddels weer op zijn basis teruggekeerd.

Inktvissen

IN de buurt van Brünisse maken grote aantallen kleine inktvissen jacht op kreeft. Het is zelfs zo erg, dat de kreeftenvisserij hebben besloten om de kreeftenvangst te staken, daar de vangst de moeite niet meer loont. De „zeekatten“, zoals de inktvissen genoemd worden, omdat ze een blazend geluid maken als ze gevangen worden, zijn erg slimme beestjes. Ze wachten met de jacht op de kreeften, totdat deze beginnen te verschalen. Dan zijn ze weerloos en liggen ze de inktvissen lichter op de maag, dan wanneer ze met schaal en al verorberd zouden moeten worden.

Wapenbroeders

Het moderne huwelijk op Java

DE meeste verhandelingen over het Javaanse huwelijk handelen over de „grote dag” van het volksmeisje en het is daarom misschien interessant om eens te lezen hoe het tegenwoordig toegaat bij de adel, nu zoveel van het oude klakkeloos over boord wordt gegooid. De huwelijksgebruiken die in de „gouden dagen van weleer” algemeen geldend waren, vindt men nog maar heel sporadisch terug bij de conservatieven en de hofadel. Oude Javaanse gebruiken moeten wijken voor nieuwe begrippen en „verlichte” ideeën. Dat is natuurlijk jammer, want het volk laat meer en meer de oorspronkelijke vormen los.

Oude en nieuwe vormen

Vroeger moest de bruid veertig dagen vóór de plechtigheid in vasten doorbrengen; tegenwoordig is dat zo streng niet meer: een week vasten of enig andere vorm van onthouding is voldoende. De heel modernen vinden dat ook weer poespas en ouderwets gedoe... Maar modern of niet, aan één ding kunnen de bruidjes zich toch moeilijk onttrekken en dat is de traditionele schoonheidsbehandeling. Het staat een ieder vrij zijn eigen mening te hebben of al die beschilderingen en de gouden versierselen op het hoofd de schoonheid werkelijk verhogen; het heeft in ieder geval nog steeds een bijzondere bekoring. Ook iets waar men nog streng de hand aanhoudt is het volgende: twee of drie opeenvolgende huwelijken in éénzelfde jaar zijn niet geoorloofd, want dat zal maar onheil in de familie brengen.

Twee zusters trouwen bijvoorbeeld op hetzelfde tijdstip; de ene op het eind van de maand Besar en de andere precies een

dag later, dus op de 1e Suro. Dat is mogelijk, want met de maand Suro begint het nieuwe Javaanse jaar.

Evenmin mag men op de herdenking van de sterfdag der ouders huwelijken sluiten. Trouwens dat is een dag waarop men alle feestelijkheden moet achterwege laten, net zo min als men op zulk een dag belangrijke beslissingen mag nemen: Want die dag is dan de „Naas” of noodlottige dag.

Tenslotte zijn dan het goede uur en de juiste dag door wederzijdse partijen voor de plechtigheid gekozen.

Voorbereidingen

Enige dagen tevoren houdt men een slametan, een offermaaltijd voor de afgestorvenen, terwijl men op verschillende plaatsen op huis en erf „sadingans” (doosjes van gevouwen pisangblad, waarin bloemen, specerijen en kleine „tumpeng” — een spits bergje van rijst — en een eitje zitten) plaatst, om kwade invloeden af te weren.

Een dag vóór de plechtigheid weer een slametan, speciaal voor de bruid, opdat het haar in de toekomst aan niets zal ontbreken. Op deze dag wordt de bruid ook gebaad in bloemenwater (kembang-setaman) en men wast haar haren. Ze moet immers rein het nieuwe leven ingaan? 's Avonds komt dan de „tukang-rias” (dat is de dame die haar kapt en kleedt) om haar uiterlijk schoon te verhogen door bij haar alle fijne haartjes op gezicht en hals te scheren, opdat alles wat maar naar ruwheid zweemt verdwijnt. Deze behandeling heet het verwijderen van de „wulu kalong”. Symbolisch betekent dit, dat aan de bruid de „sari”, het levensextract, gegeven wordt. Deze tukang-rias vast meestal ook voor ze aan haar taak begint. Tenslotte doen de vriendinnen en de vrouwelijke familieleden van de bruid hun intrede, om haar gezelschap te houden, want als het mogelijk is moet zij de hele nacht opblijven. Dat noemt men de engelen-avond, want evenals een engel is zij rein en onbevlekt en morgen is het gedaan met haar meisjesschap.

De grote dag

Eindelijk is dan de dag aangebroken: Opnieuw wordt zij gekapt en gekleed en dan komt de penghulu bij haar, die haar allerlei vragen stelt en in grote lijnen op de hoogte stelt omtrent de Islamitische huwelijks-wetten. Dit is in tegenstelling tot de gewoonte van de lagere klassen. Daar gaan bruid en bruidegom, gevolgd door vrienden en familie naar de missigit, om daar door de penghulu in de echt te worden verbonden. Is dan de bruid werkelijk besloten.

(Wordt vervolgd op pag. 17.)

JAVAANSE BEELDSPRAAK

Beeldspraak is soms duidelijker en spreekt vaak méér rechtstreeks aan dan de exacte weergave van hetgeen men eigenlijk bedoelt. Het „beeld” komt als vanzelf in de plaats van de werkelijke mededeling, het dringt zich aan de schrijver of spreker op. Beeldspraak ontstaat — zo zegt Anthonie Donker — uit een verhelderd en verdiept besef van een situatie.

Om dicht bij huis te blijven: de Nederlandse taal is zeer rijk aan beeldspraak. Zonder dat wij ons dat bewust zijn, gebruiken wij dagelijks in onze omgangstaal vergelijkingen en beelden, die ontleend zijn aan handel, scheepvaart, het boerenbedrijf enz. De taal wordt hierdoor verrijkt en levendigd. Men kan veel uit beeldspraak leren. De aandachtige lezer of toehoorder zal ook door middel van deze beeldende zegswijzen een goed begrip kunnen krijgen van het volk, dat zich hiervan bedient, zijn cultuur en leefwijze en het omringende landschap.

Wij geven hier enige voorbeelden van Javaanse beeldspraak.

Een belangrijk deel van deze zegswijzen is ontleend aan de dieren- en plantenwereld. Wanneer een Javaan spreekt over „*eieren uit hetzelfde nest*” dan bedoelt hij daarmee: leden van dezelfde familie. Aan de hanengevechten doet denken de zegswijze „*een haan, waarop stellig geved zal worden*”, als aanduiding voor een moedig en bekwaam man. „*Hij is te veel een roverhoofdman en een jonge hond*” wil zeggen, dat iemand veel streken heeft en erg wispelturig is. Een man, die zijn beloften niet nakomt is „*leeg en zonder vruchten*”. Duidelijk is, wat men bedoelt wanneer men van iemand zegt, dat hij „*te groot van hoofd is en te weinig hersens heeft*”. Buitengewoon aardig is de beeldspraak om aan te geven, dat iemand graag oogjes werpt naar een vrouw. „*Hij huwelijkt de ogen uit*” zegt men in zo'n geval. „*Iemand, die beleefdheid op de handen draagt*” maakt een ander lekker, maar met onwaarheden. Van een waaghals tenslotte zegt men, dat hij „*op de rand van een afgrond danst*”.

Het meer van Tjiamis

17 9

HET zal in de twaalfde of dertiende eeuw van onze jaartelling zijn geweest, dat er ergens in het woestijnland van Arabië twee sheiks waren, die beiden radja wilden worden van het rijk waar zij woonden. Hun namen verschilden niet veel, want zij heetten Boelsaid en Abdoelsaid. Maar eerstgenoemde zal wel het sterkst van beide geweest zijn of het allerrijkste misschien, wat in die tijd blijkbaar het zwaarst woog, want hij werd radja. De andere, Abdoelsaid, was echter ook geenszins onbemiddeld wat vermogen of invloed betrof. Hij wist zich met een groot en rijk gevolg te omgeven, toen hij uit het land vluchtte en Oostwaarts trok. Waarschijnlijk maakte hij de tocht op een kameel, maar de geschiedenis verhaalt, dat hij „te voet” op Java aankwam. Of hij toen eensklaps genoeg van het reizen kreeg of dat de hoge bergen, die daar voor hem verzezen hem afschrikten, vermeldt de historie niet, maar wel dat hij zich ten Westen van de Gunung Karang, in het Bantamse, vestigde. Daar bouwde hij en zijn volgelingen een mooi dorp en mengden zij zich onder de Bantamse bevolking. Van deze gemengde gemeenschap was de sheik echter de verstandigste en spoedig werd hij tot hun hoofd gekozen. De in zijn gevolg meegekomen Islamitische leraren bekeerden daarna de plaatselijke bevolking tot de leer van Mohammed en er werd een prachtige moskee gebouwd.

Abdoelsaid werd algemeen geëerd als radja en hij huwde met een aanzienlijke Bantamse prinses.

Op een kwade dag echter ging de Radja in het bos varkens jagen. Niet om die wilde varkens mee te nemen als buit en op te eten — dat stond zijn geloof hem niet toe —, maar omdat zij grote schade aanrichtten onder de rijstooist. Lange tijd zette de Radja daarbij een groot moeder-varken na, dat hij tenslotte meende neergelegd te hebben. Voordat hij huiswaarts keerde, moest hij eerst nog even zijn ge-

voeg doen, wat ongemerkt in een steen-achtige holte bleef staan. Toen later het vermeende dode, doch slechts gewonde moedervarken weer tot bewustzijn kwam, was het zeer dorstig en dronk het uit de steenholtte. Of dit haar gezondheid ten goede kwam, vermeldt het verhaal niet, maar wel, dat het varken tenslotte zwanger werd en een echt menskenkindje baarde.....

Het moedervarken sprak nog eens extra de gewassen van de bevolking aan, wat voor de Radja aanleiding was om opnieuw op jacht te gaan. Tot hij plotseling ergens in het struikgewas kindergehuil meende te horen..... een helder fijn stemmetje..... Hij zocht en zocht en vond tenslotte een zeer knap en allerliefst uitzienend meisje van enkele dagen oud.

Hij nam het kind mee naar huis en verzorgde het zeer goed. Maar iedere dag vroeg hij zich meermalen af, wie toch wel de vader mocht zijn.

Tenslotte raadpleegde hij daarover de oudste der Islamitische godsdienstleraren, die terstond alle mannen bijeenriep. Hij richtte zich eerst in gebed tot Allah en zeide daarna het kind, dat nog niet lopen kon, tussen de mannen door te kruipen. De man, die zij zou vastpakken zou de vader zijn. Het knappe kindje kroop zeer velen voorbij om regelrecht op de Radja aan te gaan..... Dat was dus de vader! De Radja was zeer verbaasd hierover, maar hij nam haar mee naar zijn paleis, verzorgde haar nog beter dan vroeger en noemde haar: Prinses Artati.

Jaren verliepen. Prinses Artati werd steeds knapper en schoner en zij werd zeer bemind en bewonderd door geheel het volk. Tot er een paddestoel onder de moskee begon te groeien, waarvan de bamboevloer enkele voeten boven de grond was. Die paddestoel werd met de dag groter en hij was ook zeer sterk, want hij liet zich door de moskeevloer niet in zijn groei stuiten.

Hij tilde eenvoudig de gehele moskee aan één zijde op, zodat het gebouw scheef kwam te staan en spoedig dreigde om te slaan.

Weer lieten de Islamitische godsdienstleraren de bevolking verzamelen om te pogen de paddestoel uit te trekken. Maar wat men ook beproefde met allerlei werktuigen en veel sterke mannen, de paddestoel bleek onwrikbaar. Toen verhief de pendita zich weer in het gebed en vroeg om uitkomst. En hij hoorde van de hemel, dat alleen Prinses Artati in staat zou zijn die paddestoel uit te trekken.....

De volgende dag verzamelden allen zich weer, om te zien hoe prinses Artati de paddestoel zou weghalen. Het kostte haar in het geheel geen moeite en met het grootste gemak trok zij de paddestoel uit de grond. Maar op hetzelfde ogenblik barstte er een felle stroom water uit het wortelgat van de paddestoel en verzwolg in wilde vloed de moskee en alles wat daar om heen was. En nog bruisde het water in wilde vaart uit de grond op en slokte de gehele stad op met al haar paleizen en rijkdommen. Op hetzelfde ogenblik veranderden al die mensen in krokodillen, alleen de schone prinses bleef zoals ze altijd was geweest..... Maar geen der krokodillen deed haar kwaad, want een stem die van de hogere oevers klonk, gelastte de Radja, die van toen af Gangga-soeta heette, te zorgen dat geen zijner onderdanen haar kwaad deed..... En de prinses Artati vluchtte naar de Preanger en dat is weer een ander verhaal.....

Maar het meer Danau (wat eigenlijk ook „meer” betekent) ligt nog bij Tjiamis en daarin bevinden zich vele krokodillen.

En de Bantammers verhalen elkaar nog steeds, dat men daar maar heen behoeft te gaan en het water te vragen rijk te mogen worden en men wordt het..... Maar, dan wordt men na zijn dood ook krokodil.....

J. Gillsenaar.

Vervolg van pag. 16

in het huwelijk te treden, dan moet zij een gebed uit de Koran opzeggen. Ook de bruidegom komt onder het mes. Zo gauw hij aangekomen is, worden ook hem een aantal vragen gesteld over zijn voorgenomen stap. O.a. hoeveel wel zijn koopsom, zijn „mas-kawin”, bedraagt.

Op het vastgestelde uur drommen de gasten bijeen om toch maar niets te verliezen van de ontmoeting tussen bruid en bruidegom en te zien wie het eerst de sirih-worp doet. Aan het bruidspaar zijn nl.: even tevoren twee opgerolde sirihbladen gegeven. Deze moeten zij dan bij de eerste ontmoeting naar elkander toegoien. Dat betekent dat zij meer levenskracht zullen krijgen want het sirihpruimen werkt immers opwekkend en ook zegt men, dat wie de eerste worp doet het meest te vertellen krijgt.

Al staande brengt de bruid aan de man de sembah en kniekus, ten teken dat zij hem als „heer en meester” erkent en als de wijze mentor.....

Het bruidspaar neemt op de voor hen bestemde versierde bruidsstoel plaats en moet aan de aanwezige oudste familieleden de kniekus geven. Het is tevens verplicht te blijven aanzitten tot de laatste gasten weg zijn. Over vijf dagen wordt de pasarandag (dan zijn ze al vijf dagen getrouwd) gehouden, natuurlijk weer met een slametan, waarna ze naar hun eigen huis vertrekken.

Chinees huis te Palembang.

Wapenbroeders

Kameraden, jullie mogen lachen....

Maar alleen volgens voorschrift!

Het is niet plezierig om humorist te zijn in een land, waar zelfs de grappen in overeenstemming moeten zijn met de partij-voorschriften. De redactie van het humoristische blad „Krokodil“, dat te Moskou verschijnt, houdt zich angstvallig aan de opvattingen van het Centrale Comité der Communistische Partij. Dit artikel vertelt hoe de redactie zich kwijt van haar taak om „gereguleerd gelach“ op te wekken.

„ALLES voor een lach“ is een leuze, die misschien opgang maakt bij de humoristen zonder verantwoordelijkheidsbesef, welke in het decadente Westen op de voorgrond treden. Niet alzo in de Sovjet-Unie. Daar behoren alle moppen in de juiste richting te wijzen en het is bepaald niet verstandig, geestigheden te debiteren zonder dat je eerst de laatste besluiten van de verstandige mannen van de Partij hebt gelezen.....

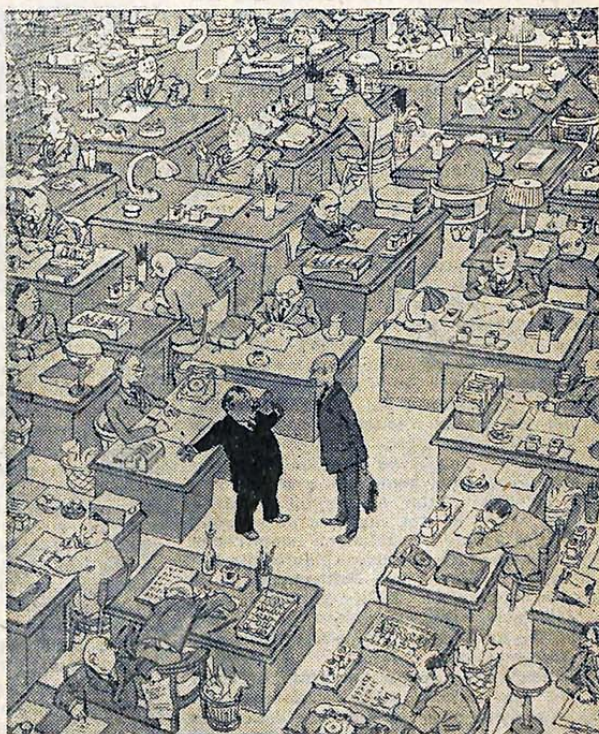
In „Krokodil“, Ruslands enige humoristische tijdschrift, zal men geen enkele grap vinden, die niet een bepaald doel heeft. De hoofdredacteur, D. Belyaev, zal wel uitkijken. Als hij zou toestaan, dat er in zijn blad lichtzinnigheden worden afgedrukt, die niet door de leer van Marx en Lenin worden gerechtvaardigd, dan zou hij prompt aan de dijk worden gezet.

Daarover liet de Partij zes maanden geleden geen twijfel bestaan, toen zij de vorige hoofdredacteur „uit zijn werkzaamheden ontzette“. (Nee, hij is niet geliquideerd en zit zelfs nog in de redactie-raad). „Krokodil“, zo heet het, moet zijn „een strijdorgaan voor Sovjet-satire en -humor“. Haar hoofdtaak: „Afrekenen met de overblijfselen van het kapi-

talisme in de denkwijze der mensen en de burgerlijke cultuur van het Westen aan de kaak stellen, door haar innerlijke voosheid aan te tonen“.

Bureaucratie

Hoe heeft hoofdredacteur Belyaev het er afgebracht, na een half jaar werken op deze grondslag? Technisch is het blad er op vooruitgegaan, al zijn de kleur-reproducties, gemeten naar decadente burgerlijke maatstaven, nog niet veel bijzonders. Wat de inhoud betreft houdt men zich angstvallig aan de voorschriften van de Partij. Uncle Sam, Churchill, Bevin, Schuman en anderen zien er in de spotprenten heel sinister uit. Wat

De directeur van een onderneming klaagt tegen een bezoeker: „We hebben 50 economen, maar nog steeds geen economie“. Deze tekening had ook in een Westers blad gestaan kunnen hebben. Maar de Sovjet-humor richt zich nooit tegen de partij-bonzen.

Onvaderlandslievende critici worden geheeld in een prent van Yefimov. Zij hebben bokkepoten en ezelsoren en wagen het de componisten Tschalkovsky, Glinka en Borodin te lijf te gaan.

het binnenland aangaat vormen de resoluties van de Partij over de bureaucraten in de lagere regionen (en alleen de lagere regionen!) van het Sovjetbestuur prachtig materiaal voor geestigheden.

Kenmerkend is de tekening over een gehele pagina, vervaardigd door Semenov, die ook makkelijk in een Engels, Amerikaans of Frans blad had kunnen staan.

Een enorm kantoor staat vol met bureaux, achter elk daarvan een ambtenaar zit, rokend of niet rokend, schrijvend of getallen optelend, duimen draaiend of rookkringetjes blazend. „Ik begrijp niet hoe het komt“, zucht de chef van de onderneming, „we hebben 50 economen aan het werk — en nog steeds

is er geen economie“. Varianten oors dit thema zijn steeds in „Krokodil“ te vinden, daar de campagnes tegen de bureaucratie al gevoerd worden sinds Lenin zelf verklaarde, dat zij de vijand der socialistische vooruitgang was.

Onheilspellend geluid

Maar er is een nieuw onheilspellend geluid in de veldtocht tegen de „onvaderlandslievende critici“, waaraan „Krokodil“, tezamen met de andere Sovjet-bladen deelneemt. Van deze critici wordt gezegd, dat zij „kruipen voor de decadente cultuur van het Westen“ en „op cynische wijze al het nieuwe en vooruitstrevende, alles van de Sovjet Unie, belasteren“.

In een der laatste nummers van „Krokodil“ waren de middenpagina's gewijd aan een serie tekeningen van Yefremov, onder de titel „Dwergen en Reuzen“.

De critici werden voorgesteld als haatdragende dwergen met giftige pennen, soms uitgerust met vleugels of met hoeven. Zij gebruikten hun pennen om de beeltenissen van de grote Russische componisten, de Rode Vlag van de vooruitstrevende Russische dichtkunst en andere symbolen van Sovjetkunst aan te vallen. Toen ik de lichamelijke kenmer-

ken deze critici bekeek, werd ik plotseling aan iets herinnerd — aan de caricaturen, die plachten te verschijnen in „Der Stürmer“, het anti-Semitische hetzblad van de Nazi Julius Streicher (in Nederland hadden wij ook bladen van dat kaliber: *De Misthoorn*, *Storm*, *Volk en Vaderland* — Red. W.B.). De „dwer-gen“ worden alle afgebeeld met snavelvormige neuzen: het type, dat karakteristiek wordt geacht voor het Joodse ras.

Dit zou misschien nog toeval kunnen zijn. Maar men heeft opgemerkt, dat bij een aanval van de Sovjetpers op de „cosmopolieten“ (dat zijn de critici, die de Sovjet-opvattingen inzake kunst en wetenschap niet bij voorbaat als de juiste erkennen) een lijst werd afgedrukt, waarin achter elk der Russische namen, waaronder de critici bekend werden, ook de oorspronkelijke Joodse naam wordt gegeven. Het woord, dat met betrekking tot deze critici vaak wordt gebezigd is „dakloos“, d.w.z. zij zijn niet in de Sovjet-gemeenschap geworteld en het verschil niet zo veel van het woord, dat door vroegere anti-Semieten werd gebruikt als zij over Joden spraken.

Anti-Semitische propaganda is in Rusland officieel niet toegestaan. Er zijn nog steeds enkele communisten van Joodse afkomst, die hoge posten bezetten, zoals Kameraad Kaganowitch van het Polit-bureau, maar hun aantal is toch kleiner dan in de eerste dagen van het Sovjet-regiem. Het is dikwijls opgevallen, dat de oude haat, die de oorzaak was van de jodenvervolgelingen onder het bewind der Tsaren, ook nu nog niet verdwenen is. Velen beschouwen het verwerpen van rassendiscriminatie als een der kenmerken van het communisme, maar de feiten schijnen er op te wijzen, dat een nauwelijks versluierd anti-Semitisme wordt gebruikt om de campagne tegen de „cosmopolieten“ kracht bij te zetten.

„Styliaga“

Een ander artikel van de hand van de hoofdredacteur Belyaev zelf houdt zich bezig met het belachelijk maken van een „zeldzaam type, dat tot het verleden begint te behoren“, de zg. „styliaga“. Hiermee wordt bedoeld het type van de mooie jongen, een luierende salonheld, die geaffecteerd praat, opvallende kleren draagt van buitenlandse snit en die aan niets anders denkt dan aan jitterbug en swing. „Styliaga“, zo wordt in het artikel gezegd, „kent de mode van alle landen en alle tijden, maar hij weet niets af van Griboyedev (beroemd Russisch schrijver). Hij heeft de foxtrot, de rumba en de tango tot in bijzonderheden bestudeerd, maar hij verwacht Michurin met Mendelayev en astronomie met gastronomie..... Maar hoe wonderlijk het ook moge klinken — er zijn jongens en meisjes, die de Styliagas benijden“.

„Waarom zou ik die vent benijden“, zegt een vrouwelijke student in het artikel, „ik zou op hem kunnen spuwen“. „Ook ik voelde de neiging om te spuwen“, zo besluit Belyaev, „daarom verliet ik de zaal en stak ik een sigaret op“. Hij kon wel eens gelijk hebben. Spuwen ligt stellig in de lijn van hoofdredacteur Belyaev.

Geoffrey Westwood.

Film

De kroon op het werk

HET lijkt op het intrappen van een open deur als we beweren, dat de „beweging“ het beslissende kenmerk van de film is. „Is 't heus?“ horen we een sarcastische lezer al vragen. We zouden er dan ook niet over begonnen zijn, wanneer we niet de vorige keer — toen wij de „vergeten man“, de regisseur, voor het voetlicht haalden — tevens hadden gewezen op het belang van de montage. En daar wilden we het nu over hebben.

Laten we eerst even terugkomen op die beweging. In de beginjaren van de film vond men het al lang mooi, als men zo wat figuren over het doek kon zien scharen. De mensen keken er hun ogen op uit, want zo iets hadden ze nog nooit gezien. Later werd dat anders. Men begon in te zien, dat de film nog wel wat anders kon zijn dan zo maar een aaneenschakeling van innig-droevende koddige toneel-scènes. De film wordt beheerst door eigen wetten en uitdrukingsmogelijkheden — zo stelde men vast. De filmische beweging was één van die mogelijkheden. Goed beschouwd waren er drie soorten van beweging. De beweging *in* het beeld (die kende men al lang) en daarnaast de beweging *van* het beeld en de beweging *van* beeld tot beeld.

De eerste ontstaat door domweg levende wezens of bewegende voorwerpen op de filmband te registreren. Dat is de meest simpele vorm. Een goed regisseur is zich er echter terdege van bewust, dat hij met dit soort van beweging bepaalde indrukken bij de toeschouwer kan wekken. Dat hangt af van het tempo en de richting van de beweging. Als een mens of een ding zich in de richting van het publiek beweegt, zal de spanning toenemen; in het omgekeerde geval vermindert de spanning. Een beweging dwars door het beeld geeft een andere gewaarwording dan een diagonale. En dit alles kan dan nog in snel of traag, in geleidelijk of onderbroken tempo gebeuren, wat eveneens vergroting of verkleining van de spanning tengevolge heeft.

De beweging *van* het beeld, dat is dus de tweede soort, ontstaat door het bewegen van de camera. Aanvankelijk kwam de camera niet van haar plaats; zij legde slechts vast wat voor de lens kwam. De bewegende camera en dus de beweging van het beeld-in-zijn-geheel betekende een revolutie: het beeld verandert voortdurend, het beweegt alle kanten op, naar een voorwerp toe of er van af, van de ene spreker naar de andere. Men kan levenloze voorwerpen laten „meespelen“ en reliëf geven. Ja, het reservoir van mogelijkheden is onuitputtelijk. Een willekeurig voorbeeld (er zijn er ontelbare): De film „Naked City“ begint met een aantal opnamen van de stad New-York. Door de sugges-

tieve wijze waarop de camera door deze wolkenkrabber-woestijn rondzwervt is men er al „in“, voordat er eigenlijk nog iets gebeurd is.

Het zal iedereen bekend zijn, dat film-scènes niet worden opgenomen in de volgorde, waarin het publiek ze te zien krijgt. Dat zou een dure grap worden en bovendien vreselijk omslachtig. Alle scènes met een bepaald decor of in een bepaalde omgeving worden achter elkaar opgenomen en pas later worden ze in het logisch verband van het filmverhaal geplaatst. Dat knippen en weer aan elkaar lassen van filmstroken heet montage, de beweging *van* beeld tot beeld. Daardoor komt uiteraard heel wat technische vaardigheid kijken. Maar vaardigheid alleen is niet voldoende. Voor een goede montage is ook artistieke visie nodig. De montage geeft rythme, tempo en dramatische spanning aan de film. Zij vormt de „finishing touch“, de kroon op het werk.

De film krijgt hierdoor haar eigen tijd en eigen ruimte. In de bioscoop duurt ze anderhalf tot twee uur. Maar het verhaal kan desnoods eeuwen omvatten. Binnen een halve seconde kan men van de 18de in de 20ste eeuw overstappen of van de 20ste in de 18de (de „flash back“) en in even korte tijd het gebeuren van Brazilië naar Siberië of van Amsterdam naar de Salomons-eilanden verplaatsen. Een bepaalde gebeurtenis kan met enkele typische, goed gemoniteerde opnamen zo pakkend worden weergegeven, dat de toeschouwer zich er rechtstreeks bij betrokken waant.

Velen zullen zich het begin van „Modern Times“ herinneren, waarin Chaplin de spot drijft met de lopende band. De film opent met een opname van een kudde schapen, die naar de kooi gedreven worden. Prompt daarop volgt een scène, die een drom arbeiders in beeld brengt, zich haastend naar de fabriek.

Hier werd een bepaalde associatie opgewekt, mogelijk gemaakt door de montage. Het is een soort „beeldspraak van de film“ en kan zeer komisch werken, zoals in het bovenstaande geval. „Het brengen van verschillende beelden in directe gevoels- of gedachte-verbinding“ heet dat in deffige taal.

De toeschouwer zal het zich vaak niet bewust zijn, maar ook het wekken van associaties door snelle beeldwisseling is een van die dingen, die de film haar grote uitdrukingskracht verlenen en de montage maken tot een zo waardevol middel in handen van een bekwaam film-maker.

Het loont de moeite om eens aandacht te besteden aan deze zaken. Op die manier kun je werkelijk plezier van je gulden entree beleven.

Wapenbroeders

Ons antwoord aan de NIWIN

In Nederland loopt een grote nationale actie. De plaatselijke comités van NIWIN, Katholiek en Protestant Interkerkelijk Thuisfront en „De Band” openen het offensief in stad en dorp. Zij willen hun medeburgers een half miljoen lichter maken, onder het motto: „Duizend rimboekisten voor de buitenposten”. Pers, film en radio werken mee. De actie wordt een succes.

WIJ maken niet voor niets zo'n drukte over deze rimboekisten-actie. Op de eerste plaats, omdat deze rimboekist werkelijk een NIWIN-geschenk is, waar de buitenposten hun handen voor kunnen dichtknijpen. Er kan nu gevoetbald, gevolleyd en geping-pong worden. Er is keus uit verschillende binnenhuis-spelen. Het „geen-licht probleem” is opgelost door een gasoline-lamp met een lichtsterkte van 300 kaars. Zo een rimboekist is meer dan een vervulling van onze stoutste dromen.

Punt twee: Er zijn nu al 155 van die kisten gearriveerd en met de „Johan van Oldenbarnevel” zijn er nog 297 onderweg. Tegen de tijd, dat je dit leest, zullen heel wat van die kisten al bij de troep zijn, want de verdeling gaat met spoed. We hebben ons er zelf van overtuigd, dat er hier bij het Hoofdkantoor Dienst Welzijnsverzorging met man en macht achterheen gezeten wordt. En wij nemen aan, dat de bijkantoren van de Dienst Welzijnsverzorging en de Welzijnsverzorgingsofficiëren bij de troep er zeker geen gras over zullen laten groeien om de kisten zo snel mogelijk op de plaats van bestemming te krijgen.

Op de laatste en zeker niet onbelangrijkste plaats: De Directeur van het Centraal Bureau NIWIN, de „big boss” zelf, Jhr. Mr. Six, vertoeft hier in Indonesië en is van vroeg tot laat bezig om het werk, dat de NIWIN in Nederland

doet, hier zo veel mogelijk resultaat te doen hebben. De rimboekist betekent voor hem meer dan voor Hugo de Groot eens de boekenkast.....

En wij zijn daarom niet voorbarig, wanneer we uit naam van al onze wapenbroeders de NIWIN en daarmee het gros van het Nederlandse volk voor de rimboekist bedanken, omdat het een machtige stunt is, waar wij bewondering voor voelen. Uit naam van alle wapenbroeders..... ook uit naam van de jongens in de steden, die de rimboekist wel nooit zullen zien, omdat zij per slot van rekening bevoorrecht zijn boven hun collega's buiten; ook uit naam van de soldaten, die wel buiten zitten, maar geen rimboekist uit de lucht zien vallen, want er zijn nu eenmaal meer dan duizend buitenposten.....

Zij zullen deze keer niet zeggen, „Waarom zij wel en wij niet”, maar begrijpen, dat een cadeau van een half miljoen gulden uit de magere portemonnaie van duizenden Nederlanders, nooit bijelkaar gebracht had kunnen worden, als ze daar ginds niet met ons meeleefden.

En rimboekist of geen rimboekist: daar gaat het ons tenslotte om.

En als je dan zo'n kist tegenkomt en je leest b.v.: „Geschonken door de Amsterdamse burgerij”, denk dan aan de tramconduiteur van lijn 13, die een papieren gulden uit de binnenvoering van zijn uniformpet haalde, aan het moedertje, dat matjes stond te kloppen en toch even naar boven sjouwde om haar tas op te zoeken en aan de handelsreiziger, die op de trappen van het Centraal Station een deel van zijn zuurverdiende provisie in de NIWIN-bus deponeerde. Want zo en niet anders komt het grootste deel van het halfmiljoen bij elkaar. Dat maakt de rimboekist meer waard, dan f 410,— die de NIWIN voor iedere kist neertelde.

Wapenbroeders, we hebben een voorstel. Het kan misschien op de grootste mishukking uitloopen, maar het kan ook een spontaan en machtig gebaar worden, dat heel Nederland in één keer overtuigt van onze waardering en dankbaarheid, voor hetgeen ons volk via de NIWIN doet. Want man voor man profiteren we dagelijks van deze „nationale inspanning”.

Denk aan de boeken en tijdschriften, radio's, sportmaterialen en muziek-instrumenten, gezelschapsspelen, radio-uitzendingen, filmjeeps, pakketten, cantine-wagens, hospitaal-radio-installaties en wat al niet meer.

Neem een postblad en richt je met een kort of lang „dank-je-wel” tot de onbekende gevers en geefsters in Nederland.

Deponeer dit postblad bij je Welzijnsverzorgingsofficier en deze zorgt, dat het via het Hoofdkantoor Dienst Welzijnsverzorging verder zijn bestemming bereikt.

Niet honderd, niet duizend, maar duizenden postbladen verwachten wij uit heel de archipel, gericht aan de tramconduiteurs, de huismoeders, de handelsreizigers, gericht aan allen, die met ons meeleven.

Ons antwoord aan Nederland: Laat het klinken als een kanonschot!

„Hier is Batavia II, radio Indonesië, met het Programma voor de Strijdkrachten.”

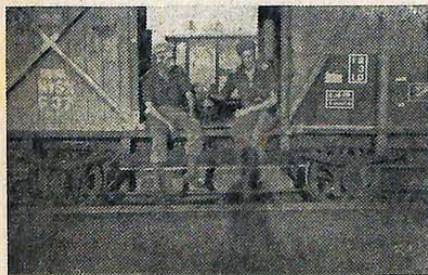
WAPENBROEDERS, ditmaal gaan we in deze rubriek iets vertellen over de programmapunten, welke door het S. P. in Hilversum, via de P. C. J., worden uitgezonden naar Indonesië, en welke door Batavia opnieuw de ether in gestuurd worden. In een vorig nummer van „Wapenbroeders” hebben we een overzicht gegeven van het gehele programma. Maar niet iedereen is in de gelegenheid om de P.C.J. te horen. Bovendien is er dikwijls storing, die het luisteren moeilijk of onmogelijk maakt. Daarom worden de voornaamste punten uit het programma in de studio „op de plaat gezet” en nogmaals uitgezonden, zodat een ieder deze programma's desgewenst kan horen. We bepalen ons ditmaal alleen tot het programma, dat door Batavia wordt heruitgezonden, een volgende keer zullen we de andere stations van de archipel behandelen. Iedere avond bevat het P.C.J.-programma persoonlijke en verjaarsgroeten. De persoonlijke groeten zullen in de toekomst — zoals we al eerder vermeldde — worden opgenomen voor ieder gebied met een eigen omroep, apart. Hierop zullen we te zijner tijd terugkomen. Maar de verjaarsgroeten worden door Batavia iedere morgen opnieuw uitgezonden en wel om vijf voor zeven. 's Zondag begint de omroep een uur later dan op andere dagen, zodat ook deze felicitaties een uur later zijn te horen.

Iedere Zondag, tussen tien uur en kwart voor elf kunnen we luisteren naar de MILITAIRE KRONIEK. Deze is echter alleen op te vangen over de 48 en 61 meterband. Alle andere rubrieken uit dit overzichtte kunnen ook worden beluisterd op golflengte 27 - 28 en 115 meter. Het NEDERLANDS SPORTJOURNAAL, met sportuitslagen, sportpraatje en eventuele reportages, wordt uitgezonden op Maandagavond, kwart over tien.

's Dinsdags vertelt LIENEKE om half zeven 's avonds van haar belevenissen van de laatste week in haar AETHER-BRIEF VOOR ALLEMAAL. Om de veertien dagen kunnen we 's Woensdags, na het avondbulletin van de Nieuwsdienst om tien uur luisteren naar de STEM VAN NIWIN, die vertelt van de NIWIN-activiteiten in Nederland.

Alle tijden, welke we hier aangeven gelden voor Java.

Enkele andere aantrekkelijke rubrieken uit het Hilversum-programma konden door omstandigheden nog niet worden heruitgezonden. Wanneer dit echter gaat gebeuren, wordt dit tijdig bekend gemaakt.

EEN UIT DE ACHT

foto's die tezamen met acht negatieven in het Legerhospitaal te Batavia werden gevonden. Zij werden door de eerlijke vinder bij ons gedeponeerd en wachten thans op de rechtmatige eigenaar. Op een van de foto's is een bord zichtbaar, met de aanduiding: 2 Inf. Br. BOWO en MAT. PARK.

HUMOR IS DE HOOGSTE LEVENSBESCHOUWING

(Wapenbroeders)

Mar. II C. Pieters
3 M.P. III

Volapuk

Mijnheer Goldberg keerde aan boord van een luxe oceaanstomer naar Amerika terug. Toen hij voor de eerste maal de eetzaal betrad, werd hij door de steward naar een tafel voor twee personen geleid. Kort daarop nam een beleefde Fransman tegenover hem plaats, die voordat hij ging zitten, boog, glimlachte en „Bon appetit” zei. Mijnheer Goldberg wilde daarvoor niet onderdoen, stond op, boog en zei: „Goldberg”.

Deze kleine plechtigheid werd drie dagen lang tijdens elke maaltijd herhaald. De Fransman kwam altijd laat, zei steeds „Bon appetit” en zijn verbaasde tafelgenoot verzulmde nooit op te staan en „Goldberg” te antwoorden.

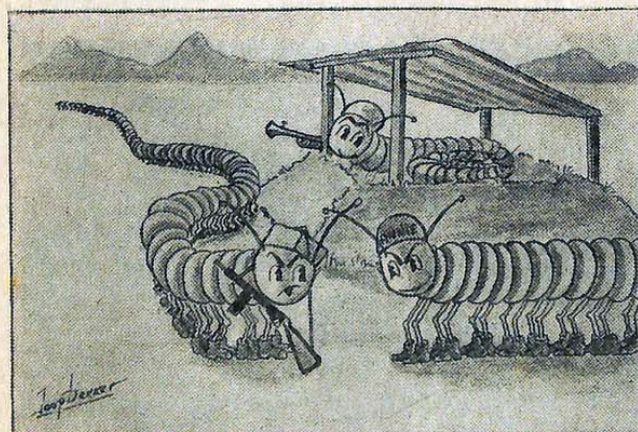
Op de vierde dag uitte mijnheer Goldberg zijn verwondering tegenover een gast in de rooksalon:

„Zo gaat het aldoor. De Fransman vertelt me zijn naam — Bon Appetit — en ik noem hem mijn naam — Goldberg. Zo hebben wij kennism gemaakt en dat is in orde. Maar waarom moet dat elke dag weer opnieuw?”

„Dekken, Kees, onze bommen!”
Skd. Kleyn
Sde HpVa

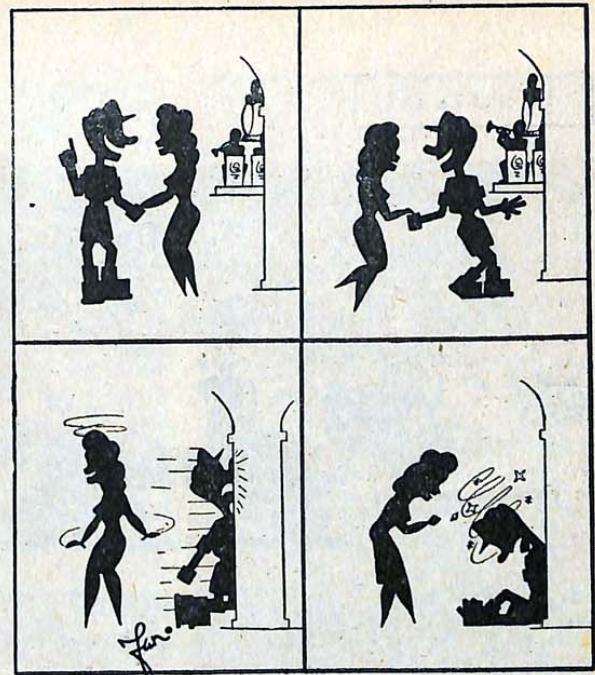
(Wapenbroeders)

...en dan te bedenken dat ik nog maar een kleine 1000 paar goede schoenen heb om patrouille te lopen....

Sgt. Maj. J. Dekker
4-8 R.S. „C” Divisie.

(Wapenbroeders)

J. ten Hagen
Verz. Pel. B. —
2 Inf. Br. Gr. —

(Wapenbroeders)

„O, maar U begrijpt het verkeerd, mijnheer Goldberg”, antwoordde de ander. „Bon appetit is zijn naam niet. Het betekent: Smakelijk eten.”

„Aha”, riep Goldberg uit, „bedankt!”

Die avond kwam de heer Goldberg te laat voor het diner. Voordat hij ging zitten boog hij en zei: „Bon appetit”.

En de Fransman stond op, glimlachte en prevelde: „Goldberg”.

Uien

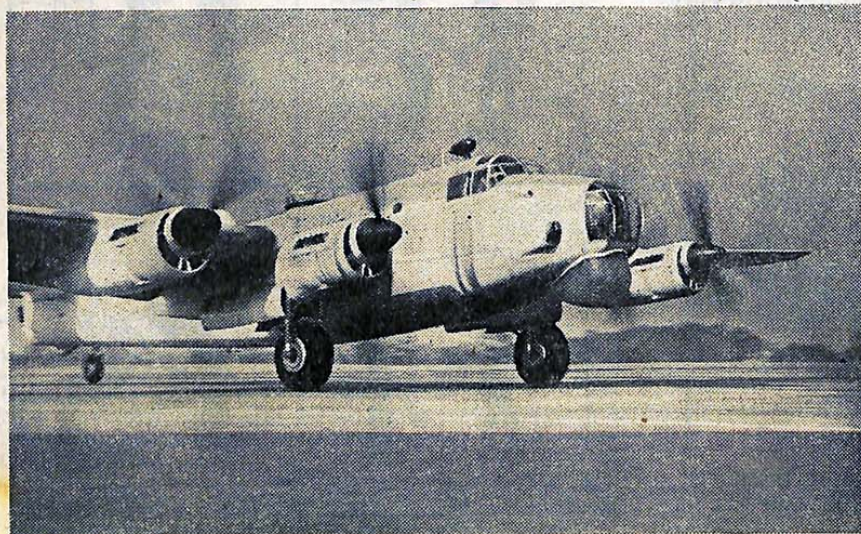
Een lid van de Commissie voor Toewijzingen van het Amerikaanse Huis voor Afgevaardigden ging de bureaucratische zwerftochten na, die een legerorder voor gedroogde uien maakte. Het papiertje kreeg een datumstempel, een tijdstempel, het werd onderzocht, doorgegeven, gecopieerd, gekwiteerd, geparafeerd, ingeboekt naar datum en onderwerp in archief gebracht, gecodeerd, geëxcerpeerd, geïndiceerd, gecontroleerd, genoteerd en gewaarmerkt — dit alles in 288 afzonderlijke handelingen. Na een maand kwamen de uien.....

„Weet je dat je een vuiltje in je oog hebt, Monica?”

(Wapenbroeders)

Wapenbroeders

De Britse Avro „Shackleton“

Helicoptère voor vele doeleinden

HELICOPTERES met hun mogelijkheden tot langzaam vliegen, stilstaan in de lucht en manoeuvreren in een beperkte ruimte hebben tegenwoordig vele taken in Amerika en ook andere landen.

Ze worden gebruikt voor het bestuiven en besproeien van landbouwvelden tegen insecten en ziekten, olievoorzieningen, politiepatrouille en reddingswerk, bosbouwbescherming, postverkeer en luchtverkenningen.

Een nieuwe Bell-helicoptère, arriveerde onlangs in Parijs aan boord van een reusachtige Seabird & Western Airlines' transportvliegtuig. De helicoptère was bestemd voor een landbouwschool. De Bell Aircraft Corporation zegt in een verslag dat de door deze maatschappij vervaardigde helicoptères nu gebruikt worden in Zweden, Canada, IJsland, Engeland, Colombia,

Argentinië, Brazilië, Iran, Guatemala en Mexico.

In de Verenigde Staten worden helicoptères steeds gebruikt voor regelmatig postverkeer tussen grote steden en omliggende nederzettingen.

Begonnen in Los Angeles, Californië, heeft de helicoptère-maildienst zoveel succes geboekt, dat een zelfde dienst opgericht werd in Chicago, Illinois.

Voor New-York City is men thans ook bezig tot het oprichten van een dergelijke dienst.

HET vliegtuig was het grote wapen van de tweede wereldoorlog. De successen, door de Amerikaanse luchtvaart tijdens deze oorlog behaald, zijn ongeëvenaard in de krijgshistorie. Het aantal en de kwaliteit van de toestellen, die door onze industrie werden vervaardigd waren zodanig, dat onze strijdkrachten en die van onze bondgenoten voor het einde van de oorlog de volledige heerschappij in de lucht hadden verworven. Dit was een van de beslissende factoren bij het behalen van de uiteindelijke overwinning. De gebruikmaking van atoom-energie, tezamen met de ongehoorde vooruitgang op het gebied van de luchtvaartwetenschappen in de afgelopen jaren, kan er geen twijfel aan doen bestaan, dat het belang van de luchtvaart voor de nationale verdediging nog steeds snel aan het toenemen is.

Uit een rapport van de Commissie tot onderzoek van het Nationale Programma in de V.S.

Op het vliegveld Kalibanteng te Semarang is altijd werk genoeg te doen, zoals op de foto, het nakijken van een Spitfire. Van links naar rechts zien wij voor de fotograaf poseren: sld. I Leo Pieters, Schiedam, sld. I Kees Vrouwenfelder, Den Haag, sgt. Leo Captein, Rotterdam, sld. I Frits Kwast, Borne en sld. I Leo v.d. Dungen, Eindhoven.

De zwaarste Britse bommenwerper

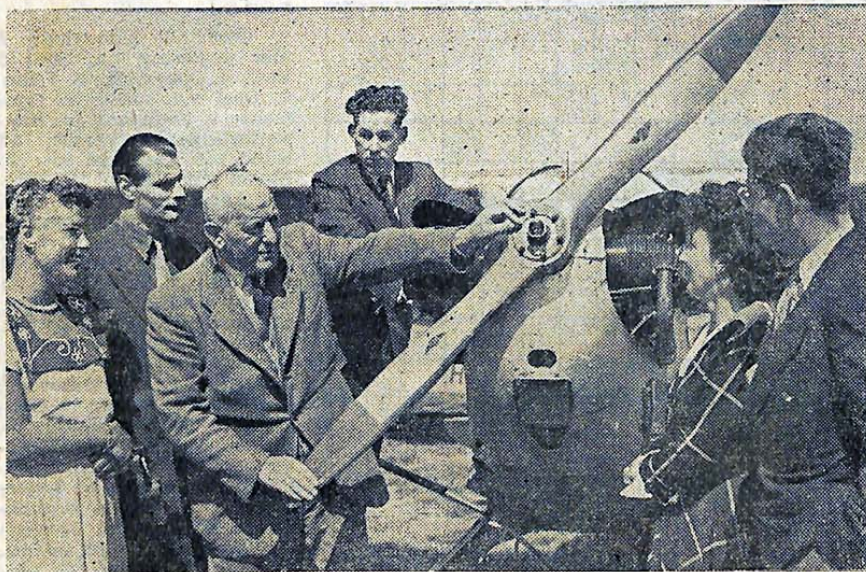
DE zwaarste Britse bommenwerper, de nieuwe Avro "Shackleton" startte op 9 Maart jl. voor zijn eerste vlucht, met J. H. Orrell aan de stuurknuppel. Dit met vier Rolls-Royce Griffon motoren van ca. 2500 pk. elk, ugeruste toestel is speciaal gebouwd voor Coastal Command en is momenteel het krachtigste met zuigermotoren uitgeruste toestel van de R.A.F. De motoren drijven zesbladige contra-schroeven aan. De nieuwe Avro-696, zoals de fabrieks-aanduiding luidt, volgt de orthodoxe lijnen van de vroegere Lancaster en Lincoln bommenwerper en is met een staartwiel uitgerust. De zware defensieve bewapening van het 10-persoons toestel bestaat uit twee 20 mm-kanonnen in de rompneus, aangebracht naast de koepel en op afstand bediend. Ook in een koepel op de rompbrug zijn twee 20 mm-kanonnen aangebracht, terwijl de staartkoepel voorzien is van twee mitrailleurs. Onder de rompneus is, op de foto duidelijk zichtbaar, een radar-dome aangebracht. In hoe grote getale de Shackleton zal worden geproduceerd is niet bekend.

Vliegtuig op hol

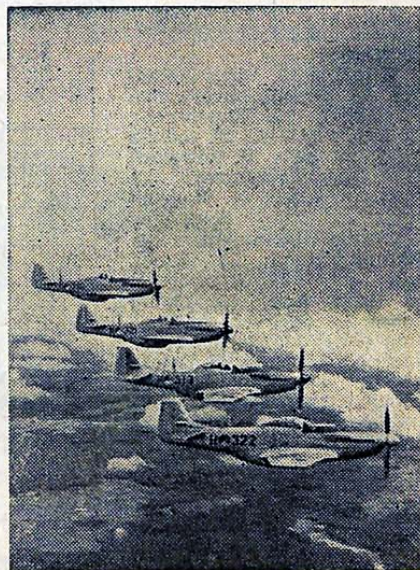
OP het militaire vliegveld van Fort Lewis, aldus lezen wij in „Het Pa-rool“ heeft een zonderling ongeval plaats gehad.

Een tweedekker van het leger begon zich voort te bewegen, toen de piloot, luitenant Winters, die de schroef had aangedraaid, zich nog buiten het toestel bevond. Het vliegtuig startte, waarbij korporaal Keiser, die in het toestel plaats had genomen uit de cockpit werd geslingerd.

Het vliegtuig trok spoedig op en vloog gedurende twee uren boven Tacoma. Hierbij verrichtte het allerlei acrobatische toeren op een hoogte van meer dan duizend meter. Daarna verdween het en men vermoedt, dat het, nadat de benzinevoorraad was opgebruikt, te pletter is gevlogen tegen een der dunbevolkte heuvels in de omstreken van Fort-Lewis of in een rivier is terechtgekomen.

„Paps” geeft zijn laatste les.

Mustangs van de M.L. Foto M.L.

Luchtvaart in woord en beeld

Van Graft met pensioen.

In een vorig nummer vertelden wij U iets over een verkeersvlieger van de KLM, Leendert Sillevius, die het vliegen er aan gaf, omdat hij de leeftijdsgrens had overschreden en die thans zijn krachten wijdt aan belangrijk KLM-werk op de bureaux.

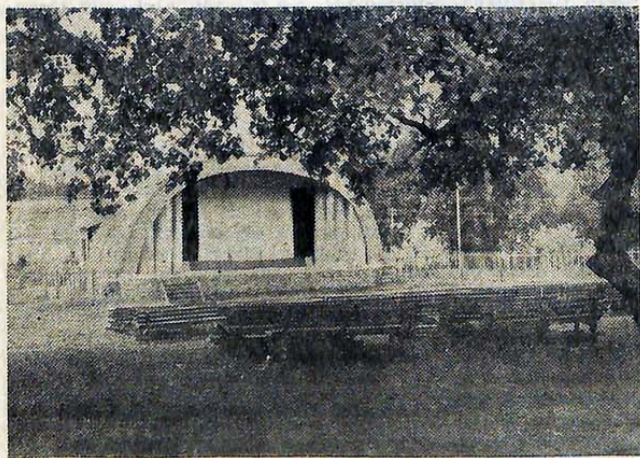
Een andere, belangrijke figuur uit de Nederlandse vliegerij, de heer Willem van Graft gaat binnenkort met pensioen. „Paps” zoals hij beter bekend is, is een der oudste Nederlandse vliegers, want hij begon in 1920 al met de vliegerij. Vanaf 1928 was hij als instructeur en later als chef-instructeur bij de Ned. Luchtvaartschool werkzaam. Vele bekende Nederlandse vliegers zijn door „Paps” opgeleid.

Op bovenstaande foto geeft Van Graft op het vliegveld Ypenburg zijn laatste les en brengt zijn leerlingen op de hoogte van de bouw van een vliegtuig. Zoals U ziet, komen er al meer en meer vrouwen „in de lucht”, niet alleen als stewardess, maar ook als pilote. Gebrek aan deviezen zal voorlopig het aantal sportvliegtuigen in ons land wel beperkt doen blijven.

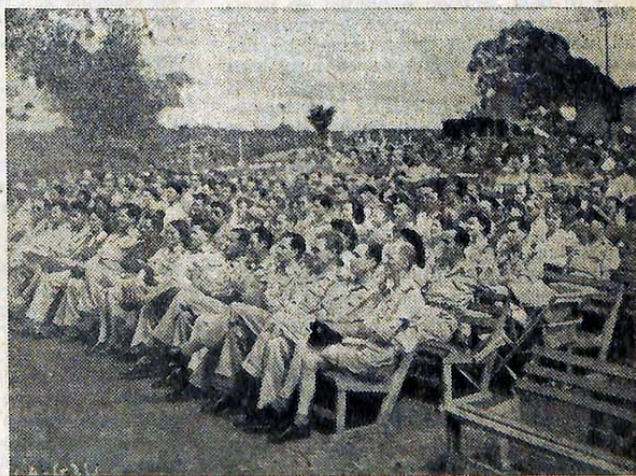
Films op Tjillilitan.

VAN Nederland stappen we over naar de tropen en blijven dicht bij huis. Onderstaande foto's tonen U een openluchttheater en het auditorium. Indien U gedacht mocht hebben dat dit een opname was van het Honeymoon Theatre in het Amerikaanse vacantieland „Daisy Bay” in Californië, dan willen wij U wel uit de droom helpen door te

vertellen, dat dit mooie openluchttheater in Tjillilitan staat. En waarom wij de foto's plaatsen? Om de in Batavia gelegerde militairen er aan te herinneren, dat de film-voorstellingen, welke iedere avond (uitgezonderd Vrijdagavond) van 19.30—21.30 uur in dit theater worden gegeven, voor alle militairen toegankelijk zijn en niet, zoals velen menen, voor M.L.-ers zijn voorbehouden. De films zijn van uitstekende kwaliteit, de temperatuur is er koeler dan in de koelste stadsbioscoop en een bordje „Alle rangen Uitverkocht”, is nog niet aangeschaft, omdat er plaats is voor 1000 personen. De entree-prijzen zijn: Officieren f1.—, Onderofficieren f0.75, korporaals en soldaten f0.50.

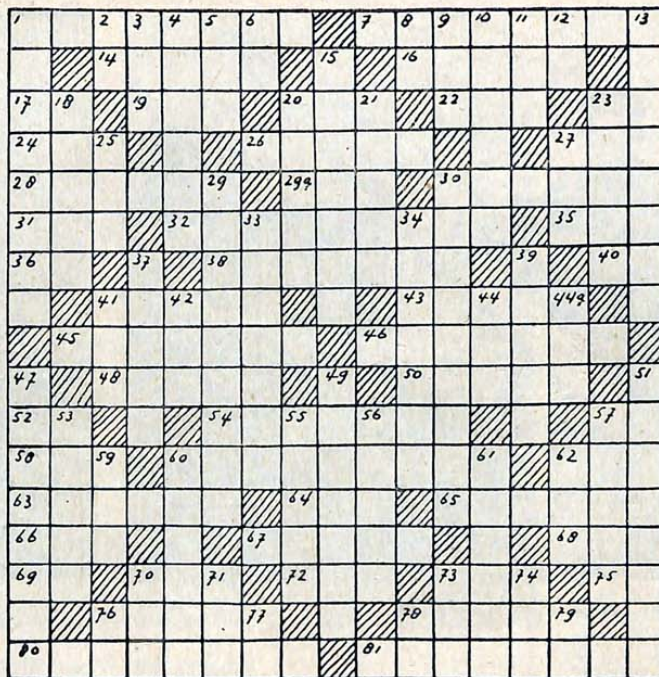
Openluchttheater Tjillilitan.

Foto's M.L.

Horizontaal

1. Kruising; 7. Ogenblikke-
lijk; 14. Kortring op gewicht;
16. Plant; 17. Motorraces;
19. Rivier in Ned.; 20. vochtig
koud; 22. kist; 23. lidwoord;
24. Oppervlaktemaat; 26.
Russisch ruiter; 27. Waarde-
papiertje; 28. Schenking
krachtens testament; 29a.
Mannetjeshond; 30. Kroes,
kelk (mv.); 31. Wereldtaal;
32. Soort bier; 35. Lichte
slaap; 36. Deel van ontken-
ning (Fr.); 38. Sprekend; 40.
Noot; 41. Aanroep; 43. Grieks
eiland; 45. Afwijking; 46.
Bijbels figuur; 48. Ital. com-
munistenleider; 50. Plant; 52.
Bergplaats; 54. Slang; 57.
Wederkerend vnmw; 58.
Turks veldheer; 60. De daad
plegende; 62. Soort; 63.
Geste; 64. Meisjesnaam; 65.
Noodlottig; 66. Ontvangen
(verv.); 67. Verbouw; 68. Vr.
munt; 69. Nuttigen (verv.);
70. Groot; 72. Strik; 73. Sol-
daat (mng. afk.); 75. Ter
plaatse; 76. Boom; 78. Al; 80.
Eetgerei; 81. Beschroomd.

Verticaal

1. Geldelijke afdoening; 2.
Met weglating v.d. titel; 3.
Veel; 4. Oppervlak; 5. Schip;
6. Deel v.d. mast; 8. Oude
maat; 9. Zeehond; 10. Niet-
werkwillige; 11. Verzot; 12.
Rund; 13. Geschikt tot; 15.
Haven van Tunis; 18. Stap;
20. Land in O. Azië; 21.
Priël (D.); 23. Jongens-
naam; 25. Ik (Lat.); 27.
Slaapstee; 29. Danser; 30.
Armoede; 33. Steensoort; 34.
Staat in U.S.A.; 37. Vogel;
39. Zuivelproduct; 41. Lek,
lekkage; 42. Vloeden (stam);
44. Smal, dun stuk hout; 44a.
Op (Fr.); 47. Letterdieverij;
49. Vogel; 51. sluw; 53. Poli-
tielman; 55. Belhamel; 56.
Nobels; 57. Maand; 59. Kloos-
tervoogd; 60. Heffboom; 61.
Uitgelaten speels; 62. Leger-
dienst; 70. Friese jongens-
naam; 71. Rivier in Utrecht;
73. Voorzetsel; 74. Pl. in Gel-
derland; 76. Klaar; 77. Lid-
woord (Fr.); 78. Noot; 79.
Soortelijk Gewicht.
Std. ekl. B. W. Hendriksen,
4-3 Reg. Stoottroepen
„C” Divisie.

Nationale Demobilisatiedag

(Vervolg van pag. 10)

delen van bestaan, d.i. industrialisatie, ook nieuwe landen van bestaan, d.i. emigratie worden gezocht en gevonden. Hij betreunde het, dat de vraag naar Nederlandse arbeidskrachten in Indonesië het aanbod overtreft, hoewel het natuurlijk te begrijpen is, dat een jonge man na drie jaar tropendienst terug naar Nederland wil.

Mocht het Nederlandse bedrijfsleven er niet in slagen alle gedemobiliseerden op te nemen, dan moeten niet alleen normale middelen, maar ook abnormale middelen te baat worden genomen en moeten we ons intensief gaan bezighouden met het vraagstuk der vrouwelijke arbeidskrachten. Volgens de mening van mr. Meynen is het ontoelaatbaar, dat voor de typische vrouwelijke functies zoals verpleegster, hulp in de huishouding etc. geen meisjes ter beschikking staan en dat aan de andere kant werkloosheid zou dreigen voor onze gedemobiliseerde militairen.

Met enige goede wil zouden van de 135.000 vrouwelijke werkkrachten in de fabrieken enkele tienduizenden wel degelijk door mannelijke werkkrachten kunnen worden vervangen (applaus in de zaal).

Tenslotte deed de oud-minister een beroep op het Nederlandse bedrijfsleven, begrip te tonen voor de gedemobiliseerde militair, die een zekere overgangstoestand zal moeten doormaken bij zijn terugkeer in de burgermaatschappij, waar hij zich in de eerste maanden na zijn terugkeer uit de „mannen-maatschappij”, niet altijd op zijn gemak zal voelen.

„Limburg: 4% zonder werk”

De commissaris der Koningin in Limburg, mr. dr. F. J. M. A. H. Houben, deelde mede, dat in Limburg nog slechts 4% van de gerepatrieerde militairen zonder werk is. Tevens brak hij een lans voor het geven van voorrang bij het verstrekken van woonruimte.

„Wanneer iedere werkgever zich bewust voornemt om eerst een kans te geven aan een gedemobiliseerde, dan zal iedere demobilisant aan de slag komen. Omdat deze mannen met de daad voorgingen, moet het Nederlandse volk met de daad volgen”, aldus mr. dr. Houben.

Nadat ook de hoofd-vlootpredikant, ds. J. H. Sillevius Smitt, de nadruk had gelegd op de nationale plicht, die de Nederlanders ten aanzien van de militairen hebben, sloot Prins Bernard de vergadering met als zijn vast vertrouwen uit te spreken, dat het gestelde doel volledig zal worden bereikt.

Door pers en radio werd hetgeen hier besproken en gesproken werd, onder de aandacht van het gehele Nederlandse publiek gebracht. Uit de reacties en alom gevoerde actie blijkt wel, dat Nederland voor 100% klaar staat om zijn soldaten met open armen te ontvangen. Men verwacht veel van ons en wij hebben, man voor man, aan deze verwachtingen te beantwoorden. Dan zal het „probleem van de demobilisatie”, van twee kanten tegemoet getreden, in goede zin oplosbaar blijken te zijn.

OPLOSSING

KRUISWOORDPUZZLE

„Wapenbroeders” Nr. 14

Horizontaal

1. convooi; 7. et; 9. aanslag; 15. Opel; 16. bolgewas; 17. made; 18. nalaten; 19. el; 20. schamen; 22. le; 23. al; 24. ne; 25. ei; 26. pi; 27. c.s.; 28. O.S.; 29. T.T.; 30. L.K.; 31. ora; 33. Milaan; 36. eed; 38. Rita; 40. la; 41. af; 42. al; 43. slee; 44. selle; 45. li; 46. mr; 47. stern; 48. as; 49. pil; 50. ECA; 51. a.v.; 52. les; 54. kan; 55. Ike; 57. era; 60. as; 61. Velo; 62. sopi; 64. An; 65. bar; 66. oak; 68. no; 69. Sky-masters; 72. Aa; 74. Hema; 75. Otto; 77. Ems; 78. Iwo; 80. et; 81. gj; 83. isle; 85. N.N.; 87. anker; 89. S.A.; 90. R.I.; 92. Ee; 94. so; 95. el; 96. arts; 98. mandaten; 102. Nero; 104. L.A.D.; 105. atol; 106. Oran; 107. men.

Verticaal

1. connectors; 2. Opa; 3. Nel. 4. vla; 5. obelisk; 6. ion; 7. egel; 8. telegraaf; 9. aas; 10. A.S.C.; 11. smal; 12. lam; 13. Aden; 14. Genemuiden; 21. handle; 26. pols; 32. Atlas; 33. Malino; 34. la; 35. narcis; 36. èlève; 37. eer; 39. als; 43. sta; 45a. il; 46. me; 49. pal; 50a. ako; 52. las; 53. es; 54. kers; 56. epos; 58. Ra; 59. Ans; 61. Va; 63. ia; 65. Bommel; 67. Katwijk; 68. nee; 70. Mokum; 71. trein; 73. Ato; 75. asters; 76. oignon; 79. sisal; 82. Orion; 84. Sara; 86. neer; 87. as; 88. eere; 91. Rao; 92. e.d.; 93. e.a.; 97. T.D.; 98. M.T.; 99. NI; 100. To; 101. na; 103. E.M.

Hoe minder verstand iemand heeft, des te minder beseft hij, dat hij het nodig heeft.

Engels spreekwoord..

Over de „Schroefdraad” van de Marineman

Een kort berichtje, onlangs in de kranten: een commissie onder auspiciën van de UNO is belast met de normalisatie van de schroefdraad van boutjes en moertjes. 10 tegen 1 dat ge er overheen gelezen hebt en zo niet, dan hebt ge U wellicht afgevraagd of de UNO niets belangrijkers te doen heeft.

Maar deze ogenschijnlijk futiele zaak is van enorm belang, want boutjes en moertjes zitten letterlijk in alles. Ze zitten in fietsen, radiotoestellen, vliegtuigen en naaimachines, in kinderstoelen en elektrische trams. Ze vormen, om zo te zeggen, de ziel van de techniek.

En nu is de ellende, dat men ze fabriceert in alle mogelijke maten. D.w.z. er zijn niet alleen dikke en dunne boutjes (dat spreekt vanzelf), maar er bestaat enorm veel variatie in de onderlinge afstand van de schroefwindingen. Fijne draad, grove draad de fietsenmaker heeft totaal andere denkbeelden over schroefdraad dan de smid en de electricien denkt er ook weer anders over. Zij kunnen met elkaars materiaal niets beginnen. Daarom heeft ook elke knutselaar zoveel doosjes en busjes, waarin hij urenlang zit te zoeken.

De UNO-commissie wil nu niet alleen een eind maken aan het lijden der knutselaars, maar ook aan alle energiever-spilling die zich voordoet als een dorps-smid in Transvaal een jeep uit Canada moet repareren, of een Philipsradio. Een einde aan de bittere noodzaak, dat werven en reparatiewerkplaatsen grote voorraden van alle mogelijke soorten schroefdraad moeten aanschaffen en aanhouden.

Dit streven naar efficiency door middel van normalisatie en standaardisatie, niet alleen van boutjes en moertjes, maar van allerhande andere onderdelen, kan men ook op mensen toepassen. Met name op vaklieden en technici die werkzaam zijn in verband van een grote organisatie als een zeemacht.

Een modern oorlogsschip immers, is tegenwoordig een ingewikkeld uurwerk van vernuftige machinerieën en mense-

lijk brein. Komt een onderzeeboot of een kruiser in actie, dan mag aan boord in beginsel geen enkel tandraadjie weigeren en geen man zijn kop verliezen, of het bestaan van het schip loopt gevaar. Als de radar uitvalt, is het schip ten dele blind, maar als de radar-operateur uitvalt, evengoed. Op talloze posten vormen menselijke hersens de onmisbare schakels tussen onmisbare apparatuur. En h6e de automatisering ook voortschrijdt, er blijven altijd mensen nodig om de machines te bedienen en te repareren. Een toekomstige zeeslag van onbemande, radiografisch bestuurde oorlogsschepen is misschien in theorie (men moet voorzichtig zijn in deze tijd van „guided missiles”) niet onmogelijk, maar dan komen de menselijke tussen-schakels aan de wal te zitten. Ze blijven noodzakelijk.

De menselijke tussenschakel is — afgezien van zijn particuliere menselijkheid, die van groter belang is, maar die hier voor deze keer niet ter sprake komt — in zekere zin een machine en als machine een onderdeel van de machinerie op het oorlogsschip. Voor de levenloze machinerie is efficiency een eerste vereiste, en dus ook normalisatie en standaardisatie, zoals in de laatste oorlog bleek: onze Nederlandse onderzeeboten hadden b.v. niets aan Engelse torpedo's (werkten met meegenomen Nederlandse voorraad en later..... met buitgemaakte Duitse torpedo's) en voor onze uitstekende Nederlandse 15 cm kanons op de „Flores” en de „Soemba” moest op de duur de munitievoorraad van de „Sumatra” er aan geloven. Gelukkig hebben onze marinemannen zich weten te redden, maar..... (en daar wilden we heen) normalisatie is nodig en stellig 66k voor levende machinerie, als ik het zo noemen mag, voor het personeelsapparaat van het oorlogsschip.

Zonder gebruiksaanwijzing

Het mag immers in een marine niet voorkomen, dat bootsman Pietersen een schroefdraad heeft, die wél op Hr. Ms.

„Karel Doorman” past, maar niet op Hr. Ms. korvet „Ambon”. Hij mag van muziek houden en postzegels verzamelen, hij mag een zwak hebben voor roodharige vrouwen, maar als hij per ongeluk overgeplaatst wordt, moet hij op zijn nieuwe schip éven geschikt zijn voor zijn taak als op het oude. Dat wil zeggen, hij moet,

.....onze Koninklijke Marine moet in haar personeelsreserve een „onderdelen-voorraad” bezitten, die zij zonder schroefdraad-moeilijkheden kan gebruiken.....

Wapenbroeders

omdat hij *bootzman* is, beschikken over bepaalde capaciteiten, die nauwkeurig vastgelegd zijn. Hij moet zijn dienst kunnen doen zonder dat men van hem zegt: dat is een vent met een gebruiksaanwijzing. En wat voor bootzman Pietersen geldt, geldt ook voor artillerie-officier Jansen en voor radio-afstandpeller-plotter der 2de klasse Karelsen.

Met andere woorden: ook onze Koninklijke Marine moet in haar personeels-reserve een „onderdelen-voorraad” bezitten, die zij zonder schroefdraad-moeilijkheden kan gebruiken en een reserve waaruit zij naar behoefte kan putten. Maar nu is er, behalve het verschil dat een mens een mens is en geen machine nog een belangrijk onderscheid tussen de levende mens en de levenloze machine. De mens blijft namelijk niet steeds dezelfde, hij ontwikkelt zich. Hij neemt toe in kennis en vaardigheid en zo zal bootzman Pietersen op zekere dag tot schipper bevorderd worden, omdat hij zijn examens met goed gevolg heeft afgelegd en lang genoeg als bootzman ervaring heeft opgedaan. Een versleten schroefas wordt vervangen door een nieuwe, een versleten bootzman óók, maar de meeste bootslieden verslijten niet zo gauw, integendeel, ze vernieuwen zich tot schipper. Zo is voortdurend het gehele personeel van de Koninklijke Marine bezig zich tot iets waardevollers te vernieuwen.

Dat vernieuwingsproces heet bij de Koninklijke Marine het opleidingswezen, dat zijn aanvang vindt — tegenwoordig — bij de militaire vorming van vlootpersoneel in Hilversum en mariniers in Volkel (N. Br.) en Doorn en dat zich gespecialiseerd voortzet in alle rangen en standen, ook voor de officieren, die op het Koninklijk Instituut voor de Marine in Den Helder hun opleiding krijgen. Wat de schepelingen betreft, voor iedere bevordering is nodig, dat de man een extra hoeveelheid kennis en ervaring heeft opgedaan, wat hij moet kunnen aantonen op een examen. Ook voor de officieren zullen t.z.t. weer examens worden ingevoerd.

Nu is het zo, dat de examen-eisen voor de rangen en standen in de vele dienstvakken, die de Koninklijke Marine kent, nauwkeurig vastgelegd zijn. Dat moet

wel, want de gelegenheid tot studeren moet *overal* bestaan. Kwartiermeester Hendriksen moet bootzman kunnen worden, of hij nu geplaatst is aan de wal, bij de Oude Alexander Kazerne in Den Haag, of aan boord van Hr. Ms. korvet „Ambon”, patrouillerend in de Indische wateren. Overal ter wereld, waar de Nederlandse driekleur van een marine-eenheid waappert, zijn marinemannen bezig zich te bekwamen voor een hogere sport op de ladder, terwijl hun werk gewoon doorgaat. En op alle commandanten rust dan ook de plicht er voor te zorgen, dat zijn personeel tot het verwerven van deze grotere bekwaamheid in staat is.

De examen-eisen staan dus vast, voor elke rang, voor ieder dienstvak. Wat niet vaststaat, tot dusver, is de wijze waarop de betrokken marineman de nodige bekwaamheid verwerft. Diverse commandanten kunnen daarover diverse meningen hebben en elke instructeur kan zijn taak opvatten zoals hem dat het beste dunkt. Als de marineman voor zijn examen slaagt zal hij dus, theoretisch gerekend, dezelfde bekwaamheid hebben als zijn collega, rang- en vakgenoot aan de andere kant van de aardbol — immers, hij beantwoordt aan dezelfde eisen — maar hij zal toch anders zijn, want hij heeft een andere instructeur gehad. Het is weer als met de fabricage van boutjes: er worden op verschillende plaatsen boutjes afgeleverd van dezelfde dikte, maar met verschillende schroefdraad.

De syllabus-methode

Nu is dat bij mensen gelukkig nooit zo erg, want mensen zijn niet zo stug als metaal, zij kunnen zich aanpassen en dan loopt de zaak wel weer. In feite heeft de zaak gelopen zo lang als de Koninklijke Marine bestaat, d.w.z. vele eeuwen lang. Maar modernere tijden stellen modernere eisen; het oorlogsschip is een uurwerk geworden en de mechanisatie heeft *niet* veroorzaakt, dat de mens minder ontwikkeld kon blijven; integendeel, elk vak wordt ingewikkelder en dus moet hij zich specialiseren.

Om efficiënt en bedrijfszeker te kunnen werken moeten dus ook de grote marines hun opleidingsproces normaliseren en rationaliseren en daarmee houdt de ontwikkeling in de Koninklijke Marine gelijke tred. De bijzondere aandacht, die deze zaak tegenwoordig bij de marineleiding geniet, is dezer dagen aan de dag getreden door de instelling van de functie „inspecteur van het onderwijs”, waarmee de mogelijkheid tot grote verbetering in het leven geroepen is.

Bij de oude toestand, die nog van voor de oorlog stamde, was er weinig verband in het toezicht op de opleidingen. Een gepensionneerd vlagofficier was doorgaans voorzitter van de aannemings-

commissie voor de adelborsten en van de commissie voor het afnemen der officiers-examens, maar hij had niets te maken met alle overige opleidingen, waarvan het toezicht gedecentraliseerd was. De nieuwe inspecteur van het onderwijs evenwel — als eerste is de schout bij nacht P. Rouwenhorst met deze functie belast — heeft inspectiebevoegdheid over alle opleidingen bij de gehele Koninklijke Marine, naast de officiersopleidingen, dus óók over de militaire vorming, voortgezette opleidingen, kader- en brevetopleidingen, cursussen etc., etc. en dit centrale toezicht opent de mogelijkheid tot een ingrijpende coördinatie. Er mag en kan in deze tijd geen energie verspild worden door dubbel of half werk en om rationeel te werk te gaan is normalisatie ook hier een eerste vereiste.

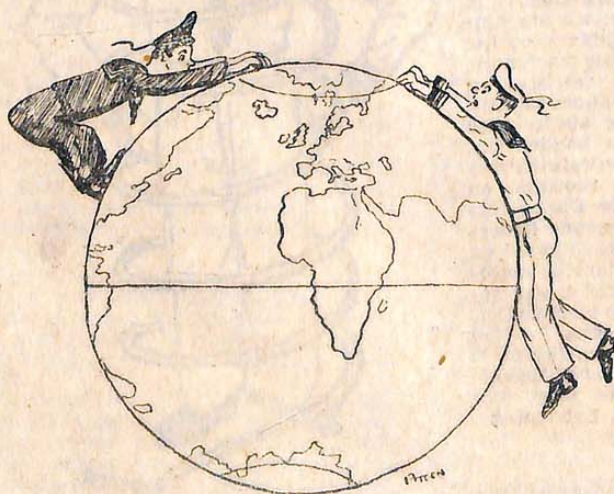
De eerste taak waarvoor zijn dienst zich geplaatst ziet dus een taak van grote omvang, n.l. het concentrisch opbouwen van de leerstof voor elk dienstvak, door middel van zg. syllabi. „Concentrisch”, omdat men bv. een matroos 3de klasse kan zien als een cirkel, waarin een bepaalde vakbekwaamheid besloten is; trekt men daar een cirkel omheen, dan voegt men een zekere bekwaamheid aan hem toe en is hij matroos 2de klasse. Zo wordt hij, met steeds meer cirkels om zich heen, via 1ste klasser, kwartiermeester, bootzman, schipper, opperschipper tenslotte officier van vakdienst 3de klasse en zelfs 2de klasse..... tenminste, als alles goed gaat en er geen kromme cirkel tussen komt te zitten.

Een „syllabus” is in dit verband een zeer gedetailleerd lesrooster ten behoeve van de instructeurs, waarin leerstof in logische volgorde, op wetenschappelijke grondslag, gerangschikt is. Het geeft niet alleen aan het aantal uren dat aan elk onderdeel van het vak besteed moet worden, maar ook, waaraan precies het 1ste, 2de, 3de uur besteed moet worden, tot en met het zoveelste uur.

Voor de instructeur is zijn syllabus de maat van alle dingen, een bindend voorschrift, waar hij niet van afwijken mag. Zulks tot heil van de leerling, want vrijwel elke instructeur heeft een hobby, een onderdeel van het vak „dat hem ligt” en waarover hij tot dusver net zo lang kon uitwijden als hij maar wilde. Nu is dat uit: als een bepaalde opleiding in Hilversum op 1 April begint, weet men in Den Haag, bij wijze van spreken, op 15 April om 11.30 uur precies waar de instructeur mee bezig is; dat kan men aflezen van de grote tabellen die de wanden van de vertrekken van zijn medewerkers versieren.

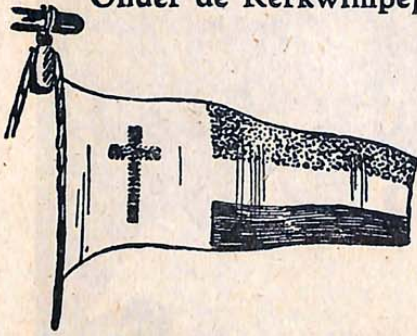
Wat deed de U.S. Navy?

Normalisatie in de opleidingen. Het is misschien wel aardig aan het slot van dit artikel er even op te wijzen, dat de wetenschappelijke opbouw van onderwijs-methodes een van de dingen is geweest — als de jeep en de jerry-can — waarmee de Amerikanen voor een belangrijk deel de oorlog hebben gewonnen. Voor die oorlog begon was iedere deskundige het er mee eens, dat men voor het opbouwen van een grote zeemacht *minstens* 5 jaar nodig had, als men alles op alles zette. Die opvatting berustte op het feit, dat het zolang duurde om het personeel de nodige kennis en ervaring bij te brengen.

Of je nu geplaatst bent aan de wal, bij de Oude Alexander Kazerne in Den Haag of aan boord van Hr. Ms. „Ambon” patrouillerend in de Indische wateren.....

Onder de Kerkwimpel

Mattheus 5: 20-24. (5de Zondag na Pinksteren)

Zo Uw gerechtigheid niet groter is dan die van schriftgeleerden en pharizeeën.....

Sommigen denken aan de gerechtigheid te voldoen, wanneer ze iedere politie-agent, iedere M.P. recht in de ogen kunnen zien. Als ze maar niets doen tegen verordeningen, voorschriften, reglementen en wetten. Dit is slechts burgerlijke paragrafengerechtigheid.

Anderen zijn ook nog een behoorlijk christen en katholiek. Want zeggen ze: Wij zijn gedoopt. Wij gaan naar de kerk. Wij houden onze Pasen. Ja, wij zijn zelfs lid van een christelijke of katholieke vereniging en als er collecte is, slaan wij die nooit over.

Jammer dat er geen tienden meer bestaan anders zou men precies voldoen aan die „moeizame” gerechtigheid van de pharizeeën.

„En als Uw gerechtigheid niet groter is dan die van de schriftgeleerden en pharizeeën.....” zegt Christus. Dus Hij eist van ieder christenmens, van iedere rooms-katholiek meer.

Wanneer je goud koopt, wil je geen doublé hebben en als je een pareltje voor je beminde zoekt, weet je zeker, dat ze je glas in je handen willen stoppen. Je wilt echtheid. Zo eist Christus geen vormendienst, geen „omdat het zo hoort” maar een brok overtuiging. Hij is gekomen om ons tot *nieuwe* mensen te maken en niet om de oude mens een vernisje te geven, van alleen naar de kerk gaan Zondags, slechts je Pasen houden en andere formaliteiten, maar Hij eist Christendom elk uur van de dag. Hij eist christelijk denken, voelen en christelijk handelen, elke minuut, dat is de gerechtigheid van Christus. „Dat wij van zijn volheid mogen ontvangen”.

Hoe staat het er mee? Moeten wij niet zeggen, helaas, hadden we maar vast die gerechtigheid van de pharizeeën?

G. J. van Rijnsoever,
Vlootalmoezenier.

Over de schroefdraad van de marineman

(vervolg).

Maar toen de Japanners in '41 Pearl Harbour overvielen, stonden de Amerikanen voor de noodzaak, „zich kwaad te maken”, letterlijk en figuurlijk. Terwijl ze op de werven o.m. *vliegdekschepen* „aan de lopende band” gingen bouwen, deden ze in hun opleidingscentra ongeveer hetzelfde met het personeel. Dit was mogelijk door de invoering van ultra-moderne lesmethodes en een ver doorgevoerde specialisatie.

De modernisering van de lesmethodes kwam hier op neer, dat men met allerlei middelen, wetenschappelijk beproefd, er in slaagde een man in veel korter tijd veel méér bij te brengen dan vroeger. De wetenschapsmensen hadden o.m. ontdekt, dat 80% van wat wij leren wordt opgenomen door het oog en 20% door de andere zintuigen. Een simpel voorbeeld: tracht iemand eens uit te leggen, wat een wenteltrap is en ge hebt misschien uren nodig; met een klein modelletje ziet hij het in één oogopslag. Lesgeven met behulp van modellen was allang bekend, maar de Amerikanen nu, gingen meer dan één zintuig tegelijk bescapelen. Zo gaven zij bv. instructie over een bepaalde mitrailleur door een trainingsfilm te vertonen (visueel), toegelicht door een instructeur (auditief), terwijl de leerlingen het wapen vóór zich op tafel hadden en dus konden betasten (motorisch). Zo vonden zij talloze instructiemethodes uit, waarbij vooral de z.g. „training aids” (modellen, films, boeken, strips, etc., etc.) een grote rol speelden. Dat een en ander volgens de syllabus-methode (in Amerika curriculum genaamd) was opgebouwd, behoeft hierbij geen betoog.

Specialisatie: het moge dan waar zijn dat men veel tijd nodig heeft om van een man een goed chauffeur te maken, die begrip van auto-motoren heeft, maar het is evenzeer waar, dat men in minder tijd twee mannen op kan leiden: één die alleen maar chauffeurs kan en één die elementaire reparaties aan een motor kan uitvoeren, als men op elke wagen 2 van zulke mannen zet, gaat alles ook goed. Hetzelfde nu deed de U.S. Navy in oorlogstijd met 't vlootpersoneel. Zo min als men gebrek aan materiaal had, had men gebrek aan mensen. In plaats van bv. quartermaster-signal-men ging men quarter-masters en signal-men opleiden, en vandaar dat Amerikaanse oorlogsschepen altijd bijzonder dicht bevolkt waren.

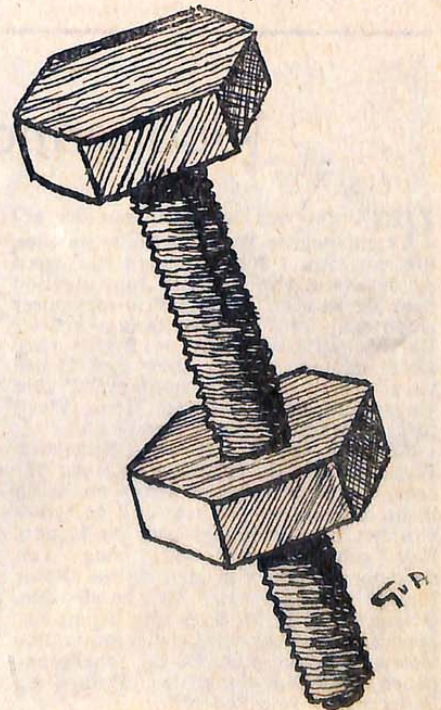
Zo slaagden de Amerikanen er in, in luttele jaren, een reusachtige vloot uit de grond te stampen, een vloot, die in staat was de Japanners beslissend te slaan.

Maar de oorlogseconomie is een andere dan de vredeseconomie. In tijd van oorlog, als het voortbestaan van een natie afhangt van een bepaalde tijdswinst, kijkt men niet op geld en materiaal en mobiliseert men iedereen, die men nodig heeft; in vredetijd gaat het om een redelijk evenwicht tussen de eisen, die het burgerlijke en het militaire deel der samenleving stellen. De tijdsfactor is dan minder belangrijk geworden, hoewel, ook tijd is geld. De strijdkrachten moeten dus, evenals ieder particulier bedrijf, voldoen aan de hoogste eisen van efficiency — een ideaal, dat wel nimmer bereikt zal worden, maar waarnaar men toch steeds moet blijven streven — en het aantal mensen, dat aan het bedrijfsleven onttrokken wordt, moet zo klein mogelijk blijven.

Thans streeft dus ook de Koninklijke Marine er naar, haar mensen in korter

tijd een zo groot mogelijke bekwaamheid bij te brengen. Daarbij kan de syllabus-methode een grote steun zijn, een belangrijke stap verder naar het doel, waar eeuwenoude traditie en moderne efficiency zich in de Koninklijke Marine verenigd zullen vinden.

B. Honselaar,
ltz. (SD) II KMR TV.

Boutjes en moertjes zitten letterlijk in alles.

Wapenbroeders

gelukwens van vice-admiraal A. S. Pinke aan Koninklijk echtpaar

De commandant der zeemacht in het Oosten, vice-admiraal A. S. Pinke, heeft op Donderdag, 7 Juli j.l. te middernacht in de uitzending naar Nederland van het Strijdkrachtenprogramma een gelukwens uitgesproken ter gelegenheid van het 12½-jarig huwelijksfeest van Koningin Juliana en Prins Bernhard.

Vice Admiraal Pinke richtte zich als volgt tot Koningin en Prins:

MAJESTEIT, Koninklijke Hoogheid!

Uit naam van al het marine-personeel, dat thans dient in Indonesië, is het mij een grote eer om heden ons aller gelukwensen te mogen aanbieden bij de herdenking van Uw 12½-jarig huwelijksfeest.

Toen in 1937 Uw huwelijk werd voltrokken, zal wel niemand voorzien hebben, welke moeilijke jaren er vóór U lagen. Wel paktten zich toen ook reeds donkere wolken boven Europa samen, maar dat de ontlading daarvan zoveel menselijk leed, zoveel verlies van morele en maatschappelijke waarden en voor Nederland zelfs een tijdelijk verlies van zijn vrijheid zou meebrengen, kon toen niemand — ik zou bijna zeggen, gelukkig maar — voorzien.

De eerste 12½-jarige periode van Uw huwelijk is dus wel bijzonder moeilijk en zwaar geweest, voor Uwe Majesteit, voor Uw Koninklijke Hoogheid, voor het land en voor het volk, waarover U regeert, en ook de omstandigheden, waaronder U thans deze dag herdenkt, geven nog geen aanleiding tot groot optimisme.

Maar niet alles stemt ons tot somberheid. Met bijzonder grote vreugde hebben wij steeds gadegeslagen het gelukkige

gezinsleven, dat U ten deel is gevallen en de Koninklijke Marine is er bijzonder trots op, dat zij op een bescheiden wijze heeft mogen bijdragen om dit geluk voor U te bewerkstelligen.

Wij herdenken hier dan in het bijzonder de overtocht van Uwe Majesteit met de 2 oudste prinsesjes naar Canada met de kruiser „Sumatra” en Uw verblijf aldaar.

Wij gedenken de warme belangstelling, die steeds van U is uitgegaan naar de gehele Koninklijke Marine en naar al het personeel.

Er is dus veel om God dankbaar voor te zijn en het is meer bij deze tot vreugde en dankbaarheid aanleiding gevende feiten, dat ik op deze dag wil verwijlen en die mij de wens doen uitspreken, dat het U, Majesteit, en U, Koninklijke Hoogheid, tezamen met Uw Koninklijke Moeder en de Prinsesjes nog vele jaren gegeven moge worden om de vreugde van Uw gezin deelachtig te zijn tot Uw geluk, tot heil van het Vaderland en van het gehele Nederlandse Volk overal ter wereld.

Dat God mijn bede moge verhoren.

Vlootmanoeuvres der Westerse Unie

HET begin van de oefeningen der gecombineerde Westerse Unie marines, die van 4 tot 7 Juli gehouden zijn, werd op de avond van de 30ste Juni ingeluid door de saluten van de Franse kruiser „Montcalm” en de Nederlandse kruiser Hr. Ms. „Tromp” aan de Britse vlag. Deze saluten werden door het Britse vliegdekschip, H.M.S. „Implacable”, het vlaggeschip van de Britse Home Fleet, met 21 schoten beantwoord.

Schepen van 3 naties — Engeland, Frankrijk en Nederland — gingen ter rede van Penzance ten anker en lieten in de ochtend van de 1ste Juli de echo's van het kanongebulder over de Mounts Bay schallen, toen de vlag van de opperbevelhebber der Britse Home Fleet, admiraal sir Rhoderick Mc. Grigor, K. C. B., D. S. O., die tevens het opperbevel voerde over de gezamenlijke vloten, werd gesalueerd. De scheepskapellen speelden de Britse, Franse en Nederlandse volksliederen.

Later op zee voegden eenheden van de Belgische marine zich bij de vloot. In totaal waren ongeveer 22.000 man aan boord van 98 oorlogsschepen in actie.

Het verband van deze schepen is als een zinnebeeld van de solidariteit der Westerse Unie. Hier werd in vredestijd een voorbeeld van samenwerking tussen de marines van verschillende nationaliteiten gegeven, zoals in de geschiedenis nog niet voorkwam.

Op uitnodiging van de Britse marine-autoriteiten heeft Z. K. H. Prins Bernhard, in zijn functie van inspecteur-generaal van de Koninklijke Marine, het begin van de vlootmanoeuvres bijgewoond. Op 3 Juli arriveerde de Prins op het vliegveld Culdrose, waarna hij zich aan boord van Hr. Ms. „Tromp” begaf, die bij Penzance voor anker lag. Hier werd hij ontvangen door schout bij nacht J. J. L. Willinge, de bevelhebber van het Nederlandse smaldeel. Later werd een receptie gegeven, waarop alle vlagofficiëren van de vloot, de commandant van de gecombineerde vloot admiraal sir Rhoderick Mc. Grigor en veldmaarschalk Montgomery aanwezig waren. Na afloop van de receptie was de Prins de gast van admiraal Mc. Grigor aan boord van de „Implacable”, waar

gedineerd en overnacht werd. De volgende morgen, vloog Prins Bernhard naar Portsmouth, waar hij in het hoofdkwartier van de commandant van Portsmouth de aanvang van de operatie gadesloeg op de zgn. „plot”, een enorme kaart, waarop de vlootbewegingen door miniatuurbeelden worden uitgebeeld. De Prins verbleef geruime tijd in het hoofdkwartier om een juist inzicht te krijgen in de problemen, die zich bij een operatie als deze gecombineerde vlootoefeningen kunnen voordoen. In de loop van de middag keerde Zijne Koninklijke Hoogheid per vliegtuig naar Nederland terug.

Nadat Prins Bernhard 4 Juli 's morgens van boord was gegaan van het vlaggeschip H. M. S. „Implacable” verliet de gecombineerde vloot de Mounts Baai en zette koers in zuidelijke richting. De eerste uren werden besteed aan oefeningen in verband varen. Later op de dag begon de eerste grote oefening, in samenwerking met vliegtuigen van de R. A. F., Nederlandse Mitchells en vliegtuigen van de Franse Marine.

„Batterij gereed..... vuur!”

TE Amsterdam onthulde Prins Bernhard op de 13de van de vorige maand de gedenkplaten, waarop de Koninklijke vermelding bij dagorder is gegraveerd, die werd toegekend aan Hr. Ms. kanonneerboten „Flores” en „Soemba”. In zijn toespraak zei Z.K.H. onder meer, dat door deze plechtigheid een klinkend antwoord werd gegeven op de argumenten van sommige theoretici, die menen, dat de marine zich slechts zou kunnen bepalen tot een regionale taak.

De Prins noemde de acties van de Koninklijke Marine in de afgelopen oorlog wel een duidelijk bewijs van deze niet gebondenheid aan bepaalde gebieden.

Uit de staat van dienst valt op te maken, dat de beide oorlogsbodems op ver uiteenliggende gebieden acties hebben gevoerd en, zo zei de Prins, dit bewijst wel weer eens te meer de wereldomvattende taak van de marine in oorlogstijd.

Over de taak, die Hr. Ms. „Flores” vervulde, althans voor wat de gevechtsacties in de Middellandse zee betreft, heeft de kapitein ter zee J. S. Bax een boek geschreven onder de titel „Batterij gereed..... vuur!”

Als luitenant ter zee der 1ste klasse was kapitein ter zee Bax lange tijd commandant van één der beide „verschrikkelijke tweelingen”, zoals de kanonneerboten „Flores” en „Soemba” door de geallieerden werden genoemd en in die functie leidde hij zijn schip tijdens de landingen op Sicilië, Salerno, Anzio, Garigliano en Gaeta.

Tot twee maal toe moest van kanons worden verwisseld, omdat ze door veelvuldig schieten uitgesleten waren. De 3 kanons van 15 cm hebben dan ook als een drijvende batterij heel wat (juist gericht) vuur op de vijand afgegeven, op Duitsers zowel als op Italianen. Door de geringe diepgang kon de „Flores” tot vlak onder de kust ageren en voor de taak om als vuursteun te dienen ten behoeve van de geallieerde wapenbroeders vóór, tijdens en ná de landingen, was het oude schip, dat in 1925 in gebruik werd genomen, wel zeer geschikt.

Zo heeft Hr. Ms. „Flores” (evenals trouwens het tweelingzusje „Soemba”) een belangrijk aandeel gehad bij de opening van het tweede front in, zoals Winston Churchill zei, het weke onderlijf van Europa.

Het was gedurende de laatste zeeoorlog uitdrukkelijk verboden om een officieel dagboek aan te houden vanwege het gevaar, dat de vijand deze waardevolle gegevens in handen zou krijgen. Inplaats daarvan werd het scheepsjournaal zeer summier ingevuld en gedurende een operatie werd in de commando-toren een chronologisch

verslag gemaakt, dat uitgewerkt werd en met diagrammen zo spoedig mogelijk aan de operationele commandanten en de bevelhebber der Nederlandse zee-strijdkrachten gezonden.

Met behulp van deze rapporten, die hij later op het Nederlandse marinehoofdkwartier te Londen kon bestuderen, heeft de kapitein ter zee Bax zijn geheugen opgefrist.

Het resultaat is een prettig, vlot geschreven boek geworden, waarin de schrijver op onderhoudende wijze vertelt van de belevenissen aan boord van de door hem gecommandeerde kanonneerboot. Evenmin worden trouwens de ervaringen aan de wal vergeten (die dikwijls veel plezieriger waren).

„Batterij gereed..... vuur!” is een boek, dat ik in één avond uitlas en daarna had ik een veel duidelijker voorstelling van de landingen op Sicilië en Italië. Van elk der landingen geeft de kapitein ter zee Bax een uitgebreide beschrijving, die, met de kaartjes en interessante luchtfoto's, de lezer deze belangrijke gebeurtenissen als het ware zelf mee doet maken.

Vooral voor marine-personeel met weinig oorlogs-ervaring, dunkt mij, is het lezen van dit boek zeer leerzaam, doch niet minder zal de buitenstaander het weten te waarderen, doordat het op ongedwongen en gemakkelijk te begrijpen

Ook om het tijdvak, dat beschreven wordt, is het boek de moeite waard om gelezen en herlezen te worden. Niet alleen Nederlandse oorlogsbodems voerden onze driekleur daar, waar eens Neerlands grootste admiraal zeegechiedenis maakte, doch tevens waren het onze schitterende koopvaarders, zoals de „Ruys” en „Tegelberg” van de K.P.M., de „Huygens”. „Johan van Oldenbarnevelt” en „Marnix van Sint Aldegonde” van de stoomvaart maatschappij „Nederland”, alsmede de „Prinses Beatrix” en de „Koningin Emma” van de maatschappij „Zee-land”, die maritieme historie schreven.

Dat kapitein ter zee Bax deze geschiedenis voor ons heeft vastgelegd is een grote verdienste.

Enthousiast heeft de schrijver zijn ervaringen geboekstaafd, met liefde voor de zee en voor de Koninklijke Marine in het bijzonder. Is daarvan niet in het bijzonder het bewijs, dat hij het boek heeft opgedragen aan zijn zoon, in de hoop, dat deze later ook marine-officier zal worden?

Onbegrijpelijk is het, dat uitgever Wijt, die toch beter had moeten weten op de omslag een tweelingtoren heeft laten tekenen. Immers, de „Flores” heeft gedurende de afgelopen oorlog 3 kanons gehad in enkel-opstelling. Doch dit heeft tenslotte alleen maar met de buitenkant te maken. De inhoud die geïllustreerd is met kaartjes en authentieke foto's is voortreffelijk.

En dat is van belang.

D. Steenmeijer.

22 Maart 1944 reikte H. M. Koningin Wilhelmina onderscheidingen uit aan boord van Hr. Ms. „Flores”. Bij de aankomst inspecteerde Hare Majesteit met de commandant, de luitenant ter zee der 1e klasse J. S. Bax de erewacht.

Wapenbroeders

30 En nu.... over naar Decapark

Tijdens het eerste weekend van Juli werden op het voetbal-terrein Decapark in Batavia een 3-tal sportwedstrijden gespeeld, die georganiseerd waren door de Militaire Lichamelijke Opvoeding Batavia en de dienst O. S. & O. van de Koninklijke Marine in Batavia.

Voor beide dagen stond een voetbalwedstrijd op het programma, op Zondag 3 Juli voorafgegaan door een handbal-demonstratie.

Zaterdagmiddag traden het garnizoens-elftal van Buitenzorg en een marine-ploeg uit Soerabaja binnen de krijtlijnen om uit te maken waar de door O. S. & O. uitgelopen beker heen zou gaan. Tot 5 minuten voor tijd, was dat nog een vraagteken.

Na 20 minuten spelen had Soerabaja de leiding genomen en deze tot de rust behouden. Na de hervatting slaagde Buitenzorg er echter in gelijk te maken en in de laatste minuten van de wedstrijd maakte de legervoerhoede van misverstanden in de marine-verdediging gebruik om nog tweemaal te scoren. Door deze 3 — 1 overwinning legde Buitenzorg beslag op de O. S. & O.-beker.

Het was een vrij tamme wedstrijd, die na de rust, toen de marine-voorsprong verloren ging, wat aantrekkelijker werd en enige spannende momenten opleverde.

Wij moeten hierbij opmerken, dat ons inziens een vertegenwoordigend marine-elftal bestaat uit 11 spelers met enige reserve's, doch dat het onjuist is, zoals thans gebeurde, Zaterdag met een B-ploeg in het veld te komen en eerst 's Zondags het sterkste elftal op te stellen.

M.L.O.-beker voor Marine Soerabaja

In grote getale waren Zondagmiddag leger- en marinemensen naar Decapark gekomen om het met spanning tegemoetgezichte treffen tussen het Marine-elftal Soerabaja en Garnizoen Batavia gade te slaan. Voor de aanvang konden de toeschouwers nog genieten van een aardige en sportieve handbalwedstrijd, waarin het goed spelend militair team met 7—3 zegevierde over het Bataviase burger-elftal.

Nadat de M.L.O.-officier aan de handballers een beker en diploma's had uitgereikt, stelden de voetbalploegen zich op.

Het werd een vlotte wedstrijd die, hoewel niet op een hoog peil staand, het aanzien zeker waard was.

Aanvoerder Tiems van Batavia wint de toss en midvoor Admiraal mag aftrappen.

De eerste aanvallen zijn voor Soerabaja. Links buiten v. Rhee heeft zich bij de cornervlag vrijgespeeld en zet scherp voor, maar de fraaie trekbal die Admi-

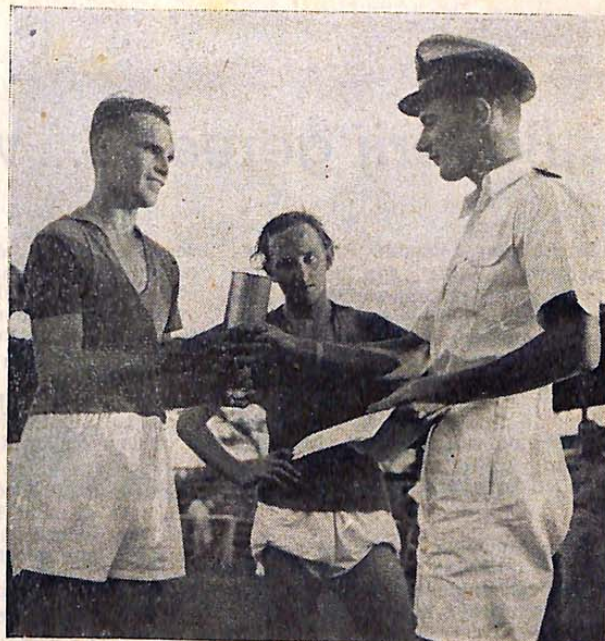
raal in gedachten heeft lukt maar ten dele en de legerdefensie werkt weg. Even later heeft stopperspil Oolbekking van Soerabaja de bal opnieuw naar de vleugel geplaatst. Een voorzet volgt, maar er zit een Batavia-been tussen en de bal gaat over de outlijn. De corner levert marine niets op. Na wat heen en weer getrap zendt de legerrechtsbuiten een boogschot in, dat in het bovennet belandt. De marine-mensen krijgen langzamerhand een overwicht, maar het duurt nog enige tijd voor een van hun gevaarlijke aanvallen met een doelpunt bekroond wordt. Dat gebeurt na circa 25 minuten spelen, als Admiraal linksbuiten v. Rhee goed combinerend door de Batavia-verdediging snijden. De Soerabaja-midvoor tikt de bal even naar v. Rhee, die zich vrij speelt en met een strak schot zijn elftal de leiding geeft. 1—0. Als de bal weer afgetrapt is, dringt Batavia sterk op, maar het korte voorhoede-spel levert Herklots

en zijn mede-achterspeler Schoon geen moeilijkheden op. Met ongewijzigde stand breekt de rust aan.

De Batavianen beginnen de tweede helft met enkele goede aanvallen, die wel een hoekschop, maar geen succes opleveren. Dat komt wel aan de andere kant, als na 10 minuten spelen de marine-rechtsbuiten een diagonale voorzet geeft, die nutteloos lijkt uit te gaan, maar de snelle v. Rhee heeft de bal nog net voor de outlijn weggesnord en scoort langs de uitgelopen Batavia-doelman. Kort daarna loopt linksbinnen Heyt door op een through-pass van de goed stuwende halflinie en de uit zijn doel gekomen leger-keeper, die de bal verkeerd beoordeelt, heeft wederom het nakijken. 3—0 voor de Soerabajanen. Bijna heeft Batavia succes, bij een hard schot van de rechtsbuiten, maar tegen de onderkant van de lat stuit de bal weer het veld in. Heftige pogingen van het garnizoen om de achterstand in te lopen stranden op de hechte Soerabaja-verdediging, bestaande uit de 2 backs, versterkt met stopperspil Oolbekking, die als derde man op één lijn gaat opereren met Herklots en Schoon. Tegen deze goed sluitende 3-backs verdediging staat de Batavia-voorhoede machteloos, en de wanhopige aanvallen lopen allen te pletter. De mannen uit de Krokodillenstad hebben het accent op de verdediging gelegd maar als midvoor Admiraal is doorgebroken kan hij met een kalm schot de stand op 4—0 brengen. En dat is de misschien enigszins geflatteerde, maar verdiende einduitslag, die Marine Soerabaja de M.L.O.-beker bezorgt.

De O.S. & O. officier marine Batavia, de luitenant ter zee der 2de klasse K. de Way reikte na de wedstrijd de beker uit aan aanvoerder Herklots en overhandigde tevens herinnerings-diploma's aan de captain van het garnizoens-elftal.

André Koster.

Luitenant ter zee K. de Way overhandigt aanvoerder Herklots de door Marine Soerabaja gewonnen beker. Oolbekking, de derde back, ziet toe.

Het Marine-elftal Soerabaja dat Zondagmiddag 3 Juli door een 4 — 0 zege op Garnizoen Batavia, beslag legde op de M. L. O.-beker.

Hawaii en tulpen

ER zijn van die plekken op aarde, die door haar natuurlijke schoonheid, haar bevolking en bijzondere zeden en gewoonten, opvallen temidden van de rest van de wereld en daardoor een trekpleister vormen voor toeristen, die belust zijn op een nieuwtje en vooral ook verleid worden door de vaak overdreven en te mooi voorgestelde reclame.

Hawaii, of juist gezegd, de Hawaii-eilanden, zijn daar een voorbeeld van. Men gaat er heen vol gespannen verwachtingen over de romantiek van mooie, witte stranden met stoere palmen, gebruide, gespieerde mannen en vrouwen met rieten rokjes, die de hula-hula dansen.

Veel blijft er van deze romantiek niet over, wanneer men geweest is in het centrum van deze bekende eilandengroep, het eiland Oahu met de hoofdplaats Honolulu.

Zeker, het natuurschoon van dit eiland is prachtig en men ziet er inderdaad de hula-hula dansen door vrouwen met rieten rokjes, doch alleen op een podium. De rest is even Amerikaans als Amerika zelf. Honolulu, de stad met zaken-centra, grote winkelstraten en grote havencomplexen. Oahu, bezaaid met huisjes, huizen en hotels en doorkruist met wegen. Dit is Hawaii, zoals wij, opvarenden van Hr. Ms. „Tjerk Hiddes", het zagen.

Natuurlijk is ons oordeel niet geheel volledig en zuiver, omdat we de andere eilanden, waaronder Hawaii zelf, niet gezien hebben en waar vermoedelijk deze romantiek in een meer oorspronkelijke vorm aanwezig zal zijn. Evenwel, ons verblijf in Honolulu zullen we geen van allen licht vergeten en al was dan de romantiek ver te zoeken, het vermaak en de ontspanning op de wal was ruimschoots aanwezig en velen van ons hebben hier kennis gemaakt met „Amerika".

Vrijdag, 12 Mei 1949 gleed de „Tjerk Hiddes" door het water bezuiden Oahu en voer om 8 uur, na de loods aan boord te hebben genomen, de haven van Honolulu binnen, waar de grote Aloha-toren ons reeds een stille groet bracht. („Aloha" is de algemene groet op Hawaii).

Voorzichtig werd er langs pier 7 gemeerd (voorzichtig inderdaad, want anders zou zij er nu niet meer gestaan hebben). De pier was wat oud en vervallen, doch zij lag vlak bij het centrum der stad, zodat je je dollars amper al kwijt kon zijn, voordat je ook maar een paar honderd meter had gelopen.

De ontvangst was niet groots te noemen (gelukkig maar) en toen de Nederlandse consul en een paar liaison-officieren aan boord kwamen was de oogst voorlopig slechts 1 bloemenkrans (weg romantiek!).

Het bleek echter dat Pearl Harbour, de Marinebasis, ons had verwacht, maar de consul had ons naar Honolulu-harbour verwezen, hetgeen zeer juist bekeken was, omdat het transportprobleem zich direct reeds deed gevoelen. 's Middags zwermde de massa echter over de stad uit voor de eerste verkenning. Ik wil nu niet direct zeggen, dat we door een „Kalverstraat" liepen, maar het is lang geleden dat we voor het laatst in een „grote-stads" winkelwijk rondslenterden. Wat wij in Nederland echter per fiets afwinkelen, gebeurt hier per auto.

Ons uniform bleek ook de aandacht te trekken, want korte broeken was blijkbaar iets nieuws en het fluiten, zoals wij wel eens plegen te doen, wanneer we een mooi meisje zien, moesten wij hier zelf aanhoren van de Amerikaanse schone terwille van onze blote benen!!

We werden meerdere malen voor Engelsen aangezien, hetgeen mij persoonlijk geen windeieren legde, want een — voormalige

Engelse — dame nodigde ons uit een tochtje te gaan maken in haar auto, model 1949. Zo konden we het een en ander van het eiland zien, met de mooie, doch doorgaans houten huizen met keurige tuinen, genietend van de natuur en enkele zeer schone panorama's. Pas na enige tijd hebben we maar bekend, dat we Hollanders waren.

Intussen had de bekende organisatie „YMCA" niet stil gezeten en diens vertegenwoordiger had zijn plannen reeds aan onze „pret-officier" voorgelegd. Bij de verwezenlijking van deze plannen werd voor iedereen de mogelijkheid geopend het eiland en de hula-hula dansen te zien, zelf te dansen en aan andere gemakkelijkheden mee te doen. Zelfs werd het gepresteerd, dat 2 van onze Jannen met gitaar en zang voor de radio speelden en natuurlijk met zeer veel succes, dank zij hun Hollandse liedjes. Zo spelenderwijs maakte iedereen bekenden aan de wal en werden we door deze kennissen rondgereden en vrijgehouden. Dit laatste was zeer belangrijk, met onze schamele 6 dollar per dag. In het machtige hotel „Royal Hawaiian" zagen we een werkelijk goede show van hula-hula dansen door kleine meisjes en volwassen vrouwen. De clou van deze dans is: draai zoveel mogelijk met je heupen, zonder je bovenlichaam te bewegen. Een hele kunst!

In de „Waikiki Tavern", waar een cabaret was in de „Gay Nineteens"-stijl, moesten we een applaus in ontvangst nemen. Ook werd er een liedje over tulpen voor ons gezongen (!) en vroeg men, of we, in Nederland teruggekomen, onze klompen weer zouden aantrekken!!

Een staaltje van Amerikaanse reclame maakten we mee in de „Queens Surf Club". De band die daar speelde, trad juist op voor de radio toen wij binnenkwamen en de omroeper buitte dit meteen uit door te zeggen, dat er nu enkele Hollandse zee-lieden binnen kwamen, die net in de eetzaal van een „Turkey" genoten hadden (zeker van onze 6 dollars!). Ook op het gebied van de mode was er iets nieuws, nee, nu eens niet voor de dames. Deze keer voor de mannen, namelijk een band van pauweveren op de viltten hoed. Huismoeders mogen hier wel goed op hun huishoudgeld letten, want deze banden kosten slechts 250 dollars.

Een andere bezienswaardigheid van Honolulu is de z.g. „Pacific Crossroad" een groot kruispunt, waar een wegwijzer staat met de namen van en de afstanden tot alle grote steden van de wereld. Op het kruispunt staat een cafetaria. Niet zo maar een cafetaria, nee, het is een typisch staaltje van Amerikaanse gemakzucht. Je parkeert je auto straalsgewijs er omheen en dan geen gedruvel met uitstappen, in de volte een tafeltje of stoel zoeken, niets van dit alles. Je blijft rustig in je auto zitten en je wordt daar bediend. Wat wil je nog meer?

En zo zagen we dan Hawaii. Niet zoals we verwacht hadden, vol zwoele romantiek, maar het was voor ons allemaal toch wel iets nieuws. Zo heeft iedereen de hula-hula dans gezien en alle andere aantrekkelijkheden van het eiland Oahu.

En ik wil hier dan besluiten met een woord van erkentelijkheid aan allen, die zich uitgesloofd hebben om ons in dit korte verblijf te Honolulu zoveel mogelijk te laten zien en genieten, zodat we voldaan kunnen terugzien op dit bezoek. Voor deze mensen in het bijzonder en voor Hawaii in het algemeen geldt dan ook onze welgemeende groet:

ALOHA NUI KAKO!

G. W. Bakker.
Ltz. II KMR.

Wapenbroeders

Te Honolulu had de commandant van Hr. Ms. „Tjerk Hiddes" direct al gasten aan boord. Met de bekende bloemslinger om de hals schijnt de luitenant ter zee der 1e klasse H. C. J. Coumou (midden) zich op Hawaii best thuis te voelen.

Ter gelegenheid van het feit, dat de Jachtclub van de Koninklijke Marine op 25 Juni j.l. haar gouden jubileum vierde, werden o.m. wedstrijden gehouden voor marinesloepen. Hieraan werd deelgenomen door ploegen van bijna alle schepen en inrichtingen van de Koninklijke Marine in Nederland.

*

In de Heytschehaven te Rotterdam heeft Prins Bernhard op de terreinen van de Rotterdamse Droogdok Maatschappij een naar hem genoemd dok, dat op een na het grootste van Nederland is, officieel in gebruik gesteld. Het vliegdekschip Hr. Ms. „Karel Doorman” is als eerste schip in dit dok opgenomen

*

Het Amerikaanse centrum voor marine-onderzoek, dat in de nabijheid van de vlootbasis van Anacostia gelegen is, werd in de nacht van 23 op 24 Juni geheel door brand vernield. Gelukkig bleef een aangrenzend munitie-depôt, dat door het vuur bedreigd werd, gespaard waardoor het zuidoostelijk deel van Washington voor een catastrofe is behoed.

De autoriteiten hebben niet alleen geweigerd op te geven hoe groot de aan-gerichte schade is, doch ook wat de oorzaak van de brand was. Tijdens en na de brand werd zelfs aan het hoofd van de hoofdstedelijke politie door gewapende marine-troepen de toegang tot het terrein van de ramp, dat voor de brand steeds strikt geïsoleerd was gehouden, ontzegd.

*

Bij Koninklijk Besluit van 22 April 1949 nr. 38 is het Kruis van Verdienste toegekend aan de eervol uit de zeedienst ontslagen officier van de marinestoomvaartdienst der 1e Klasse J. Moerer.

De heer Moerer „heeft zich in verband met vijandelijke actie door moedig en beleidvol optreden onderscheiden en daarmee het belang van het Koninkrijk gediend door in de namiddag van 12 Mei 1940 als officier van de marinestoomvaartdienst aan boord van onze pantserboot „Friso”, na een plotselinge aanval van 4 vijandelijke bommenwerpers, waarbij het schip midscheeps werd getroffen en slagzij kreeg, bijgestaan door een matroos, te helpen de gewonden te verzorgen en met de laatst overgebleven gewonde als één van de laatsten het zinkende schip te verlaten”.

2 Britse destroyers, die gedurende de oorlog aan de Sovjet Unie uitgeleend waren, kwamen op 23 Juni j.l. van Rusland in Noord Schotland aan, waar een ceremoniële overdracht plaats vond. De destroyers zijn „Zhybuchy”, de voormalige „Richmond” en „Dzorky”, de voormalige „Chelsea”.

*

Bij het baggeren tussen de pieren bij IJmuiden stootte een baggermolen op het wrak van een 2-mans onderzeeboot van de voormalige Kriegsmarine.

De onderzeeboot, die vermoedelijk tijdens een bombardement in de oorlog is gezonken is door een bok aan wal gezet voor nader onderzoek.

*

Een 9-tal onderscheidingen zijn afgekondigd voor opvarenden van Hr. Ms. „De Ruyter”, die tijdens de slag in de Java Zee ten onder is gegaan.

De Bronzen Leeuw werd toegekend aan de luitenant ter zee van de technische dienst eerste klasse A. M. van Rijbergen. Het Bronzen Kruis werd verleend aan korporaal thans sergeant machinist D. de Koster.

De overige 7 onderscheidingen zijn posthuum verleend: Kapitein luitenant ter zee E. E. B. Lacomblé benoemd tot Ridder in de Militaire Willemsorde vierde klasse. De Bronzen Leeuw is toegekend aan luitenant ter zee der 1e klasse A.P.L. de Gelder. Het Bronzen Kruis aan de officier van gezondheid der eerste klasse P. S. Walma v.d. Molen, aan de officier M.S.D. der tweede klasse A. Jansen, aan

Gedurende de periode van 26 Juni t/m 2 Juli 1949 zijn door de Koninklijke Marine, tengevolge van vijandelijke acties, geen verliezen geleden.

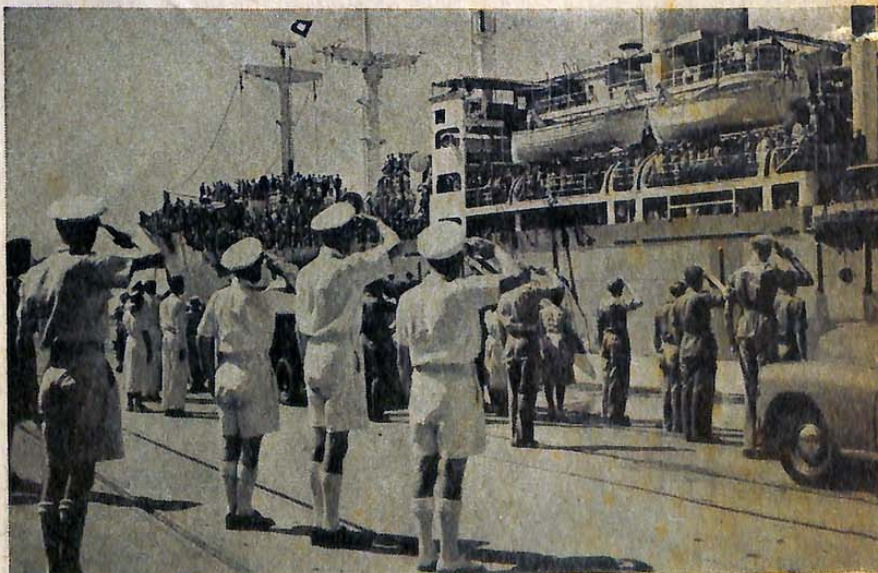
de majoor-telegrafist P. J. Zegers, de milicien matroos-ziekenverpleger A. M. Moorman en aan de kwartiermeester M. Kempeners.

*

Aan de door het Nederlands Olympisch Comité uitgeschreven „Vijfkamp 1949” zal van de zijde der Koninklijke Marine door de volgende personen worden deelgenomen. In de afdeling paardrijden de commandant Verbindingsschool Amsterdam, luitenant ter zee der 1e klasse A. N. Baron de Vos van Steenwijk. In de afdeling handgranaatwerpen de majoor der mariniers KMR OV L. J. Pronk, van de afdeling mariniers Doorn, voorts de luitenant ter zee (SD) der derde klasse J. C. Crane van de gymnastiek- en sportschool der marine te Den Helder en de luitenant ter zee (SD) der tweede klasse K. Outhoorn van het Marine Vliegkamp Valkenburg. De gymnastiek- en sportschool te Den Helder is verder vertegenwoordigd door de sergeanten der mariniers G. J. T. Brouwer, W. A. Aalbersberg en G. H. IJzendoorn, alsmede de korporaals der mariniers J. A. Hessels en P. A. Abrahams, die eveneens in de afdeling handgranaatwerpen zullen uitkomen.

*

De luitenant ter zee van de technische dienst der eerste klasse W. F. Spangenberg, van het Marine Vliegkamp Morokrembangan te Soerabaja, is benoemd tot „Honorary Member of the Division of the Order of the British Empire”.

Zaterdag 2 Juli j.l. is met de „Zuiderkruis” een contingent marine-personeel, waaronder een groot aantal mariniers thuisgevaan.

Terwijl het schip door sleepboten van de kade werd weggetrokken, speelde het stafmuziekkorps van het K.N.I.L. het „Wilhelmus”.